ecommbx

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Τετάρτη 21 Αυγούστου 2024 • Ετος 10ο • Αρ. φύλλου 508* | Εβδομαδιαία Οικονομική και Πολιτική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy/financial | Τιμή: €2,00

ecommbx

Πράσινα κίνητρα και «δώρα» σε τουρίστες Σελ. 10

Η ΑΠΟΤΥΧΙΑ
Χωρίς θετικό αποτέλεσμα τα μέτρα κατά υπερτουρισμού

Η ΤΑΣΗ
Προσπάθειες διοχέτευσης σε εναλλακτικές δραστηριότητες

Η UNESCO
Καμπανάκι για την αύξηση διαμαρτυριών των κατοίκων

ΤΑ ΕΣΟΔΑ
Ανάγκη για ενίσχυση της τοπικής οικονομίας

Δείκτης & Ογκος του ΧΑΚ

Κομβικός ο Σεπτέμβριος για τράπεζες

Ερχονται σημαντικές εξελίξεις σε Τράπεζα Κύπρου και Ελληνική που θα αλλάξουν τις ισορροπίες εντός και εκτός

Σημαντικός για την Τράπεζα Κύπρου και την Ελληνική χαρακτηρίζεται ο Σεπτέμβριος, ο οποίος θα φέρει σημαντικές αλλαγές και εξελίξεις. Από τη μια η Τράπεζα Κύπρου εγκαταλείπει το Λονδίνο (LSE) και μπαίνει στο Χρηματιστήριο Αθηνών (Χ.Α.), και από την άλλη αναμένονται αλλαγές στα υψηλά δώματα της Ελληνικής Τράπεζας, με πρόσωπα από τον μεγαλομέτοχο –την Eurobank. Είναι δύο γεγονότα τα οποία θα αλλάξουν τις ισορροπίες μέσα στις τράπεζες, για διαφορετικούς λόγους το καθένα. Το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας Κύπρου πιστεύει ότι η εισαγωγή και η διαγραφή έχουν τη δυνατότητα να αποφέρουν μια σειρά από μακροπρόθεσμα στρατηγικά οφέλη τόσο για την εταιρεία όσο και για τους μετόχους, και να ενισχύσει την παρουσία της εταιρείας στις αγορές. Η Ελληνική Τράπεζα θα δει, μετά την Ετήσια Γενική Συνέλευση (AGM) της 18ης Σεπτεμβρίου που θα πραγματοποιήσει, μεγάλες αλλαγές και σε επίπεδο Διοικητικού Συμβουλίου, αλλά πιθανότατα και στην ηγετική της πυραμίδα. Η Eurobank θα αποκτήσει εκπροσώπηση στο Διοικητικό Συμβούλιο της Ελληνικής Τράπεζας. **Σελ. 4**

ΑΠΟΤΟΜΗ ΕΠΙΒΡΑΔΥΝΣΗ

«Βουτιά» για τον ρυθμό ανάπτυξης της Ρωσίας

Αν και έχει λάβει ώθηση από τις εκτεταμένες αμυντικές δαπάνες, η οικονομία της Ρωσίας οδεύει προς απότομη επιβράδυνση μέσα στο β΄ εξάμηνο εξαιτίας ελλείψεων εργατικού δυναμικού και ιδιαιτέρως υψηλών επιτοκίων. Μέχρι στιγμής, η ρωσική οικονομία αναπτύσσεται με ρυθμό 4%, αλλά μέσα στο β΄ εξάμηνο θα επιβραδυνθεί κατά το ήμισυ. **Σελ. 11**

ΠΑΚΕΤΟ ΜΠΑΪΝΤΕΝ

Καθυστερήσεις έργων και μείωση επενδύσεων

Αστάθμητοι παράγοντες έχουν ανατρέψει το θετικό σκηνικό που είχε δημιουργηθεί με το πακέτο Μπάιντεν. Επενδύσεις 84 δισ. δολ. καταγράφουν προβλήματα, ενώ κάποιες έχουν διακοπεί. Αιτία η πτώση των τιμών του λιθίου, τα υψηλά επιτόκια και ο πληθωρισμός, οι γραφειοκρατικές λεπτομέρειες και η αβεβαιότητα για τις πολιτικές εξελίξεις. **Σελ. 9**

ΡΕΚΟΡ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πολύ «ανοιχτοχέρηδες» οι Αμερικανοί τουρίστες

Στην τρίτη μεγαλύτερη ομάδα ξένων τουριστών στην Ελλάδα αναδεικνύονται φέτος οι Αμερικανοί, μετά τους Γερμανούς και τους Βρετανούς. Μαζί με τις αφίξεις αυξάνονται και τα έσοδα, καθώς οι Αμερικανοί είναι και ιδιαίτερα «ανοιχτοχέρηδες» τουρίστες, με τη μέση ημερήσια δαπάνη τους να κινείται κοντά στα 100 ευρώ έναντι μέσου όρου 70 ευρώ. **Σελ. 13**

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΣΤΙΣ ΗΠΑ

Χρειάζονται πέντε ζωές για τον μισθό ενός CEO

Πέντε ζωές χρειάζεται ένας εργαζόμενος στις ΗΠΑ για να βγάλει τον μισθό που παίρνει σε ένα έτος ο διευθύνων σύμβουλος κάποιας εισηγμένης εταιρείας του δείκτη S&P 500. Το 2023, οι επικεφαλής είχαν πακέτο αποδοχών περίπου 17,7 εκατ. έκαστος. Το ποσό αντιστοιχεί σε τουλάχιστον 268 φορές τον μέσο μισθό ενός εργαζομένου στις ίδιες εταιρείες. **Σελ. 7**

ΕΛΛΑΔΑ

Ο φόρος «ροκανίζει» αυξήσεις εισοδημάτων

Από το 2020 έως το 2023 οι ακαθάριστες αποδοχές στην Ελλάδα αυξήθηκαν κατά 11%, αλλά ο φόρος εισοδήματος που αναλογεί σε αυτές «έτρεξε» με ρυθμό 41%. Αυτό, προς το παρόν, έχει ως αποτέλεσμα να «εξανεμιστεί» το όφελος από τη μείωση των ασφαλιστικών εισφορών. Από το 2024, ο «φορολογικός πληθωρισμός» θα ροκανίζει και το καθαρό εισόδημα. **Σελ. 15**

Κάτω από το μηδέν η τιμή φυσικού αερίου στο Τέξας

Σήμερα, κι ενώ στην Ευρώπη ανεβαίνει η τιμή του αερίου, στο Τέξας είναι τόσο μεγάλο το πλεόνασμά του, που ορισμένοι παραγωγοί ενέργειας των ΗΠΑ συχνά πληρώνουν επιχειρήσεις για να το πάρουν. Στο Δυτικό Τέξας, όπου βρίσκεται το μεγαλύτερο κοίτασμα πετρελαίου της χώρας, η λεκάνη Permian, το φυσικό αέριο διαπραγματευόταν κάτω από το μηδέν για μεγάλο μέρος του έτους. **Σελ. 7**

Νέος γύρος αξιολογήσεων της οικονομίας

Συγκρατημένη αισιοδοξία

Νέος γύρος αξιολογήσεων της κυπριακής οικονομίας από τους διεθνείς οίκους αρχίζει στα μέσα Σεπτεμβρίου και θα ολοκληρωθεί στα μέσα Δεκεμβρίου. Η πρώτη αξιολόγηση θα γίνει από τον DBRS και θα ακολουθήσουν Scope, Moody's, Fitch και S&P. Στόχος, να συνεχίσουν οι πολύ καλές αξιολογήσεις του πρώτου γύρου. **Σελ. 4**

Μέτρα κατά του κυκλώματος με τα μπάζα

Αποφάσεις τον Σεπτέμβριο

Το κύκλωμα της παράνομης απόρριψης μπάζων θα επιδιώξει να χτυπήσει η κυβέρνηση υπό τις έντονες αντιδράσεις και του Συνδέσμου Αδειούχων Μεταφορέων «σκιπ». Σήμερα, με βάση στοιχεία των οργανωμένων και αδειοδοτημένων επαγγελματιών του κλάδου, οι παράνομοι μεταφορείς των «σκιπ» κατέχουν το μεγαλύτερο ποσοστό της πίτας. Συνάντηση Παναγιώτου-Βαφεάδη τον Σεπτέμβριο. **Σελ. 5**

ΠΟΛΙΤΙΚΗ Σελ. 6

Με διπλή ζώνη άμυνας η Λευκωσία

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Σινιάλο για ενίσχυση των κεφαλαίων

Η τραπεζική εποπτεία στην Ευρώπη μεταμορφώνεται ραγδαία τα τελευταία χρόνια όπως μπορεί να διαπιστωθεί χρόνο με τον χρόνο. Οι αξιολογήσεις SREP που εξετάζουν τη βιωσιμότητα των συστημικών τραπεζών της Ευρώπης συνιστούν πλέον αντικείμενο αυξημένης διαφάνειας, καθώς δημοσιοποιούνται αναλυτικά όλα τα στοιχεία σε συγκεντρωτική μορφή. Βελτιωμένη είναι και η δημοσιοποίηση των υποχρεώσεων για επιπλέον κεφάλαια όπως προκύπτει από τις απαιτήσεις του πυλώνα 2, ενώ παράλληλα ο τρόπος υπολογισμού αυτών των απαιτήσεων αναμένεται πως θα δίνονται στη δημοσιότητα από φέτος. Όσο, δε, αφορά τις ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων σεναρίων (stress test), εκεί να σημειωθεί πως πλέον δίνονται στην δημοσιότητα τα αποτελέσματα για κάθε τράπεζα ξεχωριστά, σε αντίθεση με ένα μικρό δείγμα τα προηγούμενα χρόνια.

Οι εποχές αλλάζουν και ενώ γίνεται αντιληπτή η συνάφεια του τραπεζικού κλάδου με την εμπιστευτικότητα, ως απαραίτητο συστατικό για τη διατήρηση της ισορροπίας, πολλές φορές αυτή η ισορροπία είναι δύσκολη και χρήζει επιδέξιων χειρισμών από τους εμπλεκόμενους. Στην νέα ψηφιακή εποχή, η κοινωνία απαιτεί περισσότερη διαφάνεια την οποία οι επόπτες καλούνται να λάβουν σοβαρά υπόψη χωρίς να θέτουν τις τράπεζες σε άμεσο κίνδυνο. Εξάλλου γνωρίζουν ότι αρκεί μια τράπεζα, για να θέσει την χρηματοοικονομική σταθερότητα μιας περιοχής/χώρας/περιφέρειας σε κίνδυνο.

Συμπληρώνονται φέτος δέκα χρόνια επιτυχούς υιοθέτησης ενός κοινού πλαισίου διαχείρισης κινδύνων το οποίο επέτρεψε στις τράπεζες να ενισχύσουν την ανθεκτικότητά τους κάτω από δυσμενή σενάρια οικονομικών συνθηκών. Οι εποχές όμως άλλαξαν, και το περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιούνται οι τράπεζες είναι αστάθές. Πλέον οι συμμετέχοντες στην αγορά έχουν διευρυνθεί και περιλαμβάνουν μη παραδοσιακά τραπεζικά σχήματα, τα οποία προσδίδουν νέο αέρα στις τραπεζικές εργασίες. Το πλαίσιο κινδύνων είναι επίσης διαφοροποιημένο αφού πλέον αναδύονται νέες απειλές που έχουν να κάνουν με τους κλιματικούς και ψηφιακούς κινδύνους. Οι γεωπολιτικές και μακροοικονομικές εντάσεις είναι συχνότερες από ποτέ, προκαλώντας ένα πρωτόγνωρο κλίμα αβεβαιότητας. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η εποπτική ανταπόκριση υπήρξε άμεση, και πλέον το SREP διαφοροποιείται με στόχο τη μέγιστη δυνατή ευελιξία και αποτελεσματικότητα.

Οι κρίσεις των τελευταίων ετών αντιμετωπίστηκαν με επιτυχία αφήνοντας χώρο για συγκρατημένη αισιοδοξία αναφορικά με την συνέχεια. Θα πρέπει όμως να γνωρίζουμε ότι ποτέ το παρελθόν δεν υπήρξε καλός σύμβουλος για τη διαχείριση μελλοντικών κρίσεων, αφού η κάθε επόμενη κρίση είναι διαφορετική από την προηγούμενη. Αυτός είναι και ο λόγος που η προσπάθεια επικεντρώνεται στην ενίσχυση της διαθέσιμης εργαλειοθήκης, προκρίνοντας ρόλο στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (backstop). Συνολική όμως λύση δεν θα μπορεί να εξευρεθεί αν δεν προχωρήσει η τραπεζική ένωση όπως αρχικά σχεδιάστηκε. Ως μια ενιαία τραπεζική αγορά που θα στηρίζεται από μια πανευρωπαϊκή ασφάλεια των καταθέσεων.

Τα δεδομένα όμως σήμερα είναι αυτά που είναι, και η Ευρώπη οφείλει να πορευτεί με τα διαθέσιμα εργαλεία. Προς αύτη την κατεύθυνση γίνεται έντονη σύσταση βελτίωσης των κεφαλαιακών δεικτών στις εποπτευόμενες οντότητες, ως απαραίτητη προϋπόθεση για διατήρηση των υγειών δεικτών πιστωτικής επέκτασης στην οικονομία. Καθώς η ζήτηση για νέα δάνεια ανακάμπτει, η περίοδος μετατρέπεται σε ευκαιρία για αντιμετώπιση αδυναμιών που εντοπίζονται σε συγκεκριμένες περιοχές των τραπεζικών ισολογισμών, όπως είναι για παράδειγμα η έκθεση στον κλάδο των κατασκευών. Αυτή η διαδικασία μπορεί σήμερα να γίνει σταδιακά, και με τρόπο που δεν θα επηρεάσει την ομαλή τραπεζική λειτουργία.

5 291296 000378

Έχεις κάρτα της Ελληνικής Τράπεζας;
Έχεις **cashback**!

ΚΑΤΕΒΑΣΕ ΤΟ ΤΩΡΑ

HELLENIC BANK | μπλε

ΣΧΟΛΙΟ

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Οι αρχαιολογικοί μας χώροι

Το μοντέλο που ο κυπριακός τουρισμός και οι αρμόδιες αρχές και φορείς ακολουθούν εδώ και πάρα πολλά χρόνια, πριν καν από την Ανεξαρτησία, που είναι το θάλασσα και ήλιος, έχει επηρεάσει πάρα πολύ βαθιά το πώς αξιοποιούμε τα άλλα πλεονεκτήματα που προσφέρει ο τόπος. Φυσικά αυτή η μονοθεματικότητα επηρεάζει και το πώς η Πολιτεία αντιμετωπίζει τα συσσωρευμένα προβλήματα δεκαετιών. Τα πολιτιστικά αγαθά μας είναι τουριστικά αξιοποιήσιμα –με μέτρο πάντα, μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, μονοπάτια της φύσης, μεμονωμένα μνημεία, και θα πρέπει οπωσδήποτε να το αντιληφθεί και το υφυπουργείο Τουρισμού, ώστε να συνεργαστεί δημιουργικά με το υφυπουργείο Πολιτισμού.

Ουδείς αρνείται πως έχουν γίνει βήματα προς αξιοποίηση του πολιτιστικού αποθέματος της χώρας, αλλά δυστυχώς όχι τέτοια που να ενισχύουν το αντίπαλον δέος του ήλιου και της θάλασσας. Ένα παράδειγμα είναι οι αρχαιολογικοί χώροι που βρίσκονται διάσπαρτοι στην ύπαιθρο. Χώροι που έχουν ανάγκη από ολικό ανασχεδιασμό από το υφυπουργείο Πολιτισμού.

Αυτά σκέφτηκα, μετά την επίσκεψή μου στον αρχαιολογικό χώρο του νεολιθικού οικισμού της Χοιροκοιτίας την περασμένη βδομάδα. Ένας εμβληματικός χώρος, που όμως μοιάζει να έχει μείνει στην εποχή που ανακηρύχθηκε ως Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ το 1998.

Το αρχαιολογικό μονοπάτι, το οποίο ομολογουμένως ήταν πεντακάθαρο, όπως και ο υπόλοιπος χώρος, ήταν μία πρόκληση, μιας και δεν ήταν κατανοητό τι σημαίνει «αρχαιολογικό μονοπάτι». Η απλή σήμανση με την ένδειξη «Αρχαιολογικό μονοπάτι» δεν ήταν αρκετή, τουλάχιστον σε εμένα, για να αντιληφθώ τι πρέπει να προσέξω και ομολογώ πως δυσκολεύτηκα να ακολουθήσω την πορεία του χώρου που επισκεπτόμουν, μιας και οι ενημερωτικές ταμπέλες στα διάφορα σημεία του είχαν «καεί» από την πολύχρονη έκθεσή τους στον καυτό ήλιο και τις άλλες καιρικές συνθήκες. Αν δεν είναι κανείς αρχαιολόγος νομίζω θα έχει την ίδια δυσκολία με τη δική μου για να αντιληφθεί το μεγαλείο του χώρου και το τι σημαίνει νεολιθικός οικισμός. Σίγουρα αποζημιώνεσαι από τη θέα και την υποβλητικότητα του χώρου, αλλά πιστεύω πως είναι απαραίτητο να γνωρίζεις ως επισκέπτης και το τι βλέπεις, ιδιαίτερα σε τέτοιου είδους αρχαιολογικούς χώρους, που δεν είναι εύκολο για το μη μυημένο μάτι, να καταλάβει τη σημαντικότητα του χώρου. Τα ίδια ισχύουν και για τον χώρο των ανακατασκευασμένων πέντε κατοικιών. Ενημερωτικές πινακίδες αισθητικής και μουσειολογικής λογικής περασμένων δεκαετιών.

Σίγουρα τα ενημερωτικά φυλλάδια που δίνονται δωρεάν στην είσοδο του χώρου είναι σημαντικά, αλλά σίγουρα δεν είναι αρκετά για τον περιπατητή/τρια, ιδίως όταν βρίσκεται εν κινήσει. Φυσικά και αυτά χρειάζονται εκσυγχρονισμό, αλλά έστω.

Την ίδια εικόνα αντικρίζει κανείς και σε άλλους αρχαιολογικούς χώρους, όπως είναι οι Τάφοι των Βασιλέων, η Παλαίπαφος, αλλά και του Κουρίου, που επίσης επισκέφθηκα πρόσφατα. Η υφυπουργός Πολιτισμού κα Λίνα Κασσιανίδου, η οποία είναι αρχαιολόγος, μεταξύ των άλλων πολλών προβλημάτων που πρέπει να αντιμετωπίσει, είναι και αυτό, και πιστεύω πως έχει ιδιαίτερη έγνοια για αυτά τα ζητήματα. Σίγουρα η αναβάθμιση των αρχαιολογικών χώρων και ο εκσυγχρονισμός τους είναι κέρδος και για τον τουρισμό μας, αλλά και για τον εγχώριους επισκέπτες. Αν, δε, συνδυαστούν με την εξωστρέφεια και τις ποικίλες δραστηριότητες, που το τελευταίο διάστημα δείχνουν τα κυπριακά μουσεία, τότε νομίζω πως θα έχουμε ένα ολοκληρωμένο αρχαιολογικό δίκτυο.

Το υφυπουργείο Πολιτισμού, διά του Τμήματος Αρχαιοτήτων λοιπόν θα πρέπει να εγκύψει σε αυτό το ζήτημα, αξιοποιώντας χρήματα από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ή από άλλες πηγές, μιας και ο κρατικός κορβανάς για τέτοια ζητήματα πάντα είναι άδειος. Και από κοντά το υφυπουργείο Τουρισμού να αναδείξει με σύγχρονο τρόπο τις ομορφιές και το πολιτιστικό απόθεμα της χώρας.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Μία καλοκαιρινή εικαστική πρόταση

Σταθερή πια η εικαστική δραστηριότητα είναι οι εκθέσεις της Isnotgallery, της λευκωσιάτικης γκαλερί στο ξενοδοχείο Almyra στην Πάφο, σε επιμέλεια του Άντρου Ευσταθίου. Φέτος το καλοκαίρι από τις 27 Ιουλίου λοιπόν στο ξενοδοχείο Almyra παρουσιάζεται η ομαδική έκθεση «Μεταμόρφωσις | Metamorphosis», στην οποία συμμετέχουν 15 καλλιτέχνες από την Κύπρο και την Ελλάδα, οι οποίοι συνεργάζονται σταθερά με την γκαλερί και η δουλειά τους έχει εκτεθεί στη Λευκωσία σε διάφορες εικαστικές περιστάσεις.

Ένας από τους στόχους του επιμελητή της έκθεσης και ιδιοκτήτη της Isnotgallery Άντρου Ευσταθίου είναι να συνομιλήσει με τους χώρους του ξενοδοχείου, τοποθετώντας σε διάφορα σημεία του ξενοδοχείου έργα καλλιτεχνών, με τέτοιο τρόπο ώστε αυτά να είναι οργανικά δεμένα με την αρχιτεκτονική του κτηρίου, αλλά με την υπάρχουσα διακόσμηση του ξενοδοχείου. Αυτή η οργανική σχέση των έργων της έκθεσης με τους χώρους του ξενοδοχείου επιτρέπει στον επισκέπτη, αλλά και στον φιλοξενούμενο, να παρατηρήσει το έργο σε διάφορες φάσεις φωτός και σκιάσεων. Παράδειγμα γι' αυτό είναι τα γλυπτά του Πανίκου Τεμπριώτη, στον χώρο υποδοχής και στη στοά, πριν από την κεντρική είσοδο του ξενοδοχείου, το υποβλητικό έργο της Θεανώς Γιαννέζη και τα έργα του Αντώνη Τζιαρρίδη και του Άντρου Ευσταθίου και του Σταύρου Κίκα.

Ένας από τους στόχους του επιμελητή της έκθεσης και ιδιοκτήτη της Isnotgallery Άντρου Ευσταθίου είναι να συνομιλήσει με τους χώρους του ξενοδοχείου, τοποθετώντας σε διάφορα σημεία του ξενοδοχείου έργα καλλιτεχνών, με τέτοιο τρόπο ώστε αυτά να είναι οργανικά δεμένα με την αρχιτεκτονική του κτηρίου.

Όπως αναφέρεται μάλιστα και στο δελτίο Τύπου της έκθεσης, η νέα ομαδική έκθεση αφουγκράζεται και συνομιλεί με τους χώρους του ξενοδοχείου Almyra και στοχεύει στον επαναπροσδιορισμό της σχέσης της σύγχρονης τέχνης με ένα εμβληματικό αρχιτεκτόνημα όπως είναι το ξενοδοχείο Almyra. «Οι όγκοι, οι σκιές, τα φωτεινά παράθυρα και άλλα δομικά στοιχεία συνομιλούν αρμονικά με μια σειρά νέων σχεδίων, γλυπτών, εικαστικών παρεμβάσεων και σύγχρονων δειγμάτων τέχνης, παιχνιδίζοντας το ένα με το άλλο». Μία ενδιαφέρουσα οπτική σε τέτοιου είδους δραστηριότητες είναι η σχέση που αποκτά η τέχνη, όταν μεταφέρεται σε έναν ιδιωτικό χώρο, που ταυτόχρονα είναι και δημόσιος, μιας και πρόκειται για ξενοδοχείο, ανοικτό προς το κοινό.

Επίσης, όπως σημειώνεται και στο δελτίο Τύπου με την έκθεση «Μεταμόρφωσις | Metamorphosis» επαναπροσδιορίζεται και η σχέση του κοινόχρηστου, μη εκθεσιακού χώρου με την τέχνη σε δημόσιο περιβάλλον. Εκτός από τους κοινόχρηστους χώρους του ξενοδοχείου, όπου έχουν τοποθετηθεί διάφορα έργα, σε αίθουσα του ισογείου εκτίθενται και άλλα έργα, δίνοντας έτσι την ευκαιρία σε επισκέπτες και φιλοξενούμενους να γνωρίσουν Κύπριους και Έλληνες σύγχρονους καλλιτέχνες.

Με την έκθεση «Μεταμόρφωσις | Metamorphosis» της Isnotgallery στο ξενοδοχείο Almyra στην Κάτω Πάφο επαναπροσδιορίζεται και η σχέση του κοινόχρηστου, μη εκθεσιακού χώρου με την τέχνη σε δημόσιο περιβάλλον.

Μάλιστα, ο Άντρος Ευσταθίου τα τελευταία χρόνια, και στην γκαλερί του, αλλά και στις εκθέσεις του στο Almyra –αυτή είναι η τρίτη φορά που διοργανώνει έκθεση εκεί, προσπαθεί να συνδέσει το προσωπικό με το συλλογικό, το ιδιωτικό με το δημόσιο, καθώς και τους τρόπους που αυτές οι αντίθετες εκφάνσεις έκφρασης μπορούν να συνυπάρξουν ή πώς η μία μπορεί να απορροφήσει την άλλη.

Στην έκθεση συμμετέχουν οι: Barnabe, Cacao Rocks, Θεανώ Γιαννέζη, Άντρος Ευσταθίου, Σταύρος Κίκας, Γιώργος Λάππας, Μαριέλλα Μπιλίτσα, Χαρούλα Νικολαΐδου, Χριστίνα Παπαϊωάννου, Αντρέας Σκουφάρης, Κωνσταντίνος Στεφάνου, Πανίκος Τεμπριώτης, Αντώνης Τζιαρρίδης, Έλενα Τσιγαρίδου, Σοφία Φωτιάδου. Μεταξύ των έργων των πιο πάνω εικαστικών εκτίθενται και έργα του σπουδαίου Αλέκου Φασιανού.

Πληροφορίες: Almyra Hotel, λεωφ. Ποσειδώνος 12, Πάφος. Η έκθεση θα είναι ανοικτή μέχρι και τις 2 Σεπτεμβρίου.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

George Kalopedis Quartet

Ο τραγουδιστής Γιώργος Καλοπέδης επιστρέφει στο Τεχνόπολις 20, τέσσερα χρόνια μετά την τελευταία του εμφάνιση, για μια όμορφη μουσική βραδιά. Με τη φωνή τενόρου, ακολουθεί την παράδοση των ανδρών τραγουδιστών της τζαζ και το setlist του είναι επηρεασμένο από θρύλους όπως ο Frank Sinatra, ο Nat King Cole, ο Ray Charles, ο James Brown, ο Sting, ο Michael Bublé, η Nina Simone, η Etta James κ.λπ. Θα παρουσιαστεί με τους Λουκά Λουκά στο πιάνο, Φίλιπ Ψιλλίδη στα ντραμς και τον κοντραμπασίστα Κώστα Χαλλούμα. Το ρεπερτόριο του συγκροτήματος είναι swinging, κλασική τζαζ, soul & RnB με τραγούδια που έγιναν γνωστά από άνδρες τραγουδιστές όπως ο Frank Sinatra και οι Rat Pack, ο Michael Bublé, ο Ray Charles και ο Van Morrison.
Κυριακή, 25 Αυγούστου, ώρα 8:00 μ.μ. Τεχνόπολις 20, Νικολάου Ι. Νικολαΐδη 18, Πάφος. Εισιτήρια online: www.technopolis20.com. Πληροφορίες τηλέφωνο 70002420

Io Capitano

Μία ακόμη προβολή από την Κινηματογραφική Λέσχη Λάρνακας στην αυλή του μουσείου Πιερίδη γεμίζει κινηματογραφικά τις βραδιές της Λάρνακας. Τη Δευτέρα 26 Αυγούστου θα προβληθεί η ταινία «Io Capitano», σε σκηνοθεσία Ματέο Γκαρόνε. Ένα ομηρικό παραμύθι που αφηγείται το περιπετειώδες ταξίδι δύο μικρών αγοριών, του Σεϊντού και του Μούσα, που εγκαταλείπουν το Ντακάρ για να φτάσουν στην Ευρώπη. Η ταινία είναι υποψήφια για το Όσκαρ Καλύτερης Διεθνούς Ταινίας, έχοντας αποσπάσει το Βραβείο Καλύτερης Σκηνοθεσίας στο Φεστιβάλ Βενετίας. Θα ακολουθήσει 15λεπτη συζήτηση της ταινίας.
Μουσείο Πιερίδη, Ζήνωνος Κιτιέως 4, Λάρνακα, ώρα έναρξης προβολής 8:30 μ.μ.

Έκθεση γκραβουρών και φωτογραφιών με θέμα «Αποβάθρα πριν και μετά» παρουσιάζει το Ιστορικό Αρχείο του Δήμου Λάρνακας. Μέχρι τις 27 Σεπτεμβρίου.

Εκθεση γκραβουρών

Έκθεση γκραβουρών και φωτογραφιών με θέμα «Αποβάθρα πριν και μετά» παρουσιάζει το Ιστορικό Αρχείο του Δήμου Λάρνακας. Η έκθεση παρουσιάζεται στον 1ο όροφο του κτηρίου της πρώην Οθωμανικής Τράπεζας όπου και βρίσκεται το Ιστορικό Αρχείο του Δήμου Λάρνακας. Το περιεχόμενο της έκθεσης αποτελεί μέρος της συλλογής του Ιστορικού Αρχείου και χρονολογούνται από το 1850 μέχρι το 1927 και παρουσιάζει το παραλιακό μέτωπο της Λάρνακας πριν και μετά την κατασκευή της Αποβάθρας.
Ιστορικό Αρχείο Δήμου Λάρνακας, Λάρνακα. Μέχρι 27 Σεπτεμβρίου, Δευτέρα- Παρασκευή 8:00 π.μ. 2:00 μ.μ.

Συνεχίζεται στο Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας το δεύτερο μέρος της έκθεσης «Τρεις Φωτογραφικές Διαδρομές. Λευκωσία: Άνθρωποι και Τόποι».

Στο πλαίσιο του προγράμματος Πολιτιστικής Αποκέντρωσης συνεχίζουν οι παραστάσεις του θεάτρου σκιών, με την παράσταση «Κρυμμένος Θησαυρός», με τον Βασίλη Παφίτη και τον Ιζέλ Σεϊλανί.

Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο

Συνεχίζεται στο Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας το δεύτερο μέρος της έκθεσης «Τρεις Φωτογραφικές Διαδρομές. Λευκωσία: Άνθρωποι και Τόποι». Το δεύτερο μέρος της τριλογίας επικεντρώνεται κυρίως στο φωτογραφικό υλικό από τη δεκαετία του 1950 έως και τις αρχές του 1960. Η πόλη έχει πια εξευρωπαϊστεί και έχει αρχίσει να υιοθετεί νέα πρότυπα, θέτοντας τις βάσεις για τη σύγχρονη εκδοχή της. Εκείνη την περίοδο τα ραγδαία πολιτικά γεγονότα φέρνουν αρκετούς φωτογράφους-ανταποκριτές στο νησί για να αποτυπώσουν με τον φακό τους τις εξελίξεις και τον κόσμο της Κύπρου στο πλαίσιο των πρωτόγνωρων αυτών αλλαγών. Η έκθεση θα παραμείνει ανοικτή έως τις 25 Αυγούστου.
Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο, Ιπποκράτους 15-17, Λευκωσία. Ανοιχτό: Τρίτη-Κυριακή 10:00-16:30. Κλειστό: Δευτέρες και επίσημες αργίες.

Μεταμόρφωση

Το έργο «Μεταμόρφωση», με χορογράφο τη Μαρία Καμπέρη, είναι μια παράσταση σύγχρονου χορού με ζωντανή μουσική και αφήγηση. Η παράσταση έχει ως αφορμή την ιδέα της μεταμόρφωσης όπως παρουσιάζεται στο βιβλίο του Κάφκα. Εστίαση δίδεται στη γυναικεία μορφή και στην απόφαση μιας γυναίκας να μεταμορφωθεί σε έντομο και συγκεκριμένα σε νυχτοπεταλούδα. Το έργο έχει γυναικεία ταυτότητα και χαρακτήρα.
Σάββατο 24 Αυγούστου, στην πλατεία της Δοράς και την Κυριακή 25 Αυγούστου στην κεντρική πλατεία των Τρούλων. Ώρα έναρξης 8:00 μ.μ.

Κρυμμένος Θησαυρός

Στο πλαίσιο του προγράμματος Πολιτιστικής Αποκέντρωσης υφυπουργείου Πολιτισμού συνεχίζουν οι παραστάσεις του θεάτρου σκιών, με την παράσταση «Κρυμμένος Θησαυρός», με τον Βασίλη Παφίτη και τον Ιζέλ Σεϊλανί. Οι μυστηριακές μαγικές φιγούρες του Καραγκιόζη, του παραδοσιακού ήρωα του θεάτρου σκιών και των άλλων μορφών θα χαρίσουν στο κοινό στιγμές γέλιου.
Παραστάσεις: 22 Αυγούστου, Ορούντα στο προαύλιο του Κέντρου Νεότητας, στις 23 Αυγούστου, Αρακαπάς στο προαύλιο της Πολλαπλής Αίθουσας της κοινότητας, στις 24 Αυγούστου, στην πλατεία της Οδού και στις 30 Αυγούστου, στην πλατεία Μεταμόρφωσης του Σωτήρος της Κάτω Μονής. Όλες οι παραστάσεις αρχίζουν στις 8:00 μ.μ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»
Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Σύμβουλος Εκδοσης: Αλκης Ανδρεου
Διευθύντρια: Μαρινα Οικονομιδου • Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νικόλαου Σαριπόλου 2, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: **Αλεξης Παπαχελας** ■ Διεύθυνση συντάξεως: **Κωστης Φαφουτης - Νωτης Παπαδοπουλος**

October 9th, 2024
Nicosia Municipal Theatre

digital agenda
CYPRUS SUMMIT

Digital Democracy
Digitalisation, Innovation & Participation

POWERED BY

Bank of Cyprus | cyta

OFFICIAL CARRIER

AEGEAN
A STAR ALLIANCE MEMBER

PARTNERS

EY Building a better working world
Drives with safety Char. Pilakoutas Ltd.
LLPO LAW FIRM
greenenergy
UNIVERSITY of NICOSIA
THE CYPRUS INSTITUTE OF NEUROLOGY & GENETICS
European University Cyprus
Frederick University

A PROJECT ENDORSED BY

REPUBLIC OF CYPRUS PRESIDENCY PRESIDENTIAL PALACE
Δήμος Λευκωσίας Nicosia Municipality

Ερχεται «γεμάτος» Σεπτέμβριος για τράπεζες

Τράπεζα Κύπρου και Ελληνική Τράπεζα έχουν σημαντικές εξελίξεις που θα αλλάξουν τις ισορροπίες εντός και εκτός

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Γεμάτος αναμένεται ο Σεπτέμβριος για τις δύο μεγάλες τράπεζες της Κύπρου, με εξελίξεις που θα φέρουν μεγάλες αλλαγές. Από τη μία η Τράπεζα Κύπρου εγκαταλείπει εντός Σεπτεμβρίου το Λονδίνο (LSE) και μπαίνει στο Χρηματιστήριο Αθηνών (Χ.Α.), και από την άλλη αναμένονται αλλαγές στα υψηλά δώματα της Ελληνικής Τράπεζας, με πρόσωπα από τον μεγαλομέτοχο –την Eurobank. Είναι δύο γεγονότα τα οποία θα αλλάξουν τις ισορροπίες μέσα στις τράπεζες, για διαφορετικούς λόγους το καθένα.

Η Τράπεζα Κύπρου θα εγκαταλείψει το Χρηματιστήριο του Λονδίνου μετά από 7,5 χρόνια, μίας «στρατηγικής δέσμευσης» της Τράπεζας -όπως η ίδια τότε υπογράμμιζε- για εισαγωγή των μετοχών της σε μεγάλο ευρωπαϊκό χρηματιστήριο. Βλέποντας τις τότε ανακοινώσεις που συνόδευαν τις αποφάσεις που είχαν παρθεί για την τράπεζα, πράγματι ενισχύθηκε η προβολή του Συγκροτήματος, και πράγματι απέκτησε μεγαλύτερη πρόσβαση στις διεθνείς αγορές. Τα παραπάνω σίγουρα δεν ήταν μόνο από την ένταξη της Τράπεζας στο LSE, αλλά αποτέλεσμα και των τομών που προχώρησε και είχε τροχοδρομήσει στα χρόνια που ακολούθησαν. Υπενθυμίζεται πως, τότε, είχε αποχωρήσει το Συγκρότημα από το Χρηματιστήριο Αθηνών για να ενταχθεί στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου.

Το «Listing» στο Χ.Α. της BoC θα γίνει στις 23 Σεπτεμβρίου 2024 και το Δ.Σ. της Τράπεζας πιστεύει πως αυτή η κίνηση θα αποφέρει μια σειρά από οφέλη για την εταιρεία και τους μετόχους.

Η BoC εγκαταλείπει εντός Σεπτεμβρίου το LSE και μπαίνει στο Χ.Α., και από την άλλη μπαίνουν πρόσωπα της Eurobank στα υψηλά δώματα της Ελληνικής Τράπεζας.

Η Τράπεζα Κύπρου γνωστοποίησε ότι στις 13 Σεπτεμβρίου θα προχωρήσει η έγκριση της εισαγωγής της στο Χρηματιστήριο Αθηνών (Χ.Α.), αλλά παράλληλα θα προχωρήσει και η διαγραφή της από το Χρηματιστήριο του Λονδίνου (LSE). Το Διοικητικό Συμβούλιο πιστεύει ότι η εισαγωγή και η διαγραφή έχουν τη δυνατότητα να αποφέρουν μια σειρά από μακροπρόθεσμα στρατηγικά οφέλη τόσο για την εταιρεία όσο και για τους μετόχους, και να ενισχύσει την παρουσία της εταιρείας στις αγορές. Ειδικότερα, το Διοικητικό Συμβούλιο πιστεύει ότι η εισαγωγή και η διαγραφή έχουν τη δυνατότητα να ενισχύσουν τη ρευστότητα στις Συνήθεις Μετοχές και να βελτιώσουν την προβολή της εταιρείας στην αγορά από μια δυνητικά ευρύτερη επενδυτική βάση, μέσω της εισαγωγής της σε μια αγορά συμβατή με το προφίλ της εταιρείας. Επιπρόσθετα, όπως τονίζει η τράπεζα πως, οι συναλλαγές στο πιο επικεντρωμένο σύστημα της αγοράς του Χ.Α. και η αυξημένη δυνατότητα για σύγκριση με ομότιμες τράπεζες, δύνανται να προσελκύσουν στην εταιρεία μακροπρόθεσμους θεσμικούς μετόχους.

Συμπληρώνει στη σχετική ανακοίνωση πως, η αλλαγή στη δομή της εισαγωγής δεν θα έχει επίδραση στις δραστηριότητες της εταιρείας, η οποία θα παραμείνει ιρλανδική εταιρεία και φορολογικός κάτοικος Κύπρου, ή στις θυγατρικές της εταιρείας και διευκρινίζεται ότι δεν προτείνεται αλλαγή στην εισαγωγή της εταιρείας στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου.

Ο «γάμος» μέχρι τώρα

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Eurobank για το πρώτο τρίμηνο του 2024, τα προσαρμοσμένα καθαρά κέρδη της εταιρείας έφτασαν τα 383 εκατ. ευρώ για το πρώτο τρίμηνο του 2024, ενώ 92 εκατομμύρια εξ αυτών, προήλθαν στον όμιλο της Eurobank από την Eurobank Κύπρου και την Ελληνική Τράπεζα. Από την επένδυσή της στην Ελληνική, ο όμιλος της Eurobank έβγαλε προσαρμοσμένα καθαρά κέρδη ύψους 41 εκατομμυρίων ευρώ, ενώ 52 εκατομμύρια προήλθαν από τις δραστηριότητες της Eurobank Κύπρου –που διαχρονικά ήταν κερδοφόρα.

Όπως «ακούγεται στους διαδρόμους», η Eurobank αναμένεται να επιστρέψει με νέα δημόσια πρόταση στις αρχές του 2025 πλέον, όπως άλλωστε νομικά δικαιούται. Μέχρι τότε θα τρέχουν σίγουρα οι δύο οντότητες, Ελληνική και Eurobank Κύπρου, παράλληλα, με την Ελληνική να εφαρμόζει το πλάνο που έχει η μητρική για την τράπεζα.

Στην Αθήνα εξάλλου σε ειδική δημοσιογραφική διάσκεψη που είχε κάνει η Eurobank εντός Μαρτίου, είχαν ξεκαθαρίσει οι επικεφαλής πως, και με το 55 και πλέον τα εκατό που είχαν ήδη, θα μπορούσαν να εφαρμόσουν ό,τι έχουν κατά νου για την τράπεζα. Υπενθυμίζεται πως, ένα σημείο από το πλάνο της Eurobank είναι να δημιουργήσει γραφείο αντιπροσωπείας (Rep Office) στην Μουμπάι της Ινδίας και να χρησιμοποιήσει την Κύπρο ως βάση πελατών που θα προσελκύει από Ινδία, Ισραήλ, αλλά και Κόλπο. Σύμφωνα με του επικεφαλής της Eurobank, όπως είχαν τονίσει τον περασμένο Μάρτιο, η Κύπρος μπορεί να προσφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα σε επιχειρήσεις που προέρχονται από τις παραπάνω χώρες και να γίνει μία «πύλη εισόδου» για την εγκατάστασή τους στην Κύπρο και να αποτελέσει το νησί τη βάση εργασιών που θέλουν να αναπτύξουν στην Ευρώπη.

Πάντως, στην Ελληνική Τράπεζα ενόψει της 50ής ετήσιας γενικής συνέλευσης της Ελληνικής Τράπεζας στις 18 Σεπτεμβρίου, έχουν παραιτηθεί, ή και δηλώσει ότι δεν θα επαναδιεκδικήσουν εκλογή στο νέο Διοικητικό Συμβούλιο της Ελληνικής Τράπεζας οι Δημήτριος Ευσταθίου, Χριστόδουλος Χατζησταυρής, Χρίστος Θεμιστοκλέους, John Gregory Iossifidis, Μάριος Μαραθεύτης, Ανδρέας Περσιάνης και Marco Comastri.

Ξεκινά ο 2ος γύρος αξιολογήσεων της οικονομίας

Αρχίζει τον Σεπτέμβριο ο DBRS, ακολουθούν, Scope, Moody's, Fitch και ολοκληρώνεται τον Δεκέμβριο με S&P

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Στα μέσα Σεπτεμβρίου ξεκινά ο δεύτερος γύρος αξιολογήσεων της κυπριακής οικονομίας από τους Οίκους Αξιολόγησης, ενώ ολοκληρώνεται στα μέσα Δεκεμβρίου. Στόχος, να συνεχίσουν οι πολύ καλές αξιολογήσεις που είχε το κράτος στον πρώτο γύρο αξιολογήσεων που ξεκίνησαν στα τέλη Μαρτίου και ολοκληρώθηκαν στα μέσα Ιουνίου. Η πρώτη αξιολόγηση της κυπριακής οικονομίας ξεκινά με τον καναδικό οίκο DBRS Morningstar στις 20 Σεπτεμβρίου, ενώ στις 25 Οκτωβρίου σειρά έχει ο Scope Ratings που μόλις πέρυσι μπήκε στη λίστα των «σημαντικών» οίκων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ). Στις 22 Νοεμβρίου θα γίνει η αξιολόγηση του οίκου Moody's, ενώ τον Δεκέμβριο θα ακολουθήσουν δύο αξιολογήσεις, από τον Fitch στις 6 Δεκεμβρίου και από τον Standard and Poor's στις 13 Δεκεμβρίου. Των δύο τελευταίων οι αξιολογήσεις στο πρώτο γύρο δε, λειτούργησαν ως καταλύτης για την επίσπευση της εξόδου της Κύπρου στις αγορές τον περασμένο Ιούνιο. Υπενθυμίζεται πως, αναβάθμισαν οι Fitch και Standard And Poor's το αξιόχρεο της χώρας στο BBB+. Από τον Μάρτιο όμως υπήρξαν καλές αξιολογήσεις και από τους υπόλοιπους οίκους, τους Scope, Moody's και DBRS. Ο Scope τον περασμένο Μάιο δεν προχώρησε μεν σε αξιολόγηση, αλλά περιορίστηκε σε ένα «ριπόρτ» της χώρας, ενώ οι Καναδοί με τον DBRS απλά επιβεβαίωσαν την αξιολόγηση της Κύπρου στο BBB (high) με σταθερό το outlook. Τα φώτα είναι περισσότερο στραμμένα πιθανόν στην αξιολόγηση των Moody's, καθώς ναι μεν δεν αναβάθμισε το αξιόχρεο της χώρας τον Μάιο, αλλά αναβάθμισε το «outlook» της χώρας από σταθερό σε θετικό. Αυτό σημαίνει αυτομάτως πως αυξάνονται οι πιθανότητες να αναβαθμίσει το αξιόχρεο της χώρας στην αξιολόγησή του στους επόμενους μήνες. Ο Moody's έχει αξιολογήσει τη χώρα στο Baa2 (θετικό). Συνοψίζοντας τα άνωθεν, οι οιωνοί για περαιτέρω αναβαθμίσεις της κυπριακής οικονομίας είναι καλοί, με την οικονομία να ωφελείται σε μεγάλο βαθμό εάν εντέλει προκύψουν θετικά νέα.

Κινήσεις όπως την πρόσφατη απόφαση για νέες αυξήσεις στο κόστος του κρατικού μισθολογίου επιδεινώνουν την ασυνάφεια μεταξύ, αφενός του κόστους που επωμίζεται η κοινωνία και αφετέρου του οφέλους που αυτές αποκομίζουν.

Τα φώτα είναι περισσότερο στραμμένα πιθανόν στην αξιολόγηση των Moody's, καθώς ναι μεν δεν αναβάθμισε το αξιόχρεο της χώρας τον Μάιο, αλλά αναβάθμισε το «outlook» της χώρας από σταθερό σε θετικό.

Αυξάνονται οι δαπάνες

Οι οίκοι δεν δρουν προληπτικά και δεν προειδοποιούν. Όταν όμως δουν πως κάτι δεν βαίνει καλώς σε ένα κράτος, όπως π.χ. να αυξάνονται οι δαπάνες του, τότε είτε κρατούν στάση αναμονής, είτε λειτουργούν ακόμη και αντιστρόφως, με αρνητικές αξιολογήσεις. Το μομέντουμ για το κράτος είναι θετικό και δεν υπάρχει άμεσος κίνδυνος, αλλά οι κίνδυνοι είναι υπαρκτοί, ιδίως σε σχέση με τις δαπάνες του κρατικού μισθολογίου που αυξάνονται συνεχώς.

Το Δημοσιονομικό Συμβούλιο στο πρώτο δεκαήμερο του Αυγούστου προχώρησε στην ενδιάμεση έκθεσή του, που βλέπει βραδεία αύξηση δαπανών σε σχέση με τα έσοδα. Όπως αναφέρει σχετικά, οι δαπάνες τις γενικής κυβέρνησης το πρώτο 5μηνο κατέγραψαν αύξηση κατά 7,7%, ενώ για την κεντρική κυβέρνηση, κατά 7%. Σημειώνεται ωστόσο στην ενδιάμεση έκθεση πως, η εξοικονόμηση προκύπτει σε μεγάλο βαθμό από τη μείωση δαπανών για χορηγίες (-19,9%), για την ενδιάμεση κατανάλωση (-9,3%) και για τη διαμόρφωση πάγιου κεφαλαίου (-16,3%), ενώ και οι δαπάνες για αγαθά και υπηρεσίες της κεντρικής κυβέρνησης επίσης κινήθηκαν με μικρή μείωση κατά -1.4%. Σε σημαντικό βαθμό, η συγκράτηση των συνολικών δαπανών για το α΄ πεντάμηνο, βασίστηκε επιπλέον στις Κεφαλαιακές Δαπάνες (-34%) και στη Διαμόρφωση Ακαθάριστου Πάγιου Κεφαλαίου (-33,8%), με τη συνολική μείωση να ανέρχεται σε 117,1 εκατ. ευρώ.

Υπογραμμίζει το Συμβούλιο δε, ότι η συνέχιση των αυξητικών τάσεων όσον αφορά στις λειτουργικές δαπάνες και τις τρέχουσες δαπάνες, συνεχίζουν να καταγράφουν εκ νέου αύξηση. Στην κεντρική κυβέρνηση, οι τρέχουσες δαπάνες αυξήθηκαν κατά 241,1 εκατ. ευρώ (6,9%). Έτσι, οι κρατικές δαπάνες αυξήθηκαν μεν, αλλά με ρυθμούς σαφώς χαμηλότερους από εκείνους της αύξησης εσόδων, γεγονός που μεταφράστηκε φυσιολογικά σε αυξημένο δημοσιονομικό πλεόνασμα για τους πρώτους πέντε μήνες του έτους. Εκτιμάται πως η πλεονασματική εικόνα θα διατηρηθεί μέχρι το τέλος του έτους, ενώ η πτωτική τάση στο δημόσιο χρέος, βάσει του σχεδιασμού που ακολουθεί το υπουργείο Οικονομικών, κρίνεται ως επιτεύξιμη, νοουμένου ότι οι ανελαστικές δαπάνες θα συγκρατηθούν την περίοδο 2025-2027 σε ρυθμούς αύξησης χαμηλότερους από εκείνους του 2023 και 2024.

Σε κάθε περίπτωση, το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι, η συνέχιση της ιδιαίτερα θετικής δημοσιονομικής πορείας -η οποία κρίνεται ως απόρροια της δημοσιονομικής πολιτικής που ακολουθεί το υπουργείο Οικονομικών- θα εξαρτηθεί από την πολιτική βούληση για σύγκλιση των ρυθμών αύξησης των κρατικών δαπανών (και δη των ανελαστικών) σε επίπεδα που να συνάδουν με τον μακροπρόθεσμο ρυθμό αύξησης των κρατικών εσόδων. Κύριος λόγος προβληματισμού είναι η αύξηση των ανελαστικών δαπανών με ρυθμούς που βασίζονται σε προσωρινές συνθήκες αυξημένων εσόδων, οι οποίες μάλιστα δεν είναι πλήρως κατανοητές ούτε από την πολιτική ηγεσία, ούτε από αναλυτές και τεχνοκράτες.

Ωστόσο, κινήσεις όπως την πρόσφατη απόφαση για νέες αυξήσεις στο κόστος του κρατικού μισθολογίου, και μάλιστα χωρίς να εντοπίζεται καμία παράλληλη κίνηση για τη βελτίωση της παραγωγικότητας της κρατικής μηχανής, επιδεινώνουν την ασυνάφεια μεταξύ, αφενός του κόστους που επωμίζεται η κοινωνία και η οικονομία, και αφετέρου του οφέλους που αυτές αποκομίζουν.

«Η συνέχιση της αύξησης του κόστους του κρατικού μισθολογίου, και δη χωρίς την παράλληλη αύξηση της ποιότητας της κρατικής μηχανής, αποτελεί μία από τις σοβαρότερες ανησυχίες για την πορεία των δημοσίων οικονομικών τα επόμενα χρόνια. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι οι ανελαστικές δαπάνες συνεχίζουν να αυξάνονται σε απόλυτο ποσό αλλά κυρίως ως ποσοστό των συνολικών δαπανών του κράτους, η ανισορροπία που δημιουργείται θα απαιτήσει σοβαρές και κατά πάσα πιθανότητα δύσκολες, πολιτικά, αποφάσεις, όπως προκύπτει και από την μετά από πρόσκληση της Δημοκρατίας ανάλυση του ΔΝΤ», καταλήγει.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΓΙΑΝΝΗ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑ**

Οι αγορές και τα κρυπτονομίσματα

Είδαμε πριν λίγες μέρες τα χρηματιστήρια να χάνουν ένα τεράστιο κομμάτι της κεφαλαιοποίησής τους. Αυτό έγινε λόγω του ότι οι αγορές περίμεναν να ανακοινωθούν περισσότερες νέες θέσεις εργασίας στην Αμερική, πράγμα που δεν έγινε και έτσι ανακοινώθηκαν λιγότερες. Την ίδια ώρα επικράτησε αναβρασμός στις εταιρείες τεχνολογίας που υπόσχονταν ότι με την τεχνητή νοημοσύνη θα δημιουργούνταν περισσότερες νέες θέσεις εργασίας. Το αποτέλεσμα ήταν να χτυπηθούν πολύ οι μετοχές των τεχνολογικών εταιρειών όπως επίσης και τα κρυπτονομίσματα. Είδαμε δηλαδή τα χρηματιστήρια με τα κρυπτονομίσματα να λειτουργούν με τον ίδιο τρόπο. Είναι αυτό μια ένδειξη κανονικοποίησης του τομέα των κρυπτονομισμάτων; Για εμένα δείχνει κάτι. Ένα μοτίβο που στο μέλλον θα βλέπουμε πιο συχνά πλέον, ειδικά όσον αφορά τα γνωστά κρυπτονομίσματα όπως είναι το bitcoin και το Ethereum. Δεν λέω σε καμία περίπτωση ότι μετοχές και κρυπτονομίσματα είναι εφάμιλλα, όμως δεν μπορώ να παραβλέψω αυτό που είδαμε να συμβαίνει. Τα κρυπτονομίσματα σιγά σιγά γίνονται μέρος της καθημερινότητάς μας και από τη στιγμή που μπορούμε να συναλλασσόμαστε είναι λογικό να υπάρξει κάποια κανονικοποίηση.

Σε αυτό θα βοηθήσει πολύ η νέα ευρωπαϊκή νομοθεσία MiCA, που θα τεθεί σε εφαρμογή από 30 Δεκεμβρίου και θα εποπτεύει την αγορά των κρυπτοπεριουσιακών στοιχείων. Στην Ελλάδα και στην Κύπρο θα πρέπει οι κεντρικές τράπεζες να ασχοληθούν σοβαρά με αυτή τη νέα αγορά και να μην την αποφύγουν. Αν την αποφύγουν, τότε εταιρείες του τομέα μαζί με την τεχνολογική ανάπτυξη που μεταφράζεται σε οικονομική ανάπτυξη, επενδύσεις και νέες θέσεις εργασίας θα πάνε αλλού. Από τη στιγμή που το προϊόν αυτό γίνεται ελεγχόμενο δεν βλέπω τον λόγο οι παραδοσιακές τράπεζες απλά να κλείνουν τα μάτια. Βρισκόμαστε στην αρχή μιας νέας οικονομικής επανάστασης και έχουμε την ευκαιρία να γίνουμε μέρος της. Έχουμε τις γνώσεις και την υποδομή να ανταπεξέλθουμε. Χρειαζόμαστε και τη θέληση για να συμπληρωθεί το παζλ.

Ο κ. Γιάννης Γεωργούλας είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επιχειρήσεων.

Μελετούν μέτρα κατά των παράνομων απορρίψεων

Σύμφωνα με τους οργανωμένους του κλάδου, οι επιτήδειοι σήμερα κατέχουν το μεγαλύτερο ποσοστό της πίτας - Συνάντηση Παναγιώτου - Βαφειάδη

Σύμφωνα με εκτιμήσεις των οργανωμένων επαγγελματιών, εάν το κράτος σταματήσει την παράνομη απόρριψη αποβλήτων κατασκευών και κατεδαφίσεων, θα υπάρξει πρόβλημα απορρόφησης όλων των υλικών από τις αδειοδοτημές μονάδες.

Του **ΠΑΥΛΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ**

Το κύκλωμα των παράνομων μεταφορέων αποβλήτων κατασκευών και κατεδαφίσεων, οι οποίοι προσφέροντας στο κοινό χαμηλότερες τιμές προχωρούν σε παράνομες μεταφορές και απορρίψεις στην κυπριακή ύπαιθρο αντί να μεταφέρουν τα υλικά στις αδειοδοτημένες μονάδες διαχείρισης, αποκομίζοντας συγχρόνως κέρδη, θα επιδιώξει να χτυπήσει η κυβέρνηση υπό τις έντονες αντιδράσεις και του Συνδέσμου Αδειούχων Μεταφορέων «σκιπ». Όπως πληροφορείται η «Κ», οι τελευταίοι έκαναν δεύτερες σκέψεις για προγραμματισμένες κινητοποιήσεις τον περασμένο μήνα, όταν έλαβαν τις δεσμεύσεις του Τμήματος Περιβάλλοντος για δραστικά μέτρα.

Πρόκειται για ένα ζήτημα, το οποίο υφίσταται και αδυνατεί να αντιμετωπίσει η Πολιτεία από το 2019, όταν αποφασίστηκε να κλείσουν οι χωματερές στον Κοτσιάτη και το Βατί, για να περάσει η διαχείριση των υλικών αυτών στις αδειοδοτημένες ιδιωτικές μονάδες, οι οποίες χρεώνουν τους μεταφορείς. Σήμερα, με βάση στοιχεία των οργανωμένων και αδειοδοτημένων επαγγελματιών του κλάδου, οι παράνομοι μεταφορείς των «σκιπ» κατέχουν στην αγορά το μεγαλύτερο ποσοστό της πίτας.

Εάν υπάρξει ανάγκη, το Τμήμα Περιβάλλοντος σκοπεύει να προκαλέσει επενδυτικό ενδιαφέρον για νέες μονάδες διαχείρισης, με δημοπράτηση και ενοικίαση κρατικής γης σε ενδιαφερόμενους επενδυτές.

Την ίδια ώρα η επίλυση του προβλήματος συνδέεται και με την ανάγκη να ξεπεραστούν οι μικρές δυνατότητες διαχείρισης όλων των υλικών από τις υφιστάμενες ιδιωτικές μονάδες με τη δημιουργία νέων. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των οργανωμένων επαγγελματιών, εάν το κράτος σταματήσει την παράνομη απόρριψη αποβλήτων κατασκευών και κατεδαφίσεων, θα υπάρξει πρόβλημα απορρόφησης των υλικών αυτών.

Κατοχύρωση του επαγγέλματος

Με στόχο να κατοχυρωθεί το επάγγελμα του μεταφορέα αποβλήτων κατασκευών και κατεδαφίσεων, την επόμενη εβδομάδα θα γίνει συνάντηση σε επίπεδο διευθύνσεων των Τμημάτων Περιβάλλοντος και Οδικών Μεταφορών, ώστε να προετοιμαστεί το έδαφος για διυπουργική συνάντηση στα μέσα Σεπτεμβρίου μεταξύ των αρμόδιων υπουργών, Μαρίας Παναγιώτου και Αλέξη Βαφεάδη. «Σήμερα, όποιος επιθυμεί μπορεί να αγοράσει ένα όχημα και να μεταφέρει απόβλητα κατασκευών και κατεδαφίσεων. Σκοπός είναι ο κάθε εργολάβος, ο οποίος έχει τη θεσμική υποχρέωση, με βάση τον κανονισμό, να παραδίδει τα απόβλητα σε αδειοδοτημένο μεταφορέα, αυτός να είναι πρόσωπο εγγεγραμμένο στο επαγγελματικό μητρώο», δήλωσε στην «Κ» ο αναπληρωτής διευθυντής του Τμήματος Περιβάλλοντος, Θεόδουλος Μεσημέρης. Επίσης, όπως και οι οδηγοί ταξί, ο συγκεκριμένος επαγγελματίας θα έχει την υποχρέωση να εγκαταστήσει στο όχημα ειδική συσκευή, η οποία θα καταγράφει τα χιλιόμετρα που διανύει μέχρι τις αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις που διαχειρίζονται τα απόβλητα κατασκευών και κατεδαφίσεων, ώστε να αμείβεται αναλόγως. Αξίζει να σημειωθεί ότι για το Τμήμα Περιβάλλοντος οι παράνομες απορρίψεις στην Κύπρο έχουν δύο μεγάλες ροές. Η μία είναι από τους πολίτες και η άλλη από τους παράνομους μεταφορείς των αποβλήτων κατασκευών και κατεδαφίσεων.

Ζητούν έλεγχο οχημάτων

«Με το να ελέγχονται τα οχήματα μπορεί να επιλυθεί το πρόβλημα», ανέφερε στην «Κ» ο Ανδρέας Σωφρονίου, εκ μέρους του Συνδέσμου Αδειούχων Μεταφορέων «σκιπ». Σημείωσε ότι «το αίτημα που μεταφέραμε στο Τμήμα Περιβάλλοντος είναι όταν οχήματα τύπου "σκιπ" ή φορτηγά πηγαίνουν για επιθεώρηση στο Τμήμα Οδικών Μεταφορών, θα πρέπει να τους ζητούν ορισμένα προαπαιτούμενα, για να εξασφαλίζουν έγκριση, όπως σχετική άδεια μεταφοράς αποβλήτων κατασκευών και κατεδαφίσεων από το Τμήμα Περιβάλλοντος και τοποθετημένο "GPS", το οποίο είναι συνδεδεμένο με το Τμήμα Περιβάλλοντος για να εντοπίζονται οι παραβάτες, όπως ισχύει σήμερα για τους αδειοδοτημένους μεταφορείς. Για αυτόν τον λόγο χρειαζόμαστε τη στήριξη του Τμήματος Οδικών Μεταφορών».

Βλέπουν πρόβλημα απορρόφησης

Εάν το κράτος σταματήσει την παράνομη απόρριψη αδρανών αποβλήτων, θα υπάρξει πρόβλημα διαχείρισης αυτών των υλικών από τις υφιστάμενες ιδιωτικές αδειοδοτημές μονάδες, οι οποίες είναι περίπου 10 παγκύπρια, όπως είπε ο κ. Σωφρονίου. Επικαλούμενος τη γνώση που έχει ο Σύνδεσμος για τον όγκο των ποσοτήτων, αλλά και για τη χωρητικότητα και ικανότητα των μονάδων, διαβεβαίωσε ότι αυτές δε θα μπορούν στο τέλος να ανταπεξέλθουν. Για αυτόν τον σκοπό το Τμήμα Περιβάλλοντος θα διενεργήσει τον Σεπτέμβριο μελέτη, με ζητούμενο να εξεταστεί κατά πόσο ανά επαρχία υπάρχει η ανάγκη για πρόσθετες μονάδες. Σύμφωνα με τον κ. Μεσημέρη, εάν υπάρξει ανάγκη, το Τμήμα σκοπεύει να προκαλέσει επενδυτικό ενδιαφέρον για νέες μονάδες, όπου η πρόθεσή του θα είναι να δώσει κίνητρα, με εξεύρεση, δημοπράτηση και ενοικίαση κρατικής γης σε ενδιαφερόμενους επενδυτές.

Νυκτερινοί δράστες

Οι παράνομοι μεταφορείς αποβλήτων κατασκευών και κατεδαφίσεων, οι οποίοι περιφέρονται στους δρόμους είτε με τους κάδους αποκομιδής μπάζων, τα γνωστά «σκιπ» είτε με φορτηγά, είναι είτε οργανωμένοι είτε ως μονάδες, σύμφωνα με τον κ. Μεσημέρη, ο οποίος προσθέτει ότι δρουν μέρες και ώρες όπως σαββατοκύριακα και νυκτερινές ώρες, γιατί γνωρίζουν ότι οι επιθεωρητές του Τμήματος δεν εργάζονται. Οι απορρίψεις γίνονται σε αθέατα μέρη, όπως σε ποταμούς και γκρεμούς.

Μεγαλύτερη πίτα

Οι δράστες προσφέρουν στο κοινό χαμηλότερες τιμές και έχουν καταφέρει να κατέχουν στην αγορά το μεγαλύτερο ποσοστό της πίτας, όπως σημείωσε ο κ. Σωφρονίου. Είπε ότι ορισμένοι από αυτούς έχουν καταφέρει με τα κέρδη να επεκτείνουν τον κύκλο εργασιών τους και από μονάδες να έχουν πλέον μέχρι και 5 οχήματα και υπαλλήλους. Όπως ενημέρωσε, οι τιμές ανά κάδο αποκομιδής μπαζών κυμαίνονται σήμερα γύρω στα 170-200 ευρώ, από τα οποία, τα 100 ευρώ ζητούνται από τη μονάδα διαχείρισης, ποσό που δεν αποτελεί κόστος για όσους παρανομούν. Πρόκειται για ένα ζήτημα το οποίο υφίσταται και αδυνατεί να αντιμετωπίσει η Πολιτεία από το 2019, όταν αποφασίστηκε να κλείσουν οι χωματερές στον Κοτσιάτη και το Βατί, για να περάσει η διαχείριση των υλικών αυτών στις αδειοδοτημένες ιδιωτικές μονάδες, οι οποίες χρεώνουν τους μεταφορείς. Παράλληλα, ο κ. Σωφρονίου τόνισε ότι υπάρχει και ζήτημα παιδείας των πολιτών, οι οποίοι θα πρέπει να μάθουν να απευθύνονται μόνο σε αδειοδοτημένους μεταφορείς.

Ο ρόλος της Αστυνομίας

Ένας δεύτερος βασικός πυλώνας αντιμετώπισης του φαινομένου είναι το μνημόνιο συνεργασίας που υπέγραψε τον περασμένο Ιούνιο το Τμήμα Περιβάλλοντος με τον αρχηγό της Αστυνομίας Στέλιο Παπαθεοδώρου, έτσι ώστε, όταν μεταβαίνουν οι επιθεωρητές του Τμήματος σε παράνομους χώρους απόθεσης, να έχουν την απαιτούμενη ασφάλεια, γιατί στο παρελθόν σημειώθηκαν γεγονότα τα οποία έθεσαν σε κίνδυνο τη ζωή τους. Σύμφωνα με τον κ. Μεσημέρη, ήδη ετοιμάστηκε πλάνο με την Αστυνομία, για να τεθεί σε εφαρμογή από τις αρχές Σεπτεμβρίου, ακόμη και σε μέρες και ώρες όπου οι επιτήδειοι επιλέγουν να δρουν γιατί γνωρίζουν ότι οι επιθεωρητές δεν εργάζονται.

Σε εκκρεμότητα οι επιθεωρητές

Την ίδια ώρα σε εκκρεμότητα παραμένει ο διορισμός 15 νέων επιθεωρητών περιβάλλοντος, οι οποίοι, σε αντίθεση με τους υφιστάμενους επιθεωρητές του Τμήματος Περιβάλλοντος, θα ασχολούνται αποκλειστικά με αυτό το ζήτημα, ώστε να συσταθεί για πρώτη φορά Υπηρεσία Περιβαλλοντικών Ελέγχων εντός του Τμήματος. Για την ώρα εκκρεμεί η σχετική απόφαση διορισμού τους από την Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας. Μέχρι να συσταθεί η Υπηρεσία, το Τμήμα θα στηρίζεται και στους ελεγκτές που θα ορίσουν σύντομα οι κοινότητες, οι οποίοι θα επιτηρούν την ύπαιθρο και θα παρέχουν πληροφόρηση στους επιθεωρητές του Τμήματος.

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Του* **ΦΡΑΝΣΕΣΚΟ ΓΚΕΡΕΡΑ / REUTERS BREAKINGVIEWS**

Η επιστροφή των PIIGS

Και οι έσχατοι έσονται πρώτοι. Κάποτε τιμωρήθηκαν ως δημοσιονομικά χαλαρές και βραδέως αναπτυσσόμενες, αλλά σήμερα η Πορτογαλία, η Ιταλία, η Ιρλανδία, η Ελλάδα και η Ισπανία εμφανίζουν ρυθμό ανάπτυξης υψηλότερο από εκείνους της Γαλλίας και της Γερμανίας. Οι επενδυτές επωφελούνται από αυτή την αλλαγή φρουράς. Το Βερολίνο, για να ανακτήσει το χαμένο έδαφος, θα πρέπει να λάβει τα αντίθετα μέτρα και να αμβλύνει τη νομισματική πολιτική του. Τα κράτη, που ονομάστηκαν με τα αρχικά τους απαξιωτικά «PIIGS» (κάτι σαν «γουρούνια»), διαρκούσης της κρίσης χρέους τη δεκαετία του 2010, κρατούν όρθια την οικονομία της Ευρωζώνης σήμερα. Η Ισπανία αναπτύχθηκε με δυναμικό ετήσιο ρυθμό 2,9% το δεύτερο τρίμηνο, πολύ ταχύτερα από το συνολικό 0,6% της Ευρωζώνης. Η Ιταλία και η Πορτογαλία ξεπέρασαν επίσης τις υπόλοιπες, ενώ η Ιρλανδία σημείωσε τον ταχύτερο τριμηνιαίο ρυθμό ανάπτυξης του μπλοκ, όταν συρρικνώθηκε κατά 0,1% η Γερμανία, η μεγαλύτερη οικονομία της Ευρωζώνης. Βέβαια, η εκδίκηση της «περιφέρειας» έναντι των «πυρηνικών» οικονομιών δεν είναι εφάπαξ. Από το 2019 η γερμανική οικονομία έχει ξεπεραστεί από την Ισπανία, την Ελλάδα, την Πορτογαλία και την Ιρλανδία, ενώ, ειδικά η τελευταία αναπτύσσεται 20% και πλέον ταχύτερα. Ακόμη και η Ιταλία με τη γήρανση του πληθυσμού της, τον αρτηριοσκληρωτικό επιχειρηματικό τομέα και τη γραφειοκρατία του παραλόγου σχεδόν συμβαδίζει με τη Γερμανία και τη Γαλλία.

Πορτογαλία, Ιταλία, Ιρλανδία, Ελλάδα και Ισπανία εμφανίζουν ρυθμό ανάπτυξης υψηλότερο από εκείνους της Γαλλίας και της Γερμανίας.

Σημειώνεται ότι στα ανωτέρω συνέβαλε η μειωμένη έκθεση των λεγομένων PIIGS στις εξαγωγές και στη μεταποίηση, οι οποίες δέχθηκαν πλήγμα λόγω πανδημίας και επιβράδυνσης στη βασική κινεζική αγορά. Η κατασκευή προϊόντων, όπως αυτοκίνητα και συσκευές υψηλής τεχνολογίας, αντιπροσωπεύει σχεδόν το 1/5 του γερμανικού ΑΕΠ, ενώ στην Ισπανία οι κατασκευάστριες αγαθών συνεισφέρουν μόνον το 11%, σύμφωνα με την Π. Τράπεζα. Η ανάκαμψη στον τουρισμό μετά την COVID-19 ωφέλησε τις οικονομίες, επίσης, διότι οι ξένοι τείνουν να ευνοούν τη Βαρκελώνη, τη Ρώμη και τη Λισσαβώνα. Τα ταμεία της Ευρωπαϊκής Ενωσης μετά την πανδημία αποτελούν ένα επιπλέον όφελος. Τα 2/3 των 400 δισ. ευρώ διατίθενται στην Ιταλία και στην Ισπανία, ενώ η Ελλάδα είναι πιθανό να λάβει επιδοτήσεις και δάνεια της Ε.Ε. που ισοδυναμούν με σχεδόν το 12% του ΑΕΠ έως το 2026, σύμφωνα με την έρευνα της TS Lombard. Οι επενδυτές το έχουν παρατηρήσει. Οι διαφορές των αποδόσεων μεταξύ των 10ετών κρατικών ομολόγων για όλες τις PIIGS και του αντίστοιχου γερμανικού έχουν μειωθεί τα τελευταία δύο χρόνια. Θα μπορούσαν να περιοριστούν περαιτέρω, εάν η ισχυρή ανάπτυξη και οι νέοι δημοσιονομικοί κανόνες της Ε.Ε. δώσουν κίνητρα για περισσότερη δημοσιονομική πειθαρχία στη Ρώμη, στη Μαδρίτη, στο Δουβλίνο, στην Αθήνα και στη Λισσαβώνα.

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Του* **ΓΚΑΜΠΡΙΕΛ ΡΟΥΜΠΙΝ / REUTERS BREAKINGVIEWS**

Η στεγαστική πολιτική της Κάμαλα Χάρις δημιουργεί προσδοκίες

Η Κάμαλα Χάρις φυτεύει σπόρους για την ανάπτυξη των ΗΠΑ, αλλά μπορεί και να πλήξει θανάσιμα ορισμένες φυτείες κατά την εν λόγω διαδικασία. Ο υποψήφιος των Δημοκρατικών για την αντιπροεδρία των ΗΠΑ και νυν κυβερνήτης της Μινεσότας, Τιμ Γουόλς, περιγράφει την οικονομία ως κήπο και όχι ως ζούγκλα: φροντίστε τον αποτελεσματικά και θερίστε τους καρπούς. Η ατζέντα της Κάμαλα Χάρις, η οποία μόλις αρχίζει να διαμορφώνεται, εμπεριέχει μέτρα για την οικοδόμηση περισσοτέρων κατοικιών στη χώρα και την αποκλιμάκωση των υψηλών τιμών των τροφίμων. Ταυτόχρονα, η εφαρμογή ανώτατων ορίων στις τιμές των αγαθών ενέχει τον κίνδυνο να αναθερμάνει τον πληθωρισμό. Σε ομιλία της στα τέλη της περασμένης εβδομάδας ανέφερε πρωτοβουλίες για να στηρίξει την κατασκευή νέων κατοικιών. Περιλαμβάνουν έναν συνδυασμό φορολογικών κινήτρων για κατασκευαστές και αγοραστές, παράλληλα με μέτρα ώστε οι πολιτειακές - τοπικές αρχές να εξορθολογίσουν τα δύσκαμπτα νομοθετήματα περί ζωνών. Από πολλές απόψεις οι ιδέες απλώς υπερισχύουν των προτεραιοτήτων του προέδρου Τζο Μπάιντεν. Εχει ζητήσει δύο εκατομμύρια νέα σπίτια. Η Χάρις πιέζει για ένα εκατομμύριο ακόμη. Ο νυν πρόεδρος των ΗΠΑ πρότεινε τη συγκρότηση ταμείου 20 δισ. δολαρίων με στόχο να περισταλεί η γραφειοκρατία, ενώ η αντιπρόεδρος ζητεί διπλάσια κεφάλαια 40 δισ. δολαρίων. Αυτή η εστιασμένη στην προσφορά προσέγγιση, ανεξαρτήτως του μεγέθους της, είναι λογική.

Η εστιασμένη στην προσφορά προσέγγιση, με ανέγερση τουλάχιστον 3 εκατ. νέων κατοικιών, είναι λογική.

Η χρόνια έλλειψη στέγης έχει λάβει μεγάλες διαστάσεις, φθάνοντας στα 4,5 εκατ. σπίτια, σύμφωνα με την ηλεκτρονική αγορά Zillow. Η πλευρά της ζήτησης για το οικονομικό σκεπτικό της Κάμαλα Χάρις, ωστόσο, έχει περισσότερο ψηφοθηρική χροιά παρά αποτελεί μια υγιή πολιτική πρόταση. Αποσκοπεί στο να αναπτύξει ακόμη απροσδιόριστους τρόπους για να στοχεύσει την αθέμιτη «αύξηση των τιμών», ειδικά στα παντοπωλεία. Οποιοσδήποτε τέτοιος έλεγχος θα έπρεπε να εξετασθεί από το Κογκρέσο, ενώ δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι μια ολοκληρωμένη προσέγγιση ανάλογη με της δεκαετίας του 1970 τελεί εν τω γεννάσθαι, κυρίως λόγω του στασιμοπληθωρισμού ως απόρροια από τις επακόλουθες ελλείψεις και την αποθάρρυνση του ανταγωνισμού. Μια γενναιόδωρη επιδότηση 25.000 δολαρίων σε πολίτες που αγοράζουν πρώτη φορά σπίτι, ενδέχεται και πάλι να ενισχύσει τις τιμές. Η δε παρακίνηση του καταναλωτικού κοινού να ξοδεύει δεν είναι πάντα κακό και μπορεί να έχει ουσιαστικά αποτελέσματα.

Επί παραδείγματι, η Κάμαλα Χάρις υπερασπίζεται την αναβίωση της διευρυμένης έκπτωσης φόρου για παιδιά, που θεσπίστηκε προσωρινά το 2021. Σε μόλις έναν χρόνο εφαρμογής της μειώθηκε η παιδική φτώχεια στο 5,2%, ποσοστό το οποίο είναι το χαμηλότερο στην Ιστορία.

Με διπλή ζώνη άμυνας η Λευκωσία

Μετά την γκέλα της Συνόδου Κορυφής, καλύπτει κενά ενόψει Φιντάν στο άτυπο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων της Ε.Ε.

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Διπλή ζώνη άμυνας επιστρατεύει, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η Λευκωσία ενόψει του άτυπου Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων (ΣΕΥ) της Ε.Ε., στις 29 Αυγούστου, προσπαθώντας αφενός να διασφαλίσει ότι εάν η Άγκυρα υιοθετήσει επιθετική ρητορική τακτική κατά της Κυπριακής Δημοκρατίας, τότε η Ένωση θα απαντήσει συλλογικά και αποτελεσματικά. Και αφετέρου, ότι θα τύχουν επίκλησης οι ανεκπλήρωτες κυπρογενείς υποχρεώσεις της Τουρκίας, έναντι της Ε.Ε., κυρίως εάν εγερθούν ζητήματα προώθησης ευρωτουρκικών ντοσιέ, κάτι που όπως αντιλαμβανόμαστε έχει επισημανθεί από τον ΥΠΕΞ Κωνσταντίνο Κόμπο προς τις Βρυξέλλες, κατά τις συζητήσεις που έλαβαν χώρα για την αποστολή πρόσκλησης από τον ύπατο εκπρόσωπο της Ε.Ε. προς τον ΥΠΕΞ της Τουρκίας Χακάν Φιντάν.

Η πρόσκληση αφορά στη συμμετοχή του Τούρκου ΥΠΕΞ σε κλειστή συνάντηση (session) του ΣΕΥ με τους «27», υπό μορφή γεύματος, στις 29 Αυγούστου. Αν και η εν λόγω συνεδρία του ΣΕΥ έχει άτυπο χαρακτήρα, και άρα εκ των πραγμάτων αποφάσεις δεν μπορούν να ληφθούν, κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει την αξιοποίηση του άτυπου Συμβουλίου για την προώθηση δράσεων και ενεργειών, κάτι που άλλωστε αποτελεί πάγια πρακτική.

Γι' αυτόν προφανώς τον λόγο, ο ΥΠΕΞ Κωνσταντίνος Κόμπος φέρεται να έχει διαμηνύσει προς τις Βρυξέλλες ότι η Λευκωσία αναμένει από την Ε.Ε. να μην επιτρέψει ενδεχόμενη επιθετική ρητορική εκ μέρους της Άγκυρας, να επαναλάβει την ευρωπαϊκή θέση για λύση του Κυπριακού, και κυρίως να υπενθυμίσει τις ανεκπλήρωτες κυπρογενείς υποχρεώσεις της Τουρκίας, σε κάθε περίπτωση. Πόσω μάλλον σε ενδεχόμενη έγερση της προώθησης ευρωτουρκικών ντοσιέ.

Η Άγκυρα, ενώ γράφονταν αυτές οι γραμμές δεν είχε δημοσιοποιήσει την απάντησή της στην πρόσκληση Μπορέλ, αν και φέρεται να είχε βολιδοσκοπηθεί και να ήταν καταρχάς θετική για τη συμμετοχή του Χακάν Φιντάν, στο άτυπο ΣΕΥ. Σε κάθε περίπτωση, όπως έλεγαν τουρκικοί κύκλοι στις Βρυξέλλες, «η Άγκυρα προσδοκά ότι η Ε.Ε. θα τηρήσει και θα υλοποιήσει τις δικές της αποφάσεις, με αποφασιστικότητα, σε ό,τι αφορά την προώθηση της εργασίας επί του εγγράφου Μπορέλ/Κομισιόν, για την οικοδόμηση μιας νέας ευρωτουρκικής σχέσης», χωρίς δηλαδή διασύνδεση με το κυπριακό πρόβλημα.

Οξύμωρη τακτική

Η τακτική που ακολουθεί η Λευκωσία τους τελευταίους εννέα μήνες χαρακτηρίζεται από περίεργες ανατροπές, σε σχέση με την παρουσία της Τουρκίας στα άτυπα Συμβούλια των ΥΠΕΞ της Ε.Ε. Όταν το περασμένο φθινόπωρο, ο ύπατος εκπρόσωπος Γιοσέπ Μπορέλ και η Κομισιόν υπέβαλαν κοινό έγγραφο για μια «νέα μακρόπνοη ευρωτουρκική σχέση», εισηγούμενοι μεταξύ άλλων και τη συμμετοχή του ΥΠΕΞ της Τουρκίας σε άτυπα Συμβούλια, για «ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος», ως επίσης και την παραχώρηση πολλών άλλων «ευρω-δώρων» προς την Άγκυρα, σε συνολικά επτά πυλώνες, η Λευκωσία προσπάθησε απλώς να κερδίσει χρόνο. Απέφυγε να συγκρουστεί και δεν τόλμησε να θέσει τους δικούς της όρους, σε σχέση με το Κυπριακό στη Σύνοδο Κορυφής του Δεκεμβρίου, ενώ δύο μήνες αργότερα, τον Φεβρουάριο 2024, τοποθετήθηκε αρνητικά στη συμμετοχή Φιντάν στο άτυπο Συμβούλιο ΥΠΕΞ της Ε.Ε., επί βελγικής προεδρίας, θέτοντας όρους και προϋποθέσεις που άγγιζαν τον πυρήνα του Κυπριακού και εκτείνονταν ακόμη και στο ζήτημα της συμπεριφοράς της Άγκυρας, στη νεκρή ζώνη. Όλα αυτά όμως έσβησαν στη Σύνοδο του περασμένου Απριλίου, όταν ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης προσυπέγραψε Συμπεράσματα, συναινώντας στην «προώθηση της εργασίας» επί του εγγράφου Μπορέλ/Κομισιόν και άρα και των εισηγήσεων που περιλαμβάνει, μεταξύ των οποίων και της συμμετοχής του εκάστοτε ΥΠΕΞ της Τουρκίας σε άτυπα Συμβούλια της Ε.Ε., για «θέματα κοινού ενδιαφέροντος», χωρίς καμιά απολύτως διασύνδεση με το Κυπριακό. Κατά συνέπεια και μετά τη δέσμευση της Λευκωσίας στο ανώτατο δυνατό επίπεδο της Συνόδου Κορυφής της Ε.Ε., διά χειρός του ύψιστου κυπριακού θεσμού, του προέδρου της Δημοκρατίας, καθίσταται σαφές ότι η Λευκωσία δεν μπορεί πλέον να αρνηθεί τη συμμετοχή του εκάστοτε Τούρκου ΥΠΕΞ σε άτυπα Συμβούλια της Ε.Ε., εκτός βεβαίως σε έκτακτες περιπτώσεις, όπως για παράδειγμα νέες προκλήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ, στη νεκρή ζώνη ή στην περίκλειστη Αμμόχωστο, νοουμένου βεβαίως ότι θα έχει εξασφαλίσει την κατανόηση των εταίρων της. Και κυρίως την κατανόηση της εκάστοτε προεδρίας του Συμβουλίου Ε.Ε. (και του ύπατου εκπροσώπου) που έχει αρμοδιότητα για τα άτυπα ΣΕΥ, για τη «χορογραφία» και τις προσκλήσεις που αποστέλλονται.

> **Η τακτική που ακολουθεί η Λευκωσία τους τελευταίους εννέα μήνες χαρακτηρίζεται από περίεργες ανατροπές, σε σχέση με την παρουσία της Τουρκίας στα άτυπα Συμβούλια των ΥΠΕΞ της Ε.Ε.**

Ο ΥΠΕΞ Κωνσταντίνος Κόμπος φέρεται να έχει διαμηνύσει προς τις Βρυξέλλες ότι η Λευκωσία αναμένει από την Ε.Ε. να μην επιτρέψει ενδεχόμενη επιθετική ρητορική εκ μέρους της Αγκυρας, να επαναλάβει την ευρωπαϊκή θέση για λύση του Κυπριακού, και κυρίως να υπενθυμίσει τις ανεκπλήρωτες κυπρογενείς υποχρεώσεις της Τουρκίας, σε κάθε περίπτωση.

Είναι μόνο η αρχή

Η συμμετοχή του ΥΠΕΞ της Τουρκίας σε άτυπα Συμβούλια Υπουργών Εξωτερικών της Ε.Ε., χωρίς κανένα όρο ή προϋπόθεση σε σχέση με το Κυπριακό πρόβλημα και την επίλυσή του, είναι μόνο η αρχή της «νέας μακρόπνοης ευρωτουρκικής σχέσης» που σχεδίασαν ο Γιοσέπ Μπορέλ και η Κομισιόν και υπέβαλαν, στο πλαίσιο κοινού εγγράφου.

Οι αποφάσεις που λήφθηκαν τον περασμένο Απρίλιο, ομόφωνα από τους ηγέτες των 27 κρατών-μελών, περιλαμβανομένου του προέδρου Χριστοδουλίδη, είναι απλώς η κορυφή του παγόβουνου, το οποίο όταν αποκαλυφθεί στην πλήρη του διάσταση, θα διαφανεί ότι ο νέος σχεδιασμός των ευρωτουρκικών σχέσεων επιχειρεί πλήρη απαλλαγή από το «βαρίδι» του Κυπριακού. Άλλωστε, εάν κάποιος διαβάσει το κοινό έγγραφο Μπορέλ/Κομισιόν, θα διαπιστώσει ότι οι εισηγήσεις του, για παραχώρηση δώρων σε επτά πυλώνες προς την Τουρκία, δεν θέτουν σε καμία περίπτωση ως προϋπόθεση την επίλυση του κυπριακού προβλήματος.

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», πέραν της συμμετοχής του εκάστοτε ΥΠΕΞ της Τουρκίας σε άτυπα ΣΕΥ, η Λευκωσία θα κληθεί πολύ σύντομα να διαχειριστεί και τις υπόλοιπες εισηγήσεις του εγγράφου Μπορέλ/Κομισιόν, στο πλαίσιο των Συμπερασμάτων που προσυπέγραψε ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης. Για το ξεπάγωμα όλων των υψηλών ευρωτουρκικών διαλόγων, τη σύγκληση Συμβουλίου Σύνδεσης Ε.Ε.-Τουρκίας, την παραχώρηση διευκολύνσεων για θεωρήσεις ευρωπαϊκών διαβατηρίων και την πλήρη επαναδραστηριοποίηση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων στην Τουρκία, για έργα υποδομής. Όλα αυτά, ως επίσης και τα εξαιρετικής σημασίας ντοσιέ, για αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης και για Περιεκτική Αεροπορική Συμφωνία Ε.Ε.-Τουρκίας, περιλαμβάνονται ως εισηγήσεις στο έγγραφο Μπορέλ/Κομισιόν, στο οποίο συναίνεσε ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης προσυπογράφοντας την «προώθηση των εργασιών» του, σε επίπεδο Συμπερασμάτων Συνόδου Κορυφής. Με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Η Τράπεζα Κύπρου στο πλαίσιο των εορτασμών για τα 125 χρόνια της παρουσιάζει το πολιτιστικό γεγονός της χρονιάς:
ΣΤΑΥΡΟΣ ΞΑΡΧΑΚΟΣ
ΡΕΜΠΕΤΙΚΟ
40 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ
ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΜΑΚΑΡΙΟΥ Γ' (ΣΧΟΛΗΣ ΤΥΦΛΩΝ)
ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΤΕΤΑΡΤΗ 11.09.2024
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΗΠΟΘΕΑΤΡΟ "Μ. ΤΟΚΑΣ"
ΛΕΜΕΣΟΣ, ΠΕΜΠΤΗ 12.09.2024
Τράπεζα Κύπρου
125 ΧΡΟΝΙΑ
ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ: ticketmaster.cy | ACS | 7777 7040
ΧΟΡΗΓΟΣ: UoL University of Limassol
ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΕΑΣ: AEGEAN
ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
wizguide
LOVE 100.7

Κάτω από το μηδέν υποχώρησε η τιμή φυσικού αερίου στο Τέξας

Οι παραγωγοί πληρώνουν τους αγοραστές για να πάρουν το καύσιμο

Τον Ιούλιο, οι τιμές φυσικού αερίου στο Δυτικό Τέξας έκλεισαν στα 85 σεντς κάτω από το μηδέν, έχοντας διαπραγματευθεί σε αρνητικό έδαφος σχεδόν τον μισό μήνα.

Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία πριν από δύο χρόνια περιόρισε τις προμήθειες καυσίμων σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, τρομοκρατώντας τους ηγέτες της Δύσης και εκτοξεύοντας στα ύψη τις τιμές του φυσικού αερίου. Σήμερα, κι ενώ στην Ευρώπη ανεβαίνει η τιμή του αερίου, στο Τέξας είναι τόσο μεγάλο το πλεόνασμά του που ορισμένοι παραγωγοί ενέργειας των ΗΠΑ συχνά πληρώνουν επιχειρήσεις για να το πάρουν. Στο Δυτικό Τέξας, όπου βρίσκεται το μεγαλύτερο κοίτασμα πετρελαίου της χώρας, η λεκάνη Permian, το φυσικό αέριο διαπραγματευόταν κάτω από το μηδέν για μεγάλο μέρος του έτους. Οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην περιοχή κάνουν γεωτρήσεις κυρίως για αργό πετρέλαιο, αλλά το φυσικό αέριο που συνήθως βγαίνει από το υπέδαφος μαζί με το πετρέλαιο είναι σε τόσο μεγάλη ποσότητα ώστε εξαντλούνται οι αποθηκευτικοί χώροι ή η ικανότητα των αγωγών να το αποστέλλουν λόγου χάριν στον Κόλπο της Καλιφόρνιας, όπου υπάρχει ζήτηση. Το αποτέλεσμα είναι μια «σουρεαλιστική» τοπική αγορά όπου οι παραγωγοί πληρώνουν τους αγοραστές για να πάρουν ένα εμπόρευμα κατά τα άλλα πολύτιμο, γράφουν οι New York Times.

Στο Δυτικό Τέξας, η τιμή του φυσικού αερίου υποχώρησε κάτω από το μηδέν για 57 ημέρες φέτος έως τον Ιούλιο (από εννέα το 2023), σύμφωνα με την S&P Global Commodity Insights. Τον Μάιο, οι τιμές στην αγορά spot έκλεισαν στα 4,60 δολάρια ανά εκατομμύριο βρετανικές θερμικές μονάδες. Την ίδια μέρα στη Φλόριντα, το φυσικό αέριο –που χρησιμοποιείται για το μαγείρεμα, τη θέρμανση και την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας– έφτασε τα 3 δολάρια. Τον Ιούλιο, οι τιμές φυσικού αερίου στο Δυτικό Τέξας έκλεισαν στα 85 σεντς κάτω από το μηδέν, έχοντας διαπραγματευθεί σε αρνητικό έδαφος σχεδόν τον μισό μήνα.

Πολλοί παραγωγοί ελπίζουν ότι οι τιμές του φυσικού αερίου στη λεκάνη Permian θα ανακάμψουν όταν θα αρχίσει να λειτουργεί ένας νέος αγωγός

Είναι τόσο μεγάλη η ποσότητα που παράγεται, ώστε εξαντλούνται οι αποθηκευτικοί χώροι ή η ικανότητα των αγωγών για μεταφορά του.

στην περιοχή του Χιούστον, πιθανότατα φέτος. Προς το παρόν, οι παραγωγοί καυσίμων συχνά πληρώνουν άλλες επιχειρήσεις για να λάβουν φυσικό αέριο και η κατάσταση θυμίζει όσα συνέβησαν στην αγορά πετρελαίου τον Απρίλιο του 2020, όταν εξανεμίστηκε η ζήτηση εξαιτίας της πανδημίας και των lockdowns. Οι αρνητικές τιμές γίνονται όλο και πιο συνηθισμένες στον κλάδο της ενέργειας, υπογραμμίζοντας την πρόκληση της μετάβασης σε καθαρότερες μορφές ενέργειας που προορίζονται για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Οι χαμηλές τιμές βοήθησαν πάντως ιδιώτες και επιχειρήσεις. Η Xcel Energy λόγου χάριν πληρώθηκε για να λάβει αέριο από τη λεκάνη Permian και οι οικιακοί πελάτες της στο Νέο Μεξικό θα πληρώσουν μειωμένους λογαριασμούς ηλεκτρικής ενέργειας, κατά μέσον όρο περίπου 8% τον Αύγουστο σε σχέση με τον Ιούλιο. Οι βιομηχανικοί λογαριασμοί εκτιμάται ότι θα μειωθούν κατά 26%. Με το πετρέλαιο να διαπραγματεύεται γύρω στα 75 δολάρια το βαρέλι, πολλοί παραγωγοί βγάζουν αρκετά χρήματα από αυτό το εμπόρευμα, ώστε έχουν την «πολυτέλεια» να χάσουν κάποια χρήματα από το αέριο που απελευθερώνεται από τα πηγάδια τους. Ωστόσο, ορισμένες εταιρείες, όπως η Diamondback Energy, έχουν μειώσει την παραγωγή τους λόγω των χαμηλών τιμών. «Είναι κρίμα που συνεχίζουμε να πουλάμε φυσικό αέριο κοντά στο μηδέν ή κάτω από το μηδέν», δήλωσε πρόσφατα ο Κάες Βαντ Χοφ, πρόεδρος και οικονομικός διευθυντής της Diamondback.

NEW YORK TIMES

Δύσκολες μέρες για βιομηχανίες πετροχημικών

Οι παραγωγοί πετροχημικών στην Ευρώπη και στην Ασία αγωνίζονται να επιβιώσουν, διότι η επί χρόνια αύξηση της παραγωγικής ικανότητας της Κίνας και το υψηλό ενεργειακό κόστος στην Ευρώπη έχουν μειώσει τα περιθώρια κέρδους επί διετία. Η κατάσταση αυτή γεννά πιέσεις, αναγκάζοντας τις εταιρείες να ενοποιηθούν. Η αδυναμία του κλάδου είναι ανησυχητική για την παγκόσμια βιομηχανία πετρελαίου, η οποία θέλει να διατηρήσει τα κέρδη της, ενόσω σταδιακά λόγω πράσινης μετάβασης η ζήτηση για καύσιμα κίνησης θα ελαττώνεται. Μεγάλες πετρελαϊκές στην Ασία και στην Ευρώπη πωλούν περιουσιακά στοιχεία, κλείνουν παλαιότερα εργοστάσια και μετασκευάζουν εγκαταστάσεις για να χρησιμοποιούν φθηνότερες πρώτες ύλες, ήτοι αιθάνιο αντί για νάφθα, όπως αναφέρουν στελέχη του κλάδου και αναλυτές. Οι ανωτέρω όμιλοι οφείλουν να ενοποιήσουν έτι περαιτέρω την παραγωγική ικανότητα σε αιθυλένιο και προπυλένιο, διότι αναμένεται να συνεχιστεί η υπερπροσφορά για χρόνια με νέα εργοστάσια στη Μ. Ανατολή και στην Κίνα, ακόμη και όταν η κινεζική οικονομία παραπαίει. Το αιθυλένιο και το προπυλένιο, παράγωγα πετρελαίου, είναι βασικές πρώτες ύλες για την κατασκευή πλαστικών, βιομηχανικών, χημικών και φαρμακευτικών προϊόντων ευρείας χρήσης.

Η εταιρεία επιχειρηματικών συμβούλων Consultancy Wood Mackenzie εκτιμά ότι περίπου το 24% της παγκόσμιας πετροχημικής παραγωγικής ικανότητας κινδυνεύει να παύσει οριστικά έως το 2028 λόγω ασθενικών περιθωρίων κέρδους. «Αναμένουμε ότι ο εξορθολογισμός στην Ευρώπη και στην Ασία θα συνε-

Η αύξηση της παραγωγικής ικανότητας της Κίνας και το υψηλό ενεργειακό κόστος στην Ευρώπη έχουν μειώσει τα περιθώρια κέρδους τους επί διετία.

χιστεί σε αυτόν τον κύκλο», δήλωσε ο Ερέν Σεντίκαγια, συνεργάτης της McKinsey & Company. Οι όμιλοι πετρελαιοειδών της Νοτιοανατολικής Ασίας αντιμετωπίζουν τις σοβαρότερες αντιξοότητες, διότι η υπερπροσφορά πιθανόν να συνεχιστεί, εφόσον ορισμένες εταιρείες αδυνατούν να περιορίσουν την παραγωγή σε νέες μονάδες και σε εργοστάσια ενσωματωμένα σε ευρύτερες δραστηριότητες. «Από το 2022 μια σειρά παραγόντων κατέστησε το επιχειρηματικό περιβάλλον πιο δύσκολο, συμπεριλαμβανομένης της ελαττωμένης εγχώριας ζήτησης, καθώς και της δραστικής υπερπροσφοράς λόγω των νέων εγκαταστάσεων παραγωγής στην Κίνα και σε άλλα μέρη της Ασίας», δήλωσε η Mitsui Chemicals. Τα περιθώρια κερδών της παραγωγής προπυλενίου στην Ασία αναμένεται να υποχωρήσουν δραστικά κατά μέσον όρο περίπου 20 δολάρια ανά μετρικό τόνο, δήλωσε η εταιρεία συμβούλων Wood Mackenzie. Στην Ευρώπη προβλέπεται να αυξηθούν από πέρυσι σε περίπου 300 δολάρια ο τόνος το 2024, δηλαδή 30% χαμηλότερα από το 2022, ενώ αντιθέτως στις ΗΠΑ αναμένεται να αυξηθούν κατά 25%, σε περίπου 450 δολάρια ανά τόνο φέτος. Οι παραγωγοί προπυλενίου των ΗΠΑ είναι θωρακισμένοι έναντι της περιστολής των περιθωρίων κέρδους, διότι υπάρχουν άφθονες πρώτες ύλες εντός συνόρων, που προέρχονται από φθηνότερα υγρά φυσικού αερίου, όπως το αιθάνιο, τόνισε ο Κάι Σεν Τσονγκ, αναλυτής της WoodMac. Τέλος, ενόσω η παραγωγή και οι εξαγωγές από τη Μ. Ανατολή, την Κίνα και τις ΗΠΑ αυξάνονται, οι εταιρείες της Νοτιοανατολικής Ασίας διερευνούν νέες αγορές, όπως η Ινδία, η Ινδονησία και το Βιετνάμ.

Εκτιμάται ότι περίπου το 24% της παγκόσμιας πετροχημικής παραγωγικής ικανότητας κινδυνεύει να παύσει οριστικά έως το 2028, λόγω ασθενικών περιθωρίων κέρδους.

REUTERS

Στο 1,5 τρισ. δολ. οι συγχωνεύσεις και εξαγορές

Ξεπέρασαν το 1,5 τρισ. δολάρια οι παγκόσμιες συμφωνίες εξαγορών και συγχωνεύσεων (M&A) το πρώτο εξάμηνο του έτους, με ώθηση από τις συναλλαγές στις ΗΠΑ και από ορισμένες συγχωνεύσεις πολύ μεγάλης αξίας, που αντιστάθμισαν την ήπια πτώση του συνολικού αριθμού των εξαγορών. Η αξία των συμφωνιών αυξήθηκε 22% σε σύγκριση με την ίδια περίοδο πέρυσι, σύμφωνα με στοιχεία του London Stock Exchange Group, που οφείλεται στο άλμα 70% σε συμφωνίες αξίας άνω των 10 δισ. δολαρίων. Ωστόσο, ο συνολικός αριθμός συμφωνιών υποχώρησε κατά 25% σε χαμηλό τετραετίας, καθώς οι εξαγορές αξίας κάτω των 500 εκατ. δολαρίων, οι οποίες αποτελούν στήριγμα για την αγορά, μειώθηκαν κατά 13%.

«Φέτος είναι πολύ καλύτερη χρονιά για τις εξαγορές και τις συγχωνεύσεις

Το πρώτο εξάμηνο του έτους αυξήθηκε η αξία των συναλλαγών παγκοσμίως, αλλά μειώθηκε ο συνολικός αριθμός τους.

σε σύγκριση με πέρυσι. Είναι όμως χαμηλά ο πήχυς επειδή πέρυσι ήταν ένα δύσκολο έτος», δήλωσε η Ανού Αϊγενγκαρ, παγκόσμια επικεφαλής εξαγορών και συγχωνεύσεων στην JP Morgan. Πράγματι, η δραστηριότητα στον τομέα M&A πέρυσι συρρικνώθηκε σε χαμηλό δεκαετίας εξαιτίας της ανόδου των επιτοκίων δανεισμού σε πολλές χώρες της Δύσης, σύμφωνα με τους Financial Times. Φέτος, καταλύτη στην ανάκαμψη αποτέλεσαν οι ΗΠΑ, όπου η αξία των συμφωνιών αυξήθηκε κατά 43%, στα 796 δισ. δολάρια, ξεπερνώντας το 50% του διεθνούς συνόλου και κατακτώντας το μεγαλύτερο μερίδιο που έχει αποσπάσει η χώρα στην παγκόσμια αγορά από το 2019. Στην Ευρώπη η αξία των εξαγορών και των συγχωνεύσεων αυξήθηκε κατά 43%, ενώ στην περιοχή Ασίας - Ειρηνικού μειώθηκε κατά 21%. Ανά κλάδο, η δραστηριότητα εκτινάχθηκε κατά 27% στον τομέα της ενέργειας, ο οποίος είχε τις δεύτερες καλύτερες επιδόσεις μετά την τεχνολογία.

Βέβαια, η άνοδος στις μεγάλες συμφωνίες δεν ήταν αρκετή προκειμένου τα M&A να ανακτήσουν ρυθμούς αντίστοιχους με τα χρόνια πριν από την πανδημία. Ενδεικτικά, την περίοδο Απριλίου - Ιουνίου φέτος, η αξία των συμφωνιών παρέμεινε κάτω του 1 τρισ. δολαρίων για όγδοο συναπτό τρίμηνο.

Σημειώνεται πάντως πως παρότι δεν είναι πάντοτε επιτυχημένες οι διαπραγματεύσεις τους, οι μεγάλες εταιρείες φαίνεται να ενδιαφέρονται όλο και περισσότερο να προσεγγίσουν πιθανούς στόχους, τώρα που το μακροοικονομικό περιβάλλον αρχίζει να σταθεροποιείται και δεδομένου ότι θέλουν να ξεκινήσουν να υλοποιούν τα μακροπρόθεσμα σχέδιά τους.

Συνολικά, το πρώτο εξάμηνο οι συμφωνίες εξαγορών και συγχωνεύσεων με στήριξη από private equity –ένα πεδίο στο οποίο δίνεται ιδιαίτερη προσοχή από τις αγορές– αυξήθηκαν κατά 40%, καθώς οι επενδυτές έχουν περιουσιακά στοιχεία επιπέδου ρεκόρ, τα οποία θέλουν να πουλήσουν, ώστε να παράγουν κέρδη για τους χρηματοδότες τους.

Ανοίγει η ψαλίδα των εργασιακών αποδοχών στις ΗΠΑ

Πέντε ζωές χρειάζεται ένας εργαζόμενος στις ΗΠΑ για να βγάλει τον μισθό που παίρνει μόλις σε ένα έτος ο διευθύνων σύμβουλος κάποιας εισηγμένης εταιρείας στον χρηματιστηριακό δείκτη S&P 500, σύμφωνα με νέα έκθεση της AFL-CIO, της Αμερικανικής Ομοσπονδίας Εργασίας και Βιομηχανικών Οργανισμών, η οποία αναδεικνύει το αγεφύρωτο χάσμα στις εργασιακές αποδοχές στο αμερικανικό επιχειρείν.

Το 2023 μόνο, οι επικεφαλής των εισηγμένων στον S&P 500 είχαν μέσο πακέτο αποδοχών περίπου 17,7 εκατ. έκαστος, σύμφωνα με σχετική έκθεση της ομοσπονδίας. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί σε τουλάχιστον 268 φορές τον μέσο μισθό ενός εργαζομένου στις ίδιες εταιρείες, όπως διαπίστωσε η AFL-CIO μέσω επεξεργασίας των στοιχείων από τις αποδοχές στελεχών σε 3.000 επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των εισηγμένων στον S&P 500.

Την τελευταία δεκαετία ο μέσος μισθός ενός επικεφαλής εισηγμένης αυξήθηκε κατά 4,2 εκατ. δολάρια και μάλιστα μόνο από το 2022 στο 2023 σημειώθηκε αύξηση 6%. Βάσει της μέσης διάρκειας του εργασιακού βίου, ο μέσος εργαζόμενος στις εταιρείες του S&P 500 θα έπρεπε να έχει ξεκινήσει να δουλεύει το 1755, περίπου 269 χρόνια νωρίτερα με τις ίδιες συνθήκες, προκειμένου να αποκτήσει 17,7 εκατ. δολάρια.

«Οι διαχρονικά κακές αποφάσεις πολιτικής έχουν ευνοήσει μεγάλες επιχειρήσεις εις βάρος των εργαζομένων και επέτρεψαν στα διοικητικά στελέχη να διαχειριστούν το σύστημα προς όφελός τους», δήλωσε ο επικεφαλής της AFL-CIO, Φρεντ Ρέντμοντ.

Ωστόσο, οι αποδοχές είναι άνισες και σε επίπεδο CEO. Ενδεικτικά, ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας τσιπ Broadcom, Χοκ Ταν, και ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας κυβερνοασφάλειας Palo Alto Networks, Νικές Αρόρα, ήταν οι πιο ακριβοπληρωμένοι επικεφαλής εισηγμένων στον S&P 500, με αποζημιώσεις 161,8 εκατ. δολαρίων και 151,4 εκατ. δολαρίων αντίστοιχα. Μέχρι στιγμής τις χαμηλότερες αποδοχές έχουν ο Ελον Μασκ της αυτοκινητοβιομηχανίας Tesla και ο Τσαρλς

Το μέσο πακέτο αμοιβών για τους επικεφαλής των εισηγμένων στον S&P 500 αντιστοιχεί σε τουλάχιστον 268 φορές τον μέσο μισθό ενός εργαζομένου στις ίδιες εταιρείες.

Λιανγκ της τεχνολογικής Super Micro Computer, καθώς τα πακέτα αποδοχών τους συνδέονται με τις επιδόσεις των επιχειρήσεών τους. Σημειώνεται ότι το πακέτο αποδοχών ύψους 56 δισ. δολαρίων του Μασκ είναι ξανά υπό αμφισβήτηση στα δικαστήρια.

Η AFL-CIO υπολόγισε επίσης πόσο χρόνο χρειάζονται οι εργαζόμενοι σε μια μικρή ομάδα επιχειρήσεων ώστε να φτάσουν στο αντίστοιχο επίπεδο της αμοιβής του επικεφαλής τους. Για παράδειγμα, οι εργαζόμενοι της Abercrombie & Fitch θα έπρεπε να δουλεύουν από το 4053 προ Χριστού για να φτάσουν στις αποδοχές 15 εκατ. δολαρίων του επικεφαλής Φραν Χόροβιτς (6.076 προς 1) και της Mattel από το 1596 π.Χ. (3.620 προς 1).

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του Chelsey Barracs, ενός υπερσύγχρονου συγκροτήματος, που προσφέρει διαμερίσματα δύο υπνοδωματίων έναντι 6,7 εκατ. στερλινών.

Φουντώνει η μάχη για πώληση πολυτελών κατοικιών στο Λονδίνο

Ολο και πιο υπερβολικές γίνονται οι ανέσεις που προσφέρονται στα νέα υπερπολυτελή συγκροτήματα κατοικιών στο Λονδίνο, όπου ο ανταγωνισμός για προσέλκυση πελατών έχει «φουντώσει». Μια πισίνα διαστάσεων ξενοδοχείου, ένα γυμναστήριο και μια 24ωρη ρεσεψιόν δεν αρκούν πια για να πείσουν τους βαθύπλουτους να αγοράσουν σπίτι. Ετσι, οι εταιρείες ανάπτυξης ακινήτων προσφέρουν ακόμα πιο «προχωρημένες» υπηρεσίες, όπως πρόσβαση σε κλειστές ομάδες εκλεκτών μελών, διάθεση μπότοξ μέσω εφαρμογών για το κινητό και υπηρεσίες καθημερινής μεταφοράς των παιδιών στα σχολεία τους.

Πρόκειται για την ύστατη προσπάθεια των εταιρειών διαχείρισης ακινήτων, όσο οι πωλήσεις πολυτελών κατοικιών στη βρετανική πρωτεύουσα επιβραδύνονται αισθητά. Πρόσφατη έκθεση της εταιρείας δεδομένων για ακίνητα LonRes έδειξε ότι οι πωλήσεις κατοικιών αξίας άνω των 5 εκατ. λιρών υποχώρησαν κατά τουλάχιστον 20% τον Μάιο σε ετήσια βάση. Ως αποτέλεσμα, ήταν ο χειρότερος Μάιος σε ό,τι αφορά τις αγορές ακινήτων τέτοιας αξίας από το 2017, εκτός από την περίοδο της πανδημίας. Οι επιπλέον παροχές είναι πλέον τόσο συνηθισμένες ανάμεσα στις εταιρείες ακινήτων, που οι ενδιαφερόμενοι αγοραστές τις αναμένουν και τις συνυπολογίζουν στην αγορά σπιτιών, ιδίως νεόδμητων.

«Οι αγοραστές αυτού του είδους των πολύ ακριβών νεόδμητων σπιτιών αναζητούν κάτι επιπλέον, πέρα από το ίδιο το διαμέρισμα...Τώρα, βλέπω ότι φτιάχνονται σπίτια, τα οποία εκτός από τις σπουδαίες υπηρεσίες που διαθέτουν, προσφέρουν επίσης έναν τρόπο ζωής, από το να μπορείς να οργανώσεις τη φροντίδα του παιδιού σου μέχρι να βγάλεις βόλτα το κατοικίδιό σου», δήλωσε μεταξύ άλλων στο Bloomberg η Camilla Dell, ιδρύτρια της εταιρείας διαχείρισης ακινήτων Black Brick.

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του Chelsey Barracs, ενός υπερσύγχρονου συγκροτήματος στο Λονδίνο που προσφέρει διαμερίσματα δύο υπνοδωματίων έναντι 6,7 εκατ. στερλινών. Το Chelsey Barracs ξεκίνησε πρόσφατα συνεργασία με την ιατρική υπηρεσία Effect Doctors. Μέσω της συνεργασίας αυτής και συγκεκριμένα από ειδική εφαρμογή στο κινητό τους, οι ιδιοκτήτες των ακινήτων αποκτούν

Θεραπείες μπότοξ, πισίνες και ιατρικές υπηρεσίες προσφέρουν οι εταιρείες ανάπτυξης ακινήτων μετά την αισθητή επιβράδυνση της αγοράς.

προνομιακή εξυπηρέτηση για ραντεβού με παθολόγους, για ενδοφλέβιες θεραπείες με βιταμίνες ή πρόσβαση σε μπότοξ και φάρμακα απώλειας βάρους. Το συγκρότημα περιλαμβάνει επίσης ένα νέο χώρο περίπου 3.700 τ.μ. με πισίνα 25 μέτρων, επαγγελματικές αίθουσες με κλειστά γραφεία, χώρο για ψυχαγωγία των παιδιών και κλειστό γυμναστήριο. «Η προσοχή που δίνεται στην υγεία και στον τρόπο ζωής έχει αυξηθεί σημαντικά, ιδίως μετά την πανδημία... Είναι μια ανάγκη την οποία οι εταιρείες ακινήτων οφείλουν προς το παρόν να καλύψουν, προκειμένου να παραμείνουν σχετικές και επιθυμητές ανάμεσα στον ανταγωνισμό», δήλωσε στο Bloomberg η Jessica Bishop, σύμβουλος στον τομέα των ακινήτων στην εταιρεία DDRE Global.

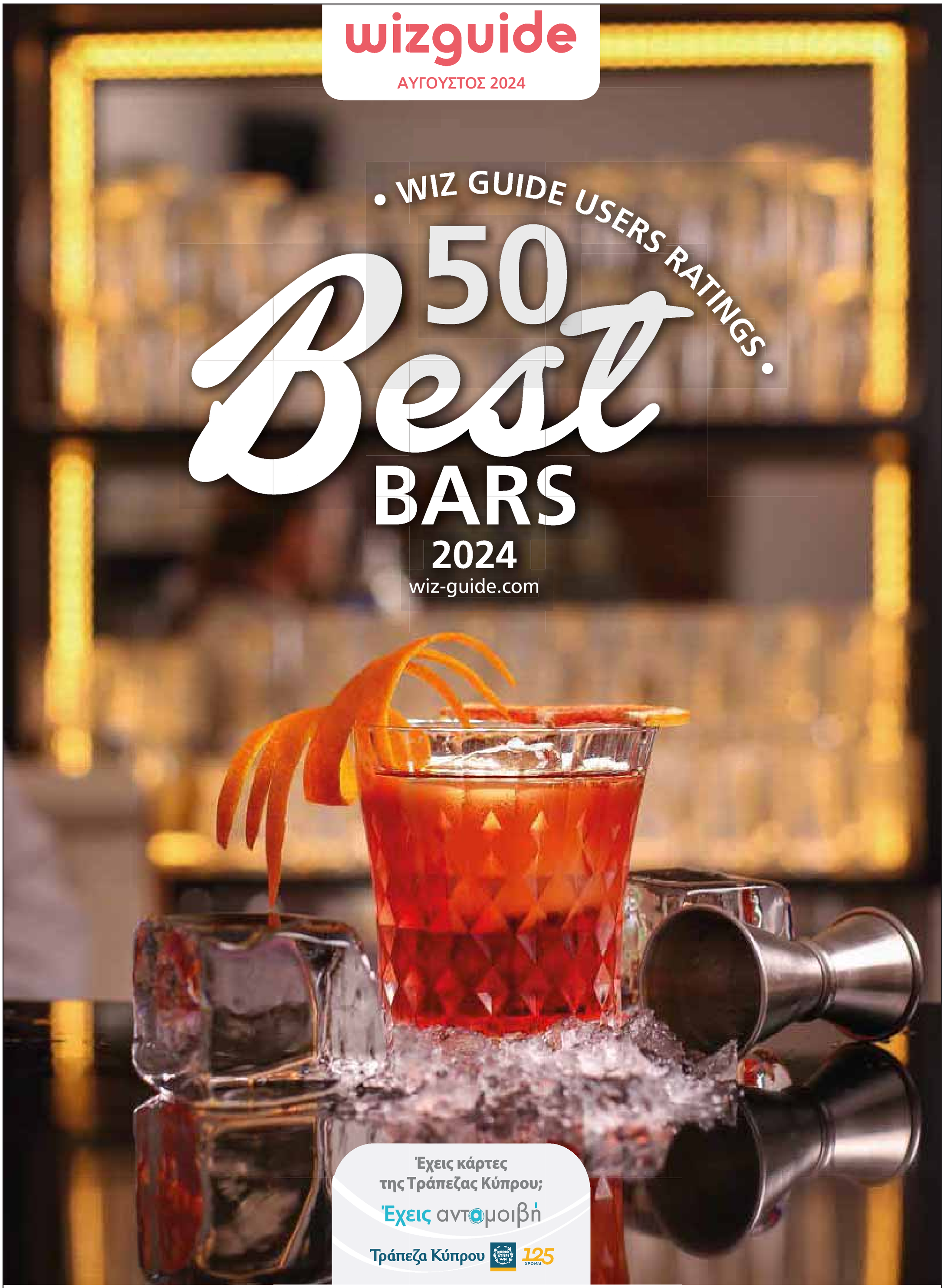

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ 25 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο ρόλος των κλιματιστικών ενώ ο πλανήτης θερμαίνεται

Του **ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ**

Η κλιματική αλλαγή, η υπερθέρμανση του πλανήτη, επιβάλλουν ανάμεσα σε άλλα και την επέκταση του κλιματισμού στις χώρες της βόρειας Ευρώπης, αλλά όχι μόνον εκεί. Η υψηλότερη θερμοκρασία αυξάνει την ανάγκη παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος, παντού. Μία από τις ανάγκες που μάλιστα θεωρείται σημαντική είναι τα κλιματιστικά, καθώς η πρόσβαση σε ψύξη με κλιματισμό σώζει δεκάδες χιλιάδες ζωές, αφού οι θάνατοι που σχετίζονται με την υψηλή θερμοκρασία έχουν μειωθεί περίπου 75% σε νοικοκυριά που κλιματίζονται. Ωστόσο η «πολιτική οικονομία της δροσιάς», του κλιματισμού, δεν προσφέρει εύκολη λύση στο μεγάλο πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής, όταν η θερμοκρασία ανεβαίνει.

Ο Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας (ΔΟΕ) εκτιμά ότι τα περισσότερα κλιματιστικά στον κόσμο βρίσκονται στις ΗΠΑ και στην Κίνα, αλλά στην Ευρώπη έχουν τετραπλασιαστεί από το 1990. Υπολογίζεται ότι το 2023 εγκαταστάθηκαν 130 εκατ. μονάδες κλιματιστικών στην Ευρώπη, αριθμός που θα τετραπλασιαστεί έως το 2050. Πάντως το 2022, το ποσοστό κλιματισμού κτιρίων είναι 90% στις ΗΠΑ έναντι 19% στην Ευρώπη. Η έκθεση του ΔΟΕ επισημαίνει ότι η τάση στην Ευρώπη είναι να εγκαθίστανται μονάδες κλιματιστικών περισσότερο σε χώρους εργασίας αντί των κατοικιών, ενώ στις ΗΠΑ, στην Ιαπωνία και στην Κίνα συμβαίνει το αντίστροφο.

Ωστόσο περισσότερος κλιματισμός σε κτίρια σημαίνει υψηλότερη κατανάλωση ενέργειας, με ανάλογες εκπομπές αερίου. Ο κλιματισμός παράγει περίπου ένα δισ. τόνους διοξείδιο του άνθρακα, από το σύνολο των 37 δισ. που εκπέμπονται παγκοσμίως από κάθε δραστηριότητα. Επίσης, η χρήση κλιματιστικών πιέζει τα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας καθώς αυξάνει τη ζήτηση ρεύματος συγκεκριμένες ώρες, ενώ ο κλιματισμός «ενοχοποιείται» για το σύνδρομο θερμών νησίδων. Δηλαδή αστικές περιοχές οι οποίες είναι θερμότερες από τους υπαίθριους χώρους εξαιτίας λειτουργίας των κλιματιστικών τα οποία εκπέμπουν θερμότητα στο περιβάλλον. Ενδεχομένως προκύπτει και θέμα εισοδηματικής ανισότητας καθώς την «προσιτή πολυτέλεια» του κλιματισμού αξιοποιούν τα ανώτερα εισοδηματικά κλιμάκια του πληθυσμού. Έρευνα σε 16 χώρες από τα πανεπιστήμια Μπέρκλεϊ των ΗΠΑ και Μάνχαϊμ της Γερμανίας επιβεβαιώνει ότι η εγκατάσταση κλιματιστικών είναι αυξημένη στις πλούσιες χώρες και ιδιαίτερα στα νοικοκυριά ανώτερης τάξης κάθε χώρας.

Ωστόσο οι προτάσεις να περιοριστούν τα κλιματιστικά για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος δεν είναι ρεαλιστικές και εφαρμόσιμες.

Η μεγάλη πρόκληση είναι να βρεθούν αποτελεσματικοί τρόποι ψύξης κτιρίων με περιορισμένη επιβάρυνση του περιβάλλοντος. Ισως συστήματα ψύξης που στηρίζονται σε φυσικές μεθόδους, όπως στέγες με φυτά, καλύτερη μόνωση, μηχανήματα νέας τεχνολογίας, αντλίες θερμότητας που προσφέρουν ψύξη. Τίποτα από όλα αυτά δεν αποτελεί εύκολη λύση που θα εφαρμοστεί άμεσα και μάλλον τα προβλήματα του κλιματισμού θα είναι υπαρκτά για μεγάλο διάστημα. Ταυτόχρονα με την υπερθέρμανση του πλανήτη και το έλλειμμα «καθαρής» ενέργειας.

Μεγάλες καθυστερήσεις έργων στο πλαίσιο του πακέτου Μπάιντεν

Επενδύσεις 84 δισ. δολ. καταγράφουν προβλήματα, ενώ κάποιες έχουν διακοπεί

Οταν ανακοινώθηκε πριν από δύο χρόνια το πακέτο Μπάιντεν –όπως έγινε ευρύτερα γνωστό το πακέτο επιδοτήσεων και φοροαπαλλαγών ύψους 360 δισ. δολ. για τις πράσινες επενδύσεις εντός ΗΠΑ– προκάλεσε κινητοποίηση των επιχειρήσεων και των αμερικανικών πολιτειών που έσπευσαν να αδράξουν την ευκαιρία. Σε συνδυασμό με το νομοσχέδιο για την ενίσχυση της εγχώριας παραγωγής μικροεπεξεργαστών, τα δύο αυτά μέτρα της κυβέρνησης υποσχέθηκαν πάνω από 400 δισ. δολ. σε φοροαπαλλαγές, εγγυήσεις και δάνεια με στόχο να τονώσουν τη βιομηχανική παραγωγή της υπερδύναμης και να αναθερμάνουν τις τοπικές οικονομίες των άλλοτε βιομηχανικών πολιτειών της.

Σε ένα πρώτο στάδιο πέτυχαν να επαναφέρουν την οικονομική δραστηριότητα και την ανάπτυξη σε περιοχές όπως η κομητεία Τσέστερ στη Νότια Καρολίνα, που παρήκμαζαν επί δεκαετίες. Οι πολιτείες ανταγωνίζονταν για να προσελκύσουν τις επενδύσεις και να διασφαλίσουν την οικονομική ενίσχυση του αμερικανικού κράτους, που σε ορισμένες περιπτώσεις ήταν απεριόριστη. Οπως αποκαλύπτει, όμως, σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times, τώρα που το πακέτο Μπάιντεν κλείνει δύο χρόνια ζωής, τα πράγματα δεν δείχνουν να πηγαίνουν και τόσο καλά.

Αστάθμητοι παράγοντες έχουν ανατρέψει το σκηνικό: από την πτώση των τιμών του λιθίου μέχρι τα υψηλά επιτόκια και τον πληθωρισμό, τις γραφειοκρατικές λεπτομέρειες που δυσκολεύουν πρακτικά την πρόσβαση

Μόλις 10 μήνες αφότου ανακοινώθηκε η επένδυση της μεγαλύτερης βιομηχανίας λιθίου στον κόσμο, της Albemarle Corp, η εταιρεία διέκοψε το έργο καθώς είχε προηγηθεί η κατάρρευση των τιμών του λιθίου εξαιτίας υπερπροσφοράς σε παγκόσμιο επίπεδο.

των βιομηχανιών στα κεφάλαια των επιδοτήσεων, αλλά και την αβεβαιότητα για τις πολιτικές εξελίξεις από τις οποίες θα εξαρτηθεί το μέλλον του πακέτου Μπάιντεν, έχουν αναγκάσει πολλές από τις επενδύσεις, που ανακοινώθηκαν με ενθουσιασμό, να διακοπούν μέχρι νεωτέρας ή και να ακυρωθούν οριστικά. Ανάμεσά τους η μονάδα που ανακοίνωσε πέρυσι η μεγαλύτερη βιομηχανία λιθίου στον κόσμο, η Albemarle Corp, με την επένδυση να ανέρχεται σε 1,3 δισ. δολ. Μόλις 10 μήνες αφότου ανακοινώθηκε η εταιρεία διέκοψε τις εργασίες, καθώς είχε προηγηθεί η κατάρρευση των τιμών του λιθίου εξαιτίας υπερπροσφοράς σε παγκόσμιο επίπεδο. Επειτα από σχετική έρευνα οι FT διαπίστωσαν πως το 40% των επενδύσεων, ύψους τουλάχιστον 100 εκατ. δολ. που ανακοινώθηκαν μέσα στο πρώτο έτος του πακέτου Μπάιντεν, έχουν είτε καθυστερήσει σημαντικά είτε έχουν διακόψει τις εργασίες επ' αόριστον. Από τα 114 μεγάλα σχέδια που εξέτασε η βρετανική εφημερίδα, συνολικού κόστους 227,9 δισ. δολ., όσα έχουν καθυστερήσει έχουν συνολικό κόστος 84 δισ. δολ. Σύμφωνα με την Ενωση Γενικών Εργολάβων Αμερικής, τα δύο τρίτα των κατασκευαστικών που ανέλαβαν έργα στο πλαίσιο του πακέτου Μπάιντεν έχουν ανακοινώσει ότι αναβάλλουν ή ματαιώνουν τα σχέδιά τους. Σύμφωνα με τη Νάταλι Κουίλιαν, αναπληρώτρια υπεύθυνη προσωπικού του Μπάιντεν, ο ιδιωτικός τομέας έχει επενδύσει 900 δισ. δολ. στις αμερικανικές βιομηχανίες και τον τομέα της ενέργειας στη διάρκεια της θητείας του απερχόμενου προέδρου. Η ίδια επιμένει πως τα έργα θα προχωρήσουν, όπως για παράδειγμα η μονάδα που υποστηρίζει η Volskwagen στη Νότια Καρολίνα αξίας 2 δισ. δολ., που αναμένεται να είναι έτοιμη το 2027 και να δημιουργήσει 4.000 θέσεις εργασίας.

Οπως τονίζει η βρετανική εφημερίδα, το πακέτο Μπάιντεν στόχευε σε μια αναθέρμανση της αμερικανικής βιομηχανίας και της οικονομίας των βιομηχανικών πολιτειών, από το Ιλινόι και την Ιντιάνα μέχρι το Μισιγκαν, το Μισούρι, τη Νέα Υόρκη, το Οχάιο, την Πενσιλβάνια και τη Δυτική Βιρτζίνια. Το 1979 η απασχόληση στις βιομηχανίες ανερχόταν σε 19,55 εκατ. άτομα, τότε που ο ένας στους πέντε εργαζομένους στις ΗΠΑ απασχολείτο στη βιομηχανία. Μεσολάβησαν πάντως δεκαετίες, στη διάρκεια των οποίων οι αμερικανικές βιομηχανίες εκκωρούσαν υπεργολαβίες στις βιομηχανίες της Κίνας και άλλων ασιατικών χωρών που παρήγαγαν με χαμηλό κόστος. Ετσι, σήμερα ο αριθμός των εργαζομένων στις βιομηχανίες των ΗΠΑ έχει μειωθεί στα 12,96 εκατ. άτομα, που αντιπροσωπεύουν λιγότερο από το 10% του εργατικού δυναμικού της υπερδύναμης.

Αναταραχή σε βιομηχανίες μικροτσίπ σε όλο τον κόσμο

Μέσα στα εργοστάσια της Samsung Electronics ολόκληρες σειρές λευκών μηχανημάτων παράγουν ημιαγωγούς καθ' όλη τη διάρκεια του 24ώρου με τη βοήθεια μόνο λίγων εργαζομένων. Μέχρι προ ολίγων ημερών και ο Κιμ Τζάε-Γουόν ήταν ένας από αυτούς, αλλά πλέον βρίσκεται σε απεργία επ' αόριστον με χιλιάδες συναδέλφους του στη Νότια Κορέα. Ουσιαστικά είναι στην πρώτη γραμμή του πυρός, όπως γράφει η εφημερίδα The Wall Street Journal, για ένα φλέγον ζήτημα που επηρεάζει διεθνώς τους ομίλους κατασκευής ημιαγωγών. Ο κλάδος αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σημασία, εφόσον οι ημιαγωγοί χρησιμοποιούνται παντού, τα κέρδη αυξάνονται και οι επενδύσεις τον κατακλύζουν, οπότε οι εργαζόμενοι από τη Ν. Κορέα έως τις ΗΠΑ απαιτούν συμμετοχή στα οφέλη. Πόσα από αυτά τα χρήματα πρέπει να τους αποδοθούν; Ο Κιμ είναι μέλος ενός συνδικάτου στη Samsung που απαιτεί καλύτερους μισθούς και επιδόματα από τον μεγαλύτερο κατασκευαστή τσιπ στον κόσμο, ο οποίος θα δαπανήσει 45 δισ. δολάρια περίπου για δύο νέα εργοστάσια παραγωγής και μια εγκατάσταση συσκευασίας τσιπ στο Τέξας με τη στήριξη της κυβέρνησης Μπάιντεν. Επ' αυτού θα πρέπει να σημειωθεί ότι στις Ηνωμένες Πολιτείες παρατηρείται ανάλογη κινητοποίηση, καθώς τα συνδικάτα προσπαθούν να οργανώσουν υπαλλήλους σε πολλά εργοστάσια τσιπ, των οποίων οι ιδιοκτήτες πρόκειται να λάβουν κρατικά κονδύλια. Σημειώνεται ότι την περασμένη Τρίτη οι δύο πλευρές πραγματοποίησαν τον πρώτο γύρο συνομιλιών τους από την έναρξη της απεργίας, χωρίς αποτέλεσμα. «Ελπίζουμε ότι η κατάσταση μπορεί να επιλυθεί το συντομότερο δυνατό», δήλωσε εκπρόσωπος της Samsung Electronics.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
προτείνει

Σεπτέμβριος 2024

4
ΤΕΤ 20:30 (105')
Ένας Θρίαμβος (Γαλλία 2020)*

Ο Ετιέν, υπεύθυνος του θεατρικού εργαστηρίου μιας φυλακής, στήνει έναν θίασο από κρατούμενους και ανεβάζουν το έργο του Μπέκετ, *Περιμένοντας τον Γκοντό*. Όταν επιτρέπεται στον θίασο να περιοδεύσει σε θέατρα εκτός φυλακής, ο Ετιέν αισθάνεται έτοιμος να πραγματοποιήσει το όνειρό του. Σκηνοθεσία: Emmanuel Courcol.
€8

6
ΠΑΡ 20:30 (91')
Fremont (ΗΠΑ, 2023)*

Η Ντόνια εργάζεται σε ένα εργοστάσιο που φτιάχνει τυχερά μπισκότα. Έχοντας δουλέψει ως διερμηνέας για τον αμερικάνικο στρατό στο Αφγανιστάν, δυσκολεύεται να προσαρμοστεί στη νέα της ζωή. Ξαφνικά αποφασίζει να στείλει εκεί έξω ένα ξεχωριστό μήνυμα μέσα σε ένα μπισκότο. Σκηνοθεσία: Babak Jalali. **€8**

7
ΣΑΒ 20:30 (99')
Τα Πάνω Κάτω (Γαλλία, 2022)* 15+

Ο γιος μιας δραματοθεραπεύτριας στις φυλακές, πανικοβάλλεται όταν μαθαίνει ότι η μητέρα του σκοπεύει να παντρευτεί έναν ληστή που σύντομα θα αποφυλακιστεί. Θέλει να την προστατεύσει, αλλά η συνάντηση με τον μελλοντικό πατριό του έχει απρόβλεπτες συνέπειες.
Σκηνοθεσία: Louis Garrel. **€8**

9
ΔΕΥ 20:30 (78')
Μαγνητικά πεδία (Ελλάδα, 2021)*

Η Έλενα συναντά τυχαία σε ένα φέρυ για Κεφαλονιά, τον Αντώνη με τον οποίο μοιράζεται τις σκέψεις και τα βάρη της. Οι δυο τους θα ξεκινήσουν μια περιπλάνηση στο νησί, ψάχνοντας ένα μέρος για να θάψουν το μεταλλικό κουτί που κουβαλάει ο Αντώνης.
Σκηνοθεσία: Γιώργος Γούσης. **€8**

10
ΤΡΙ 20:30 (134')
Καμουφλάζ (Γαλλία 2022)* 15+

Ο Αντριέν, πρώην χορευτής, περνά τις μέρες του ως συνοδός της Μάρθας μιας πλούσιας, ξεπεσμένης ντίβα του κινηματογράφου. Μεταξύ τους υπάρχει μόνο το αμοιβαίο συμφέρον. Τα πράγματα όμως αλλάζουν όταν ο Αντριέν γνωρίζει και ερωτεύεται την Μαργκό. Σκηνοθεσία: Nicolas Bedos. **€8**

13-15
ΠΑΡ, ΣΑΒ, ΚΥΡ
2ο Stantar Kkomety Festival

Το Στάνταρ Κκόμετυ Φεστιβάλ επιστρέφει με ένα τριήμερο κωμωδίας στην Πλατεία Ηρώων και στο Θέατρο Ριάλτο. Μετά την επιτυχία του 1ου φεστιβάλ, τα σόου αναβαθμίζονται με αγγλόφωνους κωμικούς παγκοσμίου φήμης ενω το Φεστιβάλ παρουσιάζει και τους Κύπριους ταλαντούχους κωμικούς, οι οποίοι θα χαρίσουν Stantar διασκέδαση. Stand up, κωμωδία για παιδιά, comedy battles, raw, μουσική και φαγητό συμπληρώνουν το πρόγραμμα του φεστιβάλ.
€12/10 (€40: Κάρτα Φεστιβάλ)

17
ΤΡΙ 20:30 (70')
A Night of Cinematic Music

Ο πιανίστας Μανώλης Νεοφύτου παρουσιάζει μια βραδιά κινηματογραφικής μουσικής με κομμάτια από τις ταινίες *The Kid, Μοντέρνοι καιροί, Αμελί, Ο Μελισσοκόμος, Άρωμα γυναίκας, La Dolce Vita, Amarcord, Πολίτικη Κουζίνα, Η Λίστα του Σίντλερ, Φωτογραφία 51, Το Τρυφερό και Γλυκό μου Θηρίο, Μια Αιωνιότητα και μια Μέρα και Ερωτική Συμφωνία*, με παράλληλη προβολή αποσπασμάτων των ομώνυμων ταινιών. Μανώλης Νεοφύτου (πιάνο), Νικόλας Ευθυμίου (βιόλα), Καρολίνα Κωσταντίνου (χορός).
€15/10

18
ΤΕΤ 20:30 (105')
Μια άλλη πατρίδα I Alpha Square FlashArt

Δέκα Κύπριοι ηθοποιοί αποδίδουν σε θεατρικό αναλόγιο το σύστημα και την παρέα των αγοριών σε κάποιο αγγλικό ιδιωτικό σχολείο και οικοτροφείο της δεκαετίας του '30. Το θεατρικό έργο του Julian Mitchell σκιαγραφεί τη λειτουργία του συστήματος και της διάκρισης, της καταπίεσης και του θεαθήναι… έννοιες που μάλλον πολύ λίγο άλλαξαν. Μετάφραση / Σκηνοθεσία: Ανδρέας Αραούζος. Παίζουν: Πάνος Μακρής, Μιχάλης Καζάκας, Αντρέας Κουτσόφτας, Εύρος Βασιλείου, Αντρέας Δανιήλ, Χάρης Αττώνης, Γιώργος Ευαγόρου, Νίκος Κοσώνας, Ανδρέας Αραούζος, Στέφανος Λάππας.
€12/10

21
ΣΑΒ 19:55 (211')
Roméo et Juliette I The Met: Live in HD

Η σοπράνο Nadine Sierra και ο τενόρος Benjamin Bernheim ενσαρκώνουν το σαιξπηρικό ζευγάρι των δύο καταδικασμένων εραστών σε αυτή την όπερα του Σαρλ Γκουνό. Ο Yannick Nézet-Séguin υπογράφει τη μουσική διεύθυνση μιας από τις ρομαντικότερες όπερες του παγκόσμιου ρεπερτορίου.
Με Αγγλικούς υπότιτλους.
€20/15

22
ΚΥΡ 20:30 (70')
Θάνατος σε Τρεις Πράξεις
Χοροθέατρο Ομάδα Πέντε

Ένα έργο εμπνευσμένο από το κοινωνικό πρόβλημα της λαϊκής βίας, του λαϊκού δικαστηρίου που αποτελεί μέρος της πραγματικότητάς μας. Έστω και αν θεωρούμε πως στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες αυτά έσβησαν, τέτοιες πρακτικές επιβιώνουν με μια μεταμφιεσμένη βία, συγκαλυμένη με άλλους τρόπους έκφρασης. Χορογραφία / Σκηνοθεσία: Χλόη Μελίδου. Δραματουργία: Κωνσταντίνος Μελίδης. Ερμηνεύουν: Πηνελόπη Βασιλείου, Ζωή Ελευθερίου, Θανάσης Ιωάννου, Ρούλα Κλεοβούλου, Σωτήρης Σωτηρίου.
Είσοδος Ελεύθερη
(απαραίτητη η κράτηση θέσεων)

27-29
ΠΑΡ, ΣΑΒ, ΚΥΡ
3ο Showcase Χορογραφίας Κύπρου

Το Τμήμα Σύγχρονου Πολιτισμού του Υφυπουργείου Πολιτισμού διοργανώνει, σε συνεργασία με το Θέατρο Ριάλτο, τον θεσμό που παρουσιάζει επίλεκτα χορογραφικά έργα των τελευταίων 2 ετών και προσφέρει την ευκαιρία στους χορογράφους που δημιουργούν στην Κύπρο να παρουσιάσουν, σε ένα οργανωμένο πλαίσιο, τα έργα τους σε προσκεκλημένους καλλιτεχνικούς διευθυντές και οργανωτές φεστιβάλ του εξωτερικού. Χορογράφοι: Παναγιώτης Τοφή, Aneesha Μιχαήλ, Λία Χαράκη, Έλενα Χριστοδουλίδου (Αμφίδρομο Χοροθέατρο), Μιλένα Ugren Κούλας, Χάρης Κούσιος, Ανδρομάχη Δημητριάδου Lindahl (Ασώματες Δυνάμεις), Έλενα Αντωνίου, Διαμάντω Χατζηζαχαρία, Αλέξης Βασιλείου, Πάνος Μαλακτός. Το Showcase εμπλουτίζουν οι παράλληλες εκδηλώσεις με τίτλο Meanwhile, που διοργανώνονται από τη Στέγη Χορού Λεμεσού, τη Στέγη Χορού Λευκωσίας και τη Νέα Κίνηση. **€8**

***Rialto Cinema @Χώρος Στάθμευσης ΣΕΚ**

Οι ταινίες θα προβάλλονται στους αυθεντικούς τους διαλόγους με ελληνικούς και αγγλικούς υπότιτλους.

77777745
rialto.com.cy

Θέατρο Ριάλτο

Πράσινα κίνητρα και «δώρα» σε τουρίστες

Θετικά μέτρα διαχείρισης του υπερτουρισμού που επινοούν πόλεις και νησιά μετά την αποτυχία των περιορισμών

Της **ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ**

Αν κρίνει κανείς από τις διαδηλώσεις των κατοίκων Βαρκελώνης και Βενετίας κατά των τουριστών, θα συμπεράνει πως ο τουρισμός ήταν άλλοτε μια ευλογία, αλλά τώρα έχει μετεξελιχθεί σε κατάρα. Στο ίδιο συμπέρασμα θα καταλήξει και αν δει πόσες ευρωπαϊκές μητροπόλεις υψηλού ιστορικού και τουριστικού ενδιαφέροντος έχουν επιβάλει περιορισμούς σε κρουαζιερόπλοια, εισιτήρια εισόδου σε τουρίστες, αριθμητικά όρια στα τουριστικά γκρουπ κ.λπ., που έχουν έως τώρα αποδειχθεί ατελέσφορα. Δεν έχουν κατορθώσει να ανακόψουν το τσουνάμι των επισκεπτών που προκαλούν συμφόρηση σε μουσεία, πλατείες, αρχαιολογικούς χώρους, αλλά και παραλίες και υψώματα με θέα. Ετσι, φέτος, 142 χώρες αναμένεται να υποδεχθούν περισσότερους τουρίστες

Η Κοπεγχάγη ανταμείβει όσους επισκέπτες κινούνται με τα μέσα μαζικής μεταφοράς ή με ποδήλατα, επιλέγουν εστιατόρια φιλικά προς το περιβάλλον.

από όσους τις επισκέπτονταν πριν από την πανδημία.

Η αποτυχία των περιοριστικών μέτρων και η έως τώρα αδυναμία των Αρχών να τιθασεύσουν την έλλειψη σεβασμού από πλευράς των τουριστών, είτε αυτή αφορά τις προσβλητικές συμπεριφορές ενώπιον χώρων θρησκευτικής λατρείας είτε τη ρύπανση παραλιών, εξώθησε πολλές τουριστικές περιοχές να επιδείξουν μεγαλύτερη ευρηματικότητα.

Επινόησαν θετικά μέτρα που επικροτούν αντί να τιμωρούν τον τουρίστα και που κατευθύνουν αντί να περιορίζουν τον τουρισμό. Ανάμεσά τους η συντονισμένη συνεργασία μεταξύ των παραγόντων του τουρισμού, ώστε να κατευθύνουν τους τουρίστες σε εναλλακτικές περιοχές τουριστικού ενδιαφέροντος για να αποσυμφορήσουν τα δημοφιλή σημεία, η ανταμοιβή ενάρετων συμπεριφορών των τουριστών όπως η συμμετοχή σε δραστηριότητες φιλικές προς το περιβάλλον και η προσέγγιση τοπικών οργανώσεων ή κινήσεων που ωφελούν την τοπική κοινωνία και εξοικειώνουν τον ξένο με τον τόπο που εξερευνά.

Από την Κοπεγχάγη μέχρι τη Χαβάη και από την Ταϊλάνδη μέχρι την Ιορδανία, αρκετές περιοχές πειραματίζονται με καινοτόμους ιδέες για να αντιμετωπίσουν τις παρενέργειες μιας πηγής εισοδήματος, που στην πραγματικότητα κανείς δεν θέλει να χάσει.

Ως ένας από τους πλέον βιώσιμους και φιλικούς προς το περιβάλλον τουριστικούς προορισμούς ανά τον κόσμο, η Κοπεγχάγη εφαρμόζει πρόγραμμα που αποκαλεί «Kopen-pay» – σε ελεύθερη απόδοση, «η Κοπεγχάγη σε ανταμείβει».

Ανταμείβει όσους τουρίστες κινούνται με τα μέσα μαζικής μεταφοράς ή με ποδήλατα, επιλέγουν εστιατόρια γνωστά ως φιλικά προς το περιβάλλον, ξαναγεμίζουν τα μπουκάλια τους ή συμμετέχουν σε δραστηριότητες που ωφελούν την πόλη και το περιβάλλον. Και η ανταμοιβή ποικίλλει, από δωρεάν ροφήματα έως δωρεάν συμπληρωματικές ξεναγήσεις σε μουσεία. Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε στην αρχή του καλοκαιριού και λήγει αυτές τις ημέρες, με το σχέδιο να προβλέπει την επανάληψή του το επόμενο καλοκαίρι.

Από το 2019, άλλωστε, οι Νήσοι Φερόε, στο δανικό αρχιπέλαγος, έχουν εφαρμόσει το πρόγραμμα «κλειστό λόγω εργασιών συντήρησης», που αποκλείει τους τουρίστες από ορισμένα πολύ δημοφιλή σημεία τουριστικού ενδιαφέροντος στα νησιά, αλλά επιτρέπει την είσοδο σε όσους δηλώσουν πρόθυμοι να εργαστούν εθελοντικά βοηθώντας στην αποκατάσταση κτιρίων και στην επανόρθωση διαβρώσεων. Το πρόγραμμα επαναλαμβάνεται κάθε χρόνο, καθώς έχει αποδειχθεί επιτυχές.

Κάτι παρόμοιο εφαρμόζει και η Χαβάη, που στη διάρκεια της πανδημίας συνέλαβε την εικόνα της ζωής στο νησί όπως ήταν προτού κατακλυστεί από επισκέπτες. Παρουσίασε, έτσι, το πρόγραμμα βιωσιμότητας 2050, που δίνει έμφαση στην ανάγκη να μεταφερθούν πόροι στις τοπικές κοινότητες και να διατεθούν για τη συντήρηση της γης.

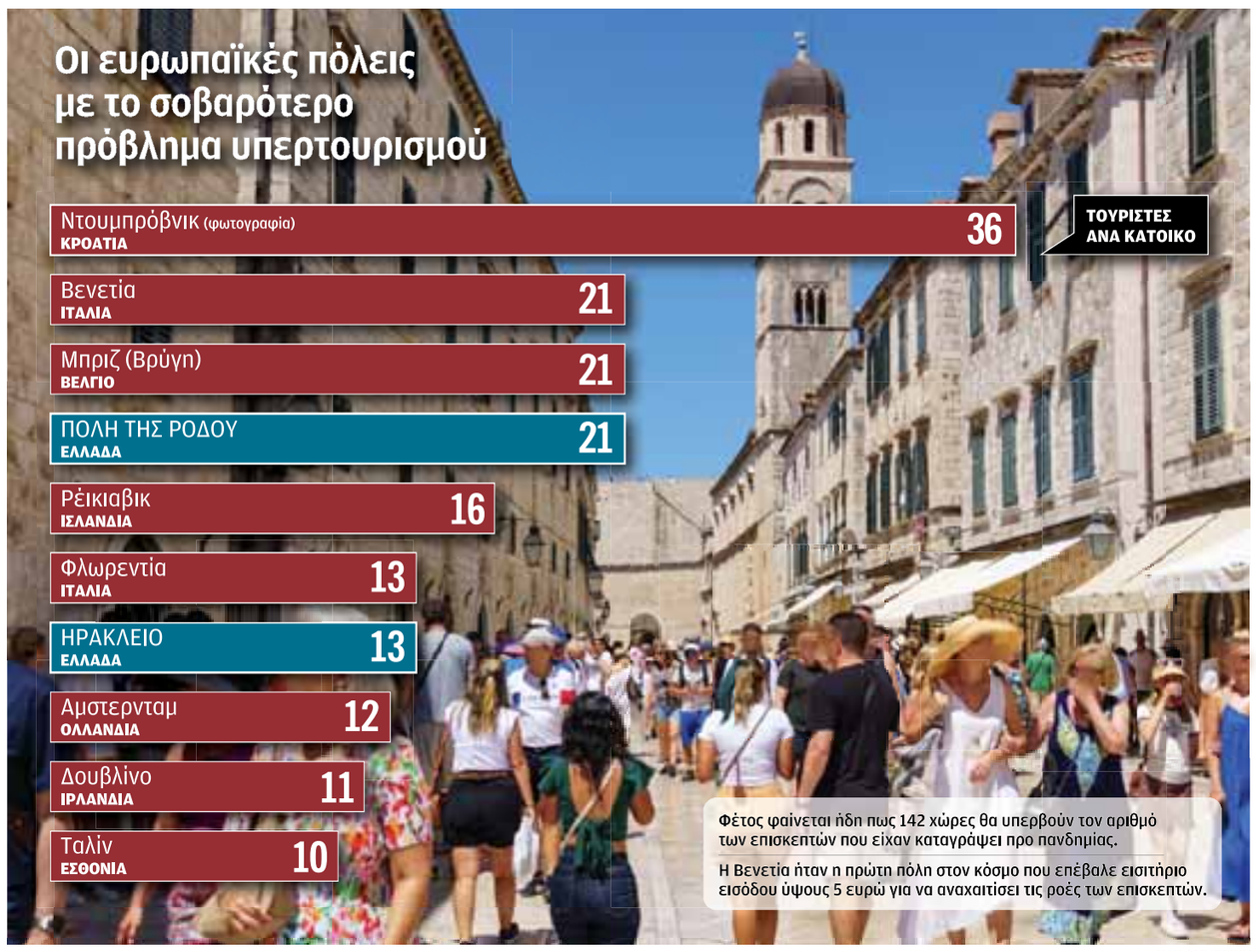

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ενίσχυση της τοπικής οικονομίας

Την ιδέα των θετικών μέτρων διαχείρισης και ελέγχου του υπερτουρισμού μελετά το Πανεπιστήμιο Εφαρμοσμένων Επιστημών Breda της Ολλανδίας, με τον καθηγητή Οντρεϊ Μίτας να επισημαίνει πως μπορεί να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα όταν το διασπάσει κανείς στις επιμέρους πτυχές του. Μιλώντας προσφάτως στο Bloomberg, τόνισε εκτός από την υπερβολική κοσμοσυρροή και την ασέβεια των τουριστών σε ιστορικά μνημεία, τόπους λατρείας ή ακόμη και στη φυσική ομορφιά. Μια άλλη πτυχή του προβλήματος είναι ότι συχνά δεν επωφελείται από τα τουριστικά έσοδα η τοπική κοινωνία και προπαντός όσα στρώματά της το έχουν περισσότερο ανάγκη.

Την τελευταία αυτή πτυχή του προβλήματος επιχειρεί να αντιμετωπίσει τα τελευταία επτά χρόνια η μη κερδοσκοπική οργάνωση Tourism Cares, που έχει συντάξει έναν παγκόσμιο «χάρτη τουρισμού με ουσία».

Αν και αρχικά είχε σχεδιαστεί για να διευκολύνει επιχειρήσεις του κλάδου, τουριστικά γραφεία, πρακτορεία που διοργανώνουν τουριστικούς γύρους κ.λπ., ο χάρτης αυτός

Πρωτοβουλίες σε όλο τον κόσμο ώστε να κατευθυνθούν οι τουρίστες σε εναλλακτικές δραστηριότητες.

παρουσιάζει εκτενώς τις περιοχές ανά τον κόσμο στις οποίες μπορεί κανείς να βρει πρωτοβουλίες και δραστηριότητες επωφελείς για τον τοπικό πληθυσμό. Ανάμεσά τους οι επισκέψεις σε πλεκτήρια ή άλλα εργαστήρια λαϊκής τέχνης και κοινοπραξίες γυναικών στην Ιορδανία ή η συμμετοχή σε έναν γύρο περιοχών εναλλακτικού τουριστικού ενδιαφέροντος στο Πόρτο Ρίκο με ξεναγούς γυναίκες. Από την Ιορδανία ξεκίνησε, άλλωστε, η ιδέα καθώς οι Αρχές της χώρας θέλησαν να επεκτείνουν τον τουρισμό της πέραν της διάσημης Πέτρα, του Μνημείου Παγκόσμιας Κληρονομιάς όπως την έχει ανακηρύξει η UNESCO. Ετσι, σειρά εταιρειών όπως οι Insight Vacations, Intrepid Travel και G Adventures έδειξαν ενδιαφέρον και δραστηριοποιήθηκαν προς αυτήν την κατεύθυνση διοργανώνοντας επισκέψεις σε εργαστήρια κεραμικής, μαγειρικής, εργαστήρια και κοινοπραξίες λαϊκής τέχνης σε επαρχιακές μικρές κοινότητες όπως η Μπάνι Χαμίντα, που απέχει 90 λεπτά από το Αμμάν.

Μέχρι στιγμής, ο χάρτης περιέχει 321 πρωτοβουλίες και οργανώσεις αυτού του είδους σε 22 χώρες ανά τον κόσμο, και η Tourism Cares σχεδιάζει να προσθέσει μέσα στο 2024 άλλους 200 σχετικούς προορισμούς σε Παναμά, Σκωτία, Ιρλανδία, Χαβάη και Ολλανδία. Η δυσκολία που αντιμετωπίζει είναι ότι συχνά οι τουριστικές υπηρεσίες δεν είναι ενημερωμένες για τις πρωτοβουλίες του είδους προκειμένου να τις εντοπίζει.

Σε ό,τι αφορά, εξάλλου, τις προσπάθειες να κατευθύνουν οι αρμόδιοι τους τουρίστες σε εναλλακτικά σημεία ιστορικού ή άλλου ενδιαφέροντος, το πρόβλημα είναι πως οι περισσότερες χώρες δεν έχουν μεριμνήσει εγκαίρως ώστε τα εναλλακτικά αυτά σημεία να είναι έτοιμα να υποδεχτούν τους επισκέπτες και να προσφέρουν τις απαιτούμενες υπηρεσίες.

«Καμπανάκι» UNESCO για εξάπλωση των διαμαρτυριών

Εις επίρρωσιν των όσων υποστηρίζουν οι κάτοικοι των ευρωπαϊκών μητροπόλεων μεγάλου ιστορικού και τουριστικού ενδιαφέροντος όταν διαμαρτύρονται και διαδηλώνουν κατά του μαζικού τουρισμού, η UNESCO έχει προειδοποιήσει για το πλήγμα που ενδέχεται να υποστούν προστατευόμενες περιοχές ή μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς. Εχει επιπλέον προβλέψει πως αν δεν ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα θα ενταθούν οι διαμαρτυρίες των πολιτών και των τοπικών κοινωνιών. Παράλληλα, ένας από τους διασημότερους τουριστικούς οδηγούς, το Fodors, έχει εκδώσει «κατάλογο προς αποφυγήν ταξιδιού» και συνιστά στους επίδοξους επισκέπτες να αναθεωρήσουν τα σχέδιά τους εάν αυτά προβλέπουν επίσκεψη σε «δημοφιλείς πολιτισμικούς προορισμούς που δεινοπαθούν» και οι υποδομές τους γονατίζουν. Ανάμεσά τους αναφέρει την Αθήνα, τη Βενετία και το όρος Φίτζι.

Από την πλευρά του, το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού (WTTC) έχει απευθύνει έκκληση στις τοπικές αρχές των περιοχών με αυξημένη τουριστική κίνηση να λάβουν τα μέτρα τους, αλλά και να συνεργαστούν μαζί του, για να αναχαιτίσουν αυτήν την αυξανόμενη απέχθεια των τοπικών κοινωνιών προς τον μαζικό τουρισμό. «Δεν πρέπει να επιτρέψουμε η δυσφορία των τοπικών κοινωνιών να θέσει σε κίνδυνο το 15% που συνεισφέρει, για παράδειγμα, στην οικονομία της Ισπανίας ο τουρισμός», επισήμανε προ ημερών η Βιρτζίνια Μεσίνα, αντιπρόεδρος του

Λήψη μέτρων ζητούν διεθνείς οργανισμοί, ώστε να μη θιγούν οι οικονομίες των χωρών.

WTTC. Η κ. Μεσίνα χαρακτήρισε «εξαιρετικά ατυχή» όσα συνέβησαν στη Βαρκελώνη στις 6 Ιουλίου, όταν ομάδα πολιτών της που διαμαρτύρονταν κατά του μαζικού τουρισμού επιτέθηκε σε

Το Fodors, ένας από τους διασημότερους τουριστικούς οδηγούς, έχει εκδώσει «κατάλογο προς αποφυγήν ταξιδιού». Ανάμεσά τους αναφέρει την Αθήνα, τη Βενετία και το όρος Φίτζι.

τουρίστες με νεροπίστολα, φωνάζοντάς τους «φύγετε, πηγαίνετε στις χώρες σας», και οι εικόνες έκαναν τον γύρο του κόσμου.

Και ο όμιλος Boston Consulting αναλύει τα αίτια του αφόρητου μαζικού τουρισμού και την αποδίδει στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου σε πολλές χώρες που άλλοτε ήταν φτωχές, συμπεριλαμβανομένων και της Κίνας και της Ινδίας, στην αντίδραση του κόσμου μετά την πανδημία, αλλά πάνω από όλα στα φθηνά αεροπορικά εισιτήρια και δευτερευόντως σε όλα όσα κατέστησαν τα ταξίδια προσιτά σε πολύ μεγάλο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού. Σύμφωνα με τον Γιασίν ελ Κουρούι, διευθύνοντα σύμβουλο του Boston Consulting Group, «η άνοδος των αεροπορικών εταιρειών χαμηλού κόστους έδωσε τη δυνατότητα να αναπτυχθεί αυτή η βιομηχανία των σύντομων αποδράσεων σε ευρωπαϊκές πόλεις, ακόμη και οι εκδρομές Σαββατοκύριακου στη Βαρκελώνη ή στο Μπορντό, όπως τονίζει. Και προσθέτει ότι η εμφάνιση της Airbnb και των παρεμφερών συστημάτων κατέστησαν πολύ πιο προσιτή την παραμονή ξένων στο ιστορικό κέντρο ευρωπαϊκών μητροπόλεων. Ξένων που μένουν στο κέντρο των πόλεων νομίζοντας πως θα γνωρίσουν την κουλτούρα τους, αλλά τελικά τρώνε σε εστιατόρια που για να διασφαλίσουν πελατεία στρέφονται στη διεθνή κουζίνα και χάνουν τον τοπικό χαρακτήρα.

Οι αντιδράσεις

Υπογραμμίζοντας την ανάγκη να αντιμετωπιστούν οι παρενέργειες του υπερτουρισμού κατά τρόπο που να εξυπηρετεί όλες τις ενδιαφερόμενες πλευρές, η αντιπρόεδρος του Παγκόσμιου Συμβουλίου Ταξιδιών και Τουρισμού (WTTC), Βιρτζίνια Μεσίνα, τόνισε προ ημερών ότι «η τοπική κοινότητα πρέπει να αισθάνεται πως έχει φωνή, να έχει τη δύναμη να την εκφράσει, αλλά να έχει παράλληλα και επίγνωση της συνδρομής του τουρισμού στην οικονομία της πόλης της».

16 τρισ.

δολ. αναμένεται να είναι η αξία συνολικά της τουριστικής βιομηχανίας την επόμενη δεκαετία.

Η αποτυχία

Ιδιοκτήτης ξενοδοχείου και ιδρυτής της ένωσης πολιτών της Βενετίας venessia.com, ο Ματέο Σέκι διαπιστώνει πως τα αρνητικά μέτρα κατά του υπερτουρισμού απέτυχαν εντελώς στην περίπτωση της εμβληματικής πόλης, καθώς «δεν έχουν μειώσει την καθημερινή ροή επισκεπτών, απλώς όλοι θεωρούν πως πρέπει να πληρώσουν για να επισκεφθούν τη Βενετία, σαν να ήταν θεματικό πάρκο – είναι άχρηστο μέτρο και τραυματίζει την εικόνα μας».

12,2%

των παγκόσμιων θέσεων εργασίας οφείλεται άμεσα στον τουρισμό.

Το πρόβλημα

«Καμιά πόλη, κανένας από τους φημισμένους τουριστικούς προορισμούς δεν έχει βρει έως τώρα τον τρόπο για να αποφύγει το πρόβλημα του υπερτουρισμού», τονίζει ο Μανουέλ Αλέκτορ Ριμπέιρο, καθηγητής Διαχείρισης Τουρισμού στο University of Surrey στη Βρετανία. Προσθέτει δε πως «ο τουρισμός είναι θύμα της επιτυχίας του, ενώ υποτίθεται πως είναι ένα κοινωνικό αγαθό, έχει καταλήξει να καλλιεργεί έχθρα ανάμεσα σε κατοίκους και τουρίστες».

ΑΝΑΛΥΣΗ

Το έλλειμμα εμπιστοσύνης υποβαθμίζει την ανάπτυξη

Του **ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ**

Η Νογκάλες είναι μια πόλη ακριβώς πάνω στα σύνορα των ΗΠΑ με το Μεξικό. Η «Διεθνής Λεωφόρος» χωρίζει την πόλη στη Νογκάλες Αριζόνα των ΗΠΑ και στη Νογκάλες Σονόρα, που ανήκει στο Μεξικό. Πανομοιότυπος πληθυσμός στις δύο πόλεις, πολλές οικογένειες έχουν συγγενείς στην άλλη πλευρά των συνόρων. Και όμως, στην αμερικανική Νογκάλες, το μέσο οικογενειακό εισόδημα είναι 30.000 δολ., οι περισσότεροι έφηβοι πάνε σχολείο, οι κάτοικοι χρησιμοποιούν καθημερινά τα δίκτυα ύδρευσης, αποχέτευσης, τηλεπικοινωνιών, το οδικό δίκτυο και τις υπηρεσίες υγείας. Στη μεξικανική Νογκάλες, το εισόδημα είναι περίπου το ένα τρίτο των... βορείων, οι περισσότεροι κάτοικοι δεν έχουν πάει γυμνάσιο, οι μητέρες ανησυχούν για τη βρεφική θνησιμότητα, η εγκληματικότητα είναι ψηλά, η δικαιοσύνη περιορισμένη, συχνά η διαφθορά είναι πρώτο κόμμα στις εκλογές. Στο βιβλίο «Γιατί αποτυγχάνουν τα έθνη» των Nτ. Ατζέμογλου και Τζ. Ρόμπινσον, από όπου τα παράδειγμα, αναλύονται με λεπτομέρειες τα αίτια της διαφοράς αυτής. Προφανώς λείπουν πολλά από τη Νογκάλες Σονόρα, αλλά σημαντική βέβαια είναι η απουσία εμπιστοσύνης επενδυτών για την οικονομία, των πολιτών στο κράτος. Η εμπιστοσύνη είναι προϋπόθεση για σταθερή και βιώσιμη μακροχρόνια ανάπτυξη.

Ωστόσο η εμπιστοσύνη υποχωρεί διεθνώς. Σύμφωνα με μελέτη της Deloitte, το ποσοστό του παγκόσμιου πληθυσμού που πιστεύει ότι «μπορείς να εμπιστευθείς τη μεγάλη πλειοψηφία των ανθρώπων» έχει υποχωρήσει σχεδόν 20% τα τελευταία 15 χρόνια.

Πριν από λίγες εβδομάδες, ο ΟΟΣΑ ανακοίνωσε έρευνα. Ενα ποσοστό 44% των ερωτηθέντων έχει χαμηλή ή και καθόλου εμπιστοσύνη στις κυβερνήσεις, πάνω από το 39%, που εκφράζει υψηλή ή σχεδόν υψηλή εμπιστοσύνη στις κυβερνήσεις.

Στην ελληνική έρευνα φαίνεται μια γενικευμένη δυσπιστία. Οι πολίτες που έχουν υψηλή ή σχεδόν υψηλή εμπιστοσύνη στη «γνώμη των άλλων» είναι σχεδόν 50%, αλλά αισθητά κάτω από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ που είναι πάνω από 60%. Ακολουθεί η εμπιστοσύνη, κατά σειρά, στην αστυνομία (50%), στα δικαστήρια, στην τοπική αυτοδιοίκηση, στους διεθνείς οργανισμούς, στο Κοινοβούλιο, στην κυβέρνηση και στην προτελευταία θέση είναι τα μέσα ενημέρωσης, με τελευταία τα πολιτικά κόμματα.

Οσον αφορά την ανησυχία για τα οικονομικά τους, αυτοί που δηλώνουν ότι δεν ανησυχούν είναι περίπου στο ίδιο ποσοστό με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ, στο 50%, αυτοί όμως που ανησυχούν για το μέλλον είναι λιγότεροι στην Ελλάδα από τον ΟΟΣΑ. Ωστόσο στην ικανοποίηση από το σύστημα υγείας, την εκπαίδευση, τις δημόσιες υπηρεσίες, στη διαφθορά δημοσίων υπαλλήλων, η βαθμολογία στην Ελλάδα είναι πολύ χαμηλότερη από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ. Ο μόνος τομέας όπου ταυτίζεται η γνώμη των Ελλήνων με τον διεθνή μέσο όρο είναι στην ερώτηση αν ο δημόσιος τομέας υιοθετεί τεχνολογικές καινοτομίες για να βελτιώσει τις υπηρεσίες. Οι απαντήσεις στο ερώτημα εάν η κυβέρνηση ρυθμίζει καταλλήλως τις νέες τεχνολογίες είναι κοντά στον διεθνή μέσο όρο.

Τελικά, υπάρχει εμπιστοσύνη στην ελληνική πραγματικότητα; Ναι, αλλά είναι ευάλωτη και υπονομεύεται εύκολα με αναθεωρητική ρητορική, πολιτική πόλωση, με συνέπειες για την οικονομία.

Η οικονομία της Ρωσίας οδεύει προς απότομη επιβράδυνση

Αιτία οι μεγάλες ελλείψεις εργατικού δυναμικού και τα υψηλά επιτόκια

Αν και έχει λάβει ώθηση από τις εκτεταμένες αμυντικές δαπάνες, η οικονομία της Ρωσίας οδεύει προς απότομη επιβράδυνση μέσα στο β΄ εξάμηνο του έτους εξαιτίας ελλείψεων εργατικού δυναμικού και ιδιαιτέρως υψηλών επιτοκίων. Μέχρι στιγμής, η ρωσική οικονομία αναπτύσσεται με ρυθμό 4%, αλλά σύμφωνα με την αμερικανική δεξαμενή σκέψης Atlantic Council, μέσα στο β΄ εξάμηνο ο ρυθμός ανάπτυξης θα επιβραδυνθεί απότομα κατά το ήμισυ, περίπου στο 2%, και το επόμενο έτος θα επιβραδυνθεί περαιτέρω σε έναν ρυθμό ανάμεσα στο 0,5% και στο 1,5%.

Την εκτίμηση αυτή συμμερίζονται οικονομολόγοι του Bloomberg, μεταξύ των οποίων και ο Ρώσος οικονομολόγος Αλεξ Ισακόφ, ο οποίος εκτιμά πως «θα δούμε μια τελευταία σπίθα ανάπτυξης προτού αποθερμανθεί η ρωσική οικονομία». Η σημαντικότερη από τις παθογένειες της ρωσικής οικονομίας είναι το δημογραφικό πρόβλημα της Ρωσίας, που επιτείνεται από τον πόλεμο, καθώς η στρατολόγηση πολλών ανδρών έχει πολλαπλασιάσει τις ελλείψεις προσωπικού στην αγορά εργασίας. Την κατάσταση επιδεινώνουν, άλλωστε, οι απώλειες του πολέμου αφού από τα τέλη του περασμένου έτους έχουν υπερβεί τις 300.000 άνδρες Σύμφωνα, έτσι, με τη ρωσική Ακαδημία Οικονομικών Επιστημών, η αγορά εργασίας πάσχει ήδη από ελλείψεις προσωπικού που φτάνουν στα πέντε εκατ. άτομα. Στην προσπάθειά της να αναπληρώσει το κενό, η Μόσχα έχει στραφεί όχι μόνο στους μετανάστες αλλά και σε κρατούμενους στις φυλακές της χώρας.

Οπως, πάντως, επισημαίνει το Atlantic Council, οι λύσεις αυτές δεν είναι βιώσιμες και προπαντός δεν αντιμετωπίζουν το δημογραφικό πρόβλημα της χώρας, τη συρρίκνωση του πληθυσμού της. Πρόκειται για καθοριστικά αρνητικό παράγοντα ικανό να υπονομεύσει την οικονομική ανάπτυξη της Ρωσίας όπως και την παραγωγικότητά της. Είναι, έτσι, πιθανόν έως το 2026 η ρωσική οικονομία να είναι μικρότερη από εκείνη της Ινδονησίας, που κινείται προς την αντίθετη κατεύθυνση καθώς αυξάνεται ο πληθυσμός της. Ορισμένοι οικονομολόγοι του Πανεπιστημίου Μπέρκλεϊ πιθανολογούν μάλιστα ότι στο τέλος του έτους η ρωσική οικονομία θα διολισθήσει σε ύφεση. Οπως έχει τονίσει η πρόεδρος της Τράπεζας της Ρωσίας, Ελβίρα Ναμπιουλίνα, από τη στιγμή που η Ρωσία εισέβαλε στην Ουκρανία τον Φεβρουάριο του 2022, η κυβέρνηση αύξησε επιθετικά τις δαπάνες, διοχετεύοντας τεράστια κεφάλαια στις ένοπλες δυνάμεις και στις αμυντικές βιομηχανίες. Στόχος της ήταν να θωρακίσει την οικονομία από τον αντίκτυπο των κυρώσεων που επέβαλε στη Ρωσία η Δύση. Το αποτέλεσμα ήταν η υπερθέρμανση της ρωσικής οικονομίας σε σημείο που, όπως υπογράμμισε η κ. Ναμπιουλίνα, «δεν έχει προηγούμενο μετά την κρίση του 2008».

Η πρόεδρος της Τράπεζας της Ρωσίας, επισημαίνει, ωστόσο, πως τώρα «εξαντλούνται τα αποθέματα εργατικού δυναμικού και παραγωγικής δυνατότητας της χώρας» και αυτό θα γίνει αισθητό στην οικονομία. Στο μεταξύ, λήγουν ή έχουν λήξει τα δάνεια που είχε χορηγήσει η κυβέρνηση με ευνοϊκούς όρους, με αποτέλεσμα ορισμένες βιομηχανίες όπως, για παράδειγμα, ο κατασκευαστικός κλάδος να μένουν εκτεθειμένες στα πολύ υψηλά επιτόκια. Προκειμένου να αποφύγει τον κίνδυνο ενός στασιμοπληθωρισμού, η κεντρική τράπεζα προχώρησε τον περασμένο μήνα σε μία ακόμη αύξηση επιτοκίων κατά 200 μονάδες βάσης, με το βασικό επιτόκιο να διαμορφώνεται πλέον στο 18%. Είναι το υψηλότερο επιτόκιο που έχει αποφασίσει μετά τις πρώτες εβδομάδες του πολέμου καθώς οι τιμές στη Ρωσία εξακολουθούν να αυξάνονται και ο πληθωρισμός βρίσκεται από τον Μάιο σε επίπεδα πάνω από το 8%. Χαρακτηριστικό της υπερθέρμανσης της οικονομίας είναι, εξάλλου, η ελαχιστοποίηση της ανεργίας, που βρίσκεται μόλις στο 2,4%.

BLOOMBERG, BUSINESSINSIDER

Η ρωσική αγορά εργασίας πάσχει ήδη από ελλείψεις προσωπικού, που φτάνουν στα πέντε εκατομμύρια άτομα. Στην προσπάθειά της να αναπληρώσει το κενό, η Μόσχα έχει στραφεί όχι μόνο στους μετανάστες, αλλά και σε κρατούμενους στις φυλακές της χώρας.

Μέχρι στιγμής, η ρωσική ανάπτυξη «τρέχει» με ρυθμό 4%, αλλά μέσα στο β΄ εξάμηνο θα μειωθεί κατά το ήμισυ, περίπου στο 2%.

Αυξήθηκε ο πλούτος παγκοσμίως, σε συρρίκνωση στην Ελλάδα

Ο κόσμος γίνεται πλουσιότερος και αυτό ισχύει όχι μόνο για όσους διαθέτουν ήδη μεγάλο πλούτο, αλλά αποτελεί μια γενικότερη τάση στα περισσότερα μέρη του κόσμου έστω και αν η αύξηση του πλούτου δεν είναι ομοιόμορφη στον παγκόσμιο πληθυσμό. Στη γενικότερη αύξηση του πλούτου δεν συμμετέχει η Ελλάδα, ούτε η Πορτογαλία και η Ισπανία, καθώς η Ελλάδα και οι άλλες δύο χώρες του ευρωπαϊκού Νότου είναι σαφές ότι φέρουν ακόμη τα σημάδια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης και της κρίσης χρέους.

Η εικόνα προκύπτει από την έκθεση της UBS για τον παγκόσμιο πλούτο όπως διαμορφώνεται το 2024, σύμφωνα με την οποία στη διάρκεια του περασμένου έτους ο παγκόσμιος πλούτος ανέκαμψε έχοντας αυξηθεί κατά 4,2%. Αναπλήρωσε, έτσι, τη μείωση κατά 3% που είχε προηγηθεί το 2022 και οφειλόταν κυρίως σε μεταβολές στις συναλλαγματικές ισοτιμίες και κατά κύριο λόγο στην ενίσχυση του δολαρίου.

Στην έκθεσή της, η UBS διαπιστώνει πως ο παγκόσμιος πλούτος αυξάνεται σταθερά από το 2008 και μετά, αλλά έχει επιβραδυνθεί ο ρυθμός αύξησής του σχεδόν σε όλες τις οικονομίες και όλες τις αγορές. Και σε όλες τις κατηγορίες οι άνθρωποι έχουν περισσότερες πιθανότητες να ανέλθουν στην κλίμακα του πλούτου παρά να την κατέβουν.

Στην έκθεσή της, η UBS διαπιστώνει πως ο παγκόσμιος πλούτος αυξάνεται σταθερά από το 2008 και μετά.

Ελλάδα, Πορτογαλία και Ισπανία φέρουν ακόμη τα σημάδια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης και της κρίσης χρέους.

Σε Ελλάδα, Πορτογαλία και Ισπανία, όμως, η αύξηση του κατά κεφαλήν πλούτου ήταν κατά μέσον όρο ελάχιστη σε δολάρια, ενώ στο νόμισμά τους ο μέσος όρος πλούτου ελαττώθηκε ελαφρώς. Από το 2008 και μετά, οι εξελίξεις στα επίπεδα πλούτου των τριών χωρών αποκλίνουν σημαντικά, με την Πορτογαλία να έχει καταγράψει αύξηση πλούτου πάνω από 80% όταν μετρηθεί σε ευρώ, στην Ισπανία η αντίστοιχη αύξηση να μην υπερβαίνει το 12%, ενώ στην Ελλάδα να έχει μειωθεί κατά περίπου 11%. Οταν, πάντως, υπολογιστεί η λεγόμενη διάμεση αύξηση του πλούτου, αυτή που αποτυπώνει δηλαδή όχι έναν στατιστικό μέσο όρο αλλά μια μεσαία εικόνα, τότε και στις τρεις χώρες η εικόνα δεν είναι ικανοποιητική. Στη διάρκεια αυτών των ετών, η Πορτογαλία κατέγραψε αύξηση του πλούτου κατά 71% αλλά στην Ισπανία η εικόνα αντιστρέφεται αφού καταγράφεται πτώση κατά 7% και στην Ελλάδα η πτώση υπερβαίνει το 30%. Οπως τονίζουν οι συντάκτες της έκθεσης της UBS, η εικόνα αυτή προδίδει πως τα τμήματα του πληθυσμού που έχουν τα χαμηλότερα επίπεδα πλούτου είναι αυτά που έχουν υποστεί και τη μεγαλύτερη πτώση του πλούτου τους. Κοινός παρονομαστής και στις τρεις χώρες, αν και με σημαντική απόκλιση, είναι επίσης η διεύρυνση της ανισότητας. Στην Ελλάδα η ανισότητα έχει αυξηθεί κατά 17% και στην Ισπανία σχεδόν κατά 20%, ενώ στην Πορτογαλία κατά λιγότερο από 2%.

Η Ελλάδα αποτελεί, άλλωστε, εξαίρεση και σε ό,τι αφορά τον αριθμό των εκατομμυριούχων, που αυξάνεται σταθερά στις περισσότερες χώρες. Ειδικότερα υπολογίζεται πως μέχρι το 2028 στις 52 από τις 56 οικονομίες που καλύπτει η έκθεση θα έχει αυξηθεί ο αριθμός των ατόμων με προσωπικό πλούτο αξίας άνω του ενός εκατομμυρίου δολαρίων.

Σε Ισπανία και Πορτογαλία, εκτιμάται πως το ίδιο χρονικό διάστημα ο αριθμός των εκατομμυριούχων θα έχει αυξηθεί κατά 10% σε σύγκριση με τα επίπεδα του περασμένου έτους. Στην Ελλάδα, αντιθέτως, αναμένεται να έχει παραμείνει σταθερός. Σε παγκόσμιο επίπεδο, τέλος, η ανάλυση της UBS καταλήγει στο συμπέρασμα ότι μέσα στα επόμενα 20 με 25 χρόνια θα κληροδοτηθεί σε επόμενες γενιές πλούτος συνολικής αξίας 83,5 δισ. δολ.

Μακροοικονομικά μεγέθη το 2023

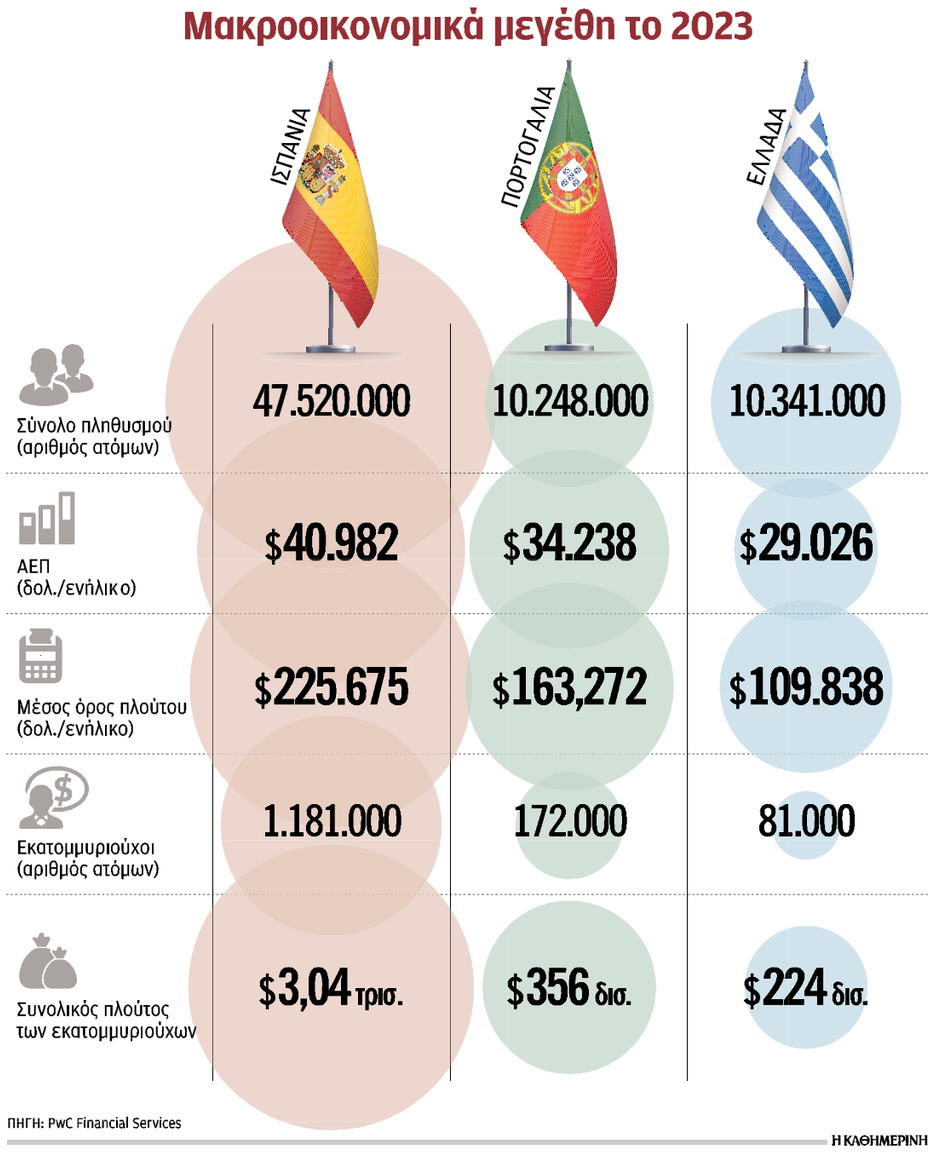

Η κλιματική αλλαγή απειλεί τα ηλεκτρικά δίκτυα

Σε δοκιμασία το σύστημα, το πρόβλημα οξύνει η πλεονάζουσα παραγωγή ΑΠΕ

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ**

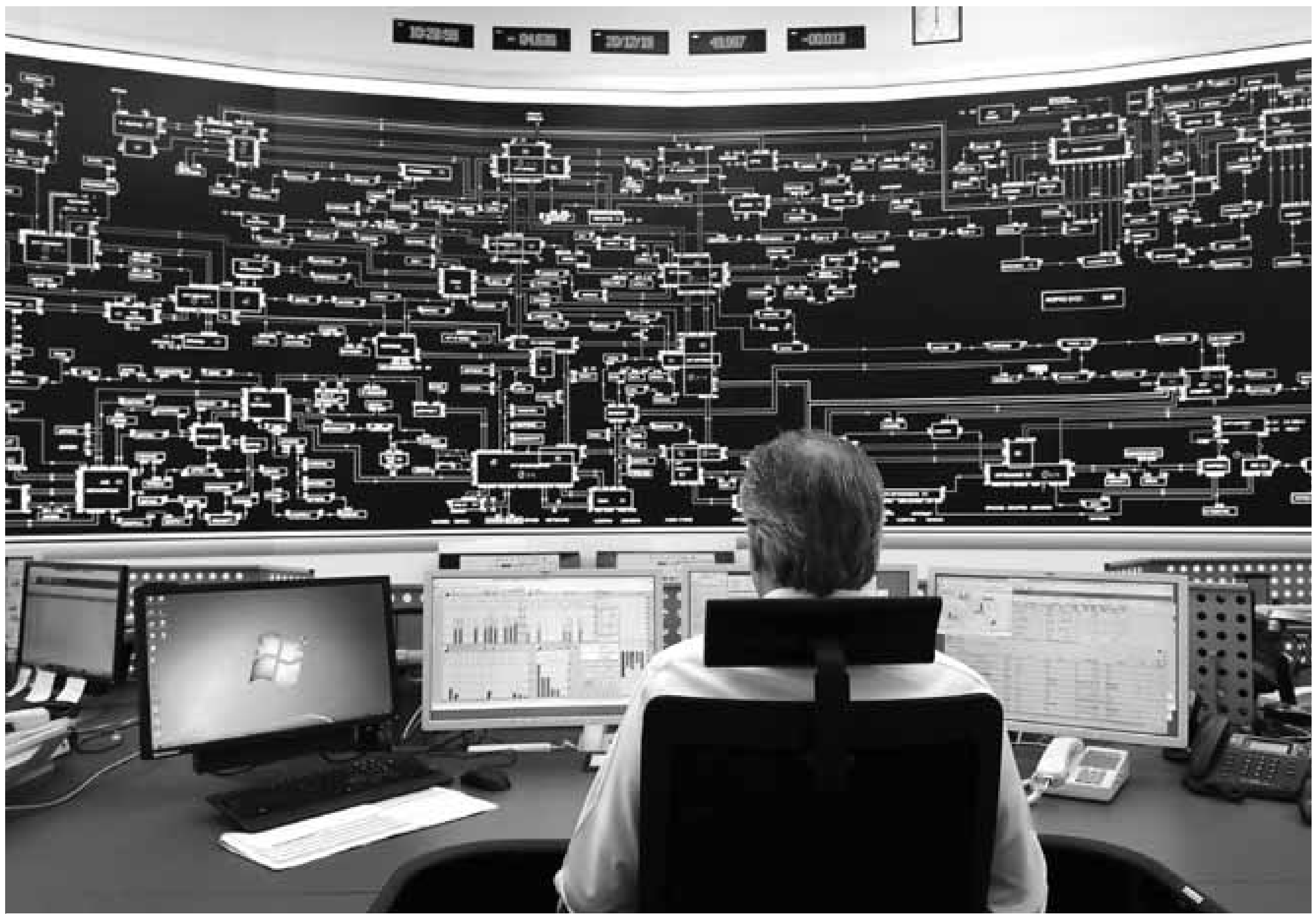

Τα συνεργεία του ΑΔΜΗΕ ανοιγόκλειναν για όσο διάστημα μαίνονταν οι πυρκαγιές τους διακόπτες των γραμμών υψηλής τάσης, ανακατεύθυναν διαρκώς τις γραμμές μεταφοράς και προχώρησαν σε ανακατανομή των μονάδων παραγωγής ενισχύοντας το σύστημα της Αττικής, για να καταφέρουν να διατηρήσουν την ευστάθεια του συστήματος και να αποτρέψουν τον πολύ πιθανό κίνδυνο για μπλακ άουτ. Στη φωτογραφία, το κέντρο ελέγχου στο Κρυονέρι.

Οι πυρκαγιές της Αττικής δοκίμασαν και τις αντοχές του ηλεκτρικού δικτύου της χώρας και υπενθύμισαν με τρόπο που δεν έγινε αντιληπτός πέραν των κατοίκων στις πληγείσες περιοχές, ότι το να κρατηθούν τα φώτα αναμμένα δεν είναι πλέον κάτι το αυτονόητο. Τα συνεργεία του ΑΔΜΗΕ ανοιγόκλειναν για όσο διάστημα μαίνονταν οι πυρκαγιές τους διακόπτες των γραμμών υψηλής τάσης, ανακατεύθυναν διαρκώς τις γραμμές μεταφοράς και προχώρησαν σε ανακατανομή των μονάδων παραγωγής ενισχύοντας το σύστημα της Αττική, για να καταφέρουν να διατηρήσουν την ευστάθεια του συστήματος και να αποτρέψουν τον πολύ πιθανό κίνδυνο για μπλακ άουτ.

Κάποιες εβδομάδες νωρίτερα, στις 21 Ιουνίου και ενώ οι θερμοκρασίες στην περιοχή των Βαλκανίων είχαν χτυπήσει για πολλές ημέρες κόκκινο, τα δίκτυα των χωρών της περιοχής που είχαν σχεδιαστεί για χειμερινές αιχμές δεν άντεξαν την υψηλή ζήτηση που σημειώθηκε για παρατεταμένο χρονικό διάστημα. Η κλιματική αλλαγή ανέτρεψε μια βασική σταθερά για τον προγραμματισμό συντήρησης των γραμμών μεταφοράς ρεύματος που ακολουθούν οι Διαχειριστές των χωρών της περιοχής. Η σταθερά αυτή λέει ότι η αιχμή της ζήτησης σημειώνεται τον χειμώνα με τις πολύ χαμηλές θερμοκρασίες που ανεβάζουν τη ζήτηση για θέρμανση, οπότε σταδιακά και εκ περιτροπής τμήματα των γραμμών μεταφοράς βγαίνουν εκτός λειτουργίας για συντήρηση τους θερινούς μήνες, κάτι που έγινε και φέτος. Ετσι, ο ασυνήθιστος για τις γειτονικές χώρες καύσωνας στα μέσα Ιουνίου βρήκε το δίκτυο (εγχώριο και περιφερειακό) αδύναμο να σηκώσει τα πρωτοφανή για την εποχή υψηλά φορτία. Οι γραμμές υπερφορτώθηκαν και έπειτα από ένα πρώτο βραχυκύκλωμα σε εναέρια γραμμή υψηλής τάσης στο Μαυροβούνιο ακολούθησε ένα ντόμινο συμβάντων που οδήγησε σε κατάρρευση μεγάλο μέρος των συστημάτων μεταφοράς της Αλβανίας, του Μαυροβουνίου, της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης καθώς και της Κροατίας και γενική συσκότιση σε όλη αυτή την περιοχή. Η λειτουργία των συσκευών προστασίας διέσωσε τα ηλεκτρικά συστήματα της ηπειρωτικής Ευρώπης καθώς αποσυνδέθηκαν αυτόματα από τα υπό κατάρρευση συστήματα της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και έτσι δεν βυθίστηκαν στο σκοτάδι.

Μόλις πρόσφατα εξάλλου, ανήμερα τον Δεκαπενταύγουστο τα νησιά Φολέγανδρος, Ιος και Σίκινος βυθίστηκαν στο σκοτάδι γύρω στις 8.30 του βράδυ και έμειναν χωρίς ρεύμα τουλάχιστον για 8 ώρες. Στην Ιο μάλιστα μέχρι και αργά το απόγευμα το μεγαλύτερο μέρος του νησιού έπαιρνε ρεύμα εκ περιτροπής ανά ώρα. Τα τρία νησιά των δυτικών Κυκλάδων ηλεκτροδοτούνται μέσω δύο υποβρύχιων καλωδίων μέσης τάσης από το σύστημα της Πάρου, το οποίο έχει διασυνδεθεί από τον ΑΔΜΗΕ με το ηπειρωτικό σύστημα της χώρας. Και οι δύο γραμμές διασύνδεσης Πάρου - Ιου κατέρρευσαν λόγω υπερφόρτωσης καθώς ο συνδυασμός υψηλής τουριστικής κίνησης και καύσωνα έχει ανεβάσει τη ζήτηση σε επίπεδα που όταν σχεδιάστηκαν οι γραμμές πριν από πολλές δεκαετίες ήταν αδύνατον να προβλεφθούν.

Η κλιματική αλλαγή αυξάνει την ένταση και τη συχνότητα των ακραίων καιρικών φαινομένων σε ολόκληρο τον πλανήτη καθιστώντας ασταθή τα μέχρι πρότινος στιβαρά ηλεκτρικά συστήματα των ανεπτυγμένων χωρών που σχεδιάστηκαν πριν από πολλές δεκαετίες υπό άλλες κλιματικές συνθήκες και μοντέλα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Ο παράγοντας της κλιματικής αλλαγής α-

Ενα από τα μέτρα που εξετάζει το ΥΠΕΝ είναι η μετατόπιση του νυχτερινού τιμολογίου τις μεσημεριανές ώρες που η παραγωγήτων ΑΠΕ φτάνει στο ζενίθ.

ξιολογείται και στο αναθεωρημένο σχέδιο του ΕΣΕΚ ως καθοριστικός για την ενεργειακή ασφάλεια της χώρας, χωρίς ωστόσο να έχει ληφθεί υπόψη στον σχεδιασμό. Μεταξύ άλλων αναφέρεται ότι η μειωμένη διαθεσιμότητα των υδάτων θέτει σε κίνδυνο τη λειτουργία των θερμοηλεκτρικών μονάδων, οι παράκτιες ενεργειακές υποδομές απειλούνται από τη στάθμη της θάλασσας, ενώ η αύξηση της μέσης θερμοκρασίας αναμένεται να μειώσει τις ενεργειακές ανάγκες για θέρμανση τη χειμερινή περίοδο και να αυξήσει τις ανάγκες για ψύξη τη θερινή περίοδο.

Δεν είναι όμως μόνο η κλιματική αλλαγή που απειλεί την ευστάθεια των ηλεκτρικών συστημάτων και την ενεργειακή ασφάλεια των ανεπτυγμένων χωρών. Η ενεργειακή μετάβαση και ο τρόπος που έχει σχεδιαστεί αποτελεί ήδη μια καθημερινή πρόκληση για τους Διαχειριστές. Η έμφαση που δόθηκε στις ΑΠΕ δεν έλαβε υπόψη της τη δυναμικότητα των δικτύων, που σε συνδυασμό με την ασταθή παραγωγή της διάσπαρτης γεωγραφικά πράσινης παραγωγής αποτελεί παράγοντα αποσταθεροποίησης του συστήματος σε περιόδους χαμηλής ζήτησης. Σε όλη την Ευρώπη οι Διαχειριστές περικόπτουν όλο και πιο συχνά και όλο και μεγαλύτερες ποσότητες πράσινης ενέργειας για να διατηρήσουν την ευστάθεια των συστημάτων, όταν η παραγωγή των ΑΠΕ υπερβαίνει τη ζήτηση.

Στην Ελλάδα, η πιο δύσκολη ημέρα για τον ΑΔΜΗΕ ήταν η Κυριακή του Πάσχα φέτος και συγκεκριμένα οι μεσημεριανές ώρες όταν η παραγωγή των ΑΠΕ κορυφώθηκε λόγω της υψηλής παραγωγής των φωτοβολταϊκών και οι μετασχηματιστές στο δίκτυο του ΔΕΔΔΗΕ με το οποίο είναι συνδεδεμένα 7,5 χιλιάδες μεγαβάτ διάσπαρτα μικρά φωτοβολταϊκά, αντί να μεταφέρουν ενέργεια από την υψηλή τάση στη μέση τάση δούλευαν σε αντίστροφη ροή. Λόγω της χαμηλής ζήτησης η ροή της ενέργειας άλλαξε και μεταφερόταν από τη μέση τάση στην υψηλή, μετατρέποντας ουσιαστικά το δίκτυο του ΔΕΔΔΗΕ από διανομής σε δίκτυο παραγωγής. Η ζήτηση στο σύστημα υψηλής τάσης ήταν αρνητική και ο ΑΔΜΗΕ για να κρατήσει το σύστημα όρθιο και να αποτρέψει ένα γενικευμένο μπλακ άουτ χρειάστηκε να θέσει εκτός για πρώτη φορά το σύνολο της παραγωγής των ΑΠΕ που ήταν σε λειτουργία, περίπου 2.500 μεγαβάτ και να δώσει εντολή στον ΔΕΔΔΗΕ να βγάλει επίσης εκτός λειτουργίας 1.000 μεγαβάτ φωτοβολταϊκών. Στην αποτροπή του μπλακ άουτ συνέβαλε και το γεγονός ότι ο ΑΔΜΗΕ είχε υποβάλει μια εβδομάδα νωρίτερα στους Διαχειριστές των γειτονικών χωρών παύση των εισαγωγών ρεύματος.

Οι μεγαλύτερες πιέσεις στο ελληνικό σύστημα από την πλεονάζουσα παραγωγή των ΑΠΕ ασκούνται το φθινόπωρο και την άνοιξη που παραδοσιακά μειώνεται η ζήτηση. Χρόνο με τον χρόνο το πρόβλημα οξύνεται καθώς αυξάνεται η διείσδυση των ΑΠΕ, ενώ η ζήτηση υστερεί. Ενα από τα μέτρα που εξετάζει το ΥΠΕΝ είναι η μετατόπιση του νυχτερινού τιμολογίου τις μεσημεριανές ώρες που η παραγωγή των ΑΠΕ φτάνει στο ζενίθ, ώστε να αυξηθεί εκείνες τις ώρες η κατανάλωση και να περιοριστούν οι περικοπές ενέργειας. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΑΔΜΗΕ το διάστημα Ιανουαρίου - Μαΐου 2024 οι περικοπές πράσινης ενέργειας έφτασαν τις 430 GWh, ποσότητα σχεδόν διπλάσια από αυτή των 228 GWh που περικόπηκε καθ' όλη τη διάρκεια του 2023.

Εφαρμογή της Google στη μάχη κατά των πυρκαγιών στην Ελλάδα

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ**

Εάν ο μηχανισμός πρόληψης είχε λειτουργήσει άρτια, η χρησιμότητα του εργαλείου της Google για την ανίχνευση και ειδοποίηση πυρκαγιών θα ήταν περιορισμένη. Ωστόσο την έναρξη λειτουργίας στην Ελλάδα της νέας υπηρεσίας της Google διαδέχθηκε, ύστερα από λίγες, μόλις, ημέρες, το ξέσπασμα της πύρινης λαίλαπας που κατέκαψε τη Βορειοανατολική Αττική. Το μοντέλο

Τι αναφέρει στην «Κ» ο Γιοσί Ματίας, αντιπρόεδρος Μηχανικής και Ερευνας της Google για το νέο ψηφιακό εργαλείο ανίχνευσης και ειδοποίησης.

παρακολούθησης πυρκαγιών στηρίζεται σε τεχνητή νοημοσύνη, παρέχοντας αναλυτική ιχνηλάτηση της περιμέτρου τους, όπως εξηγεί στην «Κ» ο Γιοσί Ματίας, αντιπρόεδρος Μηχανικής και Ερευνας της Google. Κατά την πρόσφατη μεγάλη φωτιά, οι χρήστες λάμβαναν στο κινητό τους άμεσες ειδοποιήσεις με βάση την τοποθεσία τους, με τις σχετικές πληροφορίες να εμφανίζονται στους χάρτες Google κατά τη χρήση της λειτουργίας πλοήγησης.

«Το εργαλείο ανίχνευσης ορίων πυρκαγιών συμπληρώνει τις υπάρχουσες προσπάθειες στο πεδίο και βοηθάει τους ανθρώπους που βρίσκονται κοντά σε μία δασική πυρκαγιά να έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες και να παραμένουν ασφαλείς. Στόχος του είναι να καταστεί χρήσιμο τόσο για τους κατοίκους της περιοχής, που μιλούν τη γλώσσα, όσο και για τους επισκέπτες της που πιθανόν δεν γνωρίζουν την τοπική γλώσσα. Οι πληροφορίες εμφανίζονται επίσης στους χάρτες Google κατά τη χρήση της λειτουργίας πλοήγησης, βοηθώντας τους ταξιδιώτες να αντιληφθούν την ύπαρξη πυρκαγιών κοντά στη διαδρομή τους», εξηγεί ο κ. Ματίας. Κατά το φετινό καλοκαίρι, μέσω της νέας αυτής υπηρεσίας, η Google έχει χαρτογραφήσει περισσότερες από 40 πυρκαγιές στη Νότια Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένων αυτών στην Ελλάδα. Υπολογίζεται ότι περίπου 1,4 εκατ. άνθρωποι είχαν πρόσβαση στις πληροφορίες για πυρκαγιές σε Ευρώπη και Αφρική, βάσει στοιχείων για την πρώτη εβδομάδα του Ιουλίου.

Ο αμερικανικός τεχνολογικός όμιλος βρίσκεται σε συζητήσεις με τις πυροσβεστικές αρχές της Ελλάδας με στόχο να «κατανοήσουμε περισσότερα για τις ανάγκες τους, καθώς και για το πώς τα δεδομένα μας μπορούν να φανούν χρήσιμα», σημειώνει ο κ. Ματίας.

Πώς ακριβώς λειτουργεί το εργαλείο ανίχνευσης και ειδοποίησης πυρκαγιών της Google; «Το μοντέλο παρακολούθησης πυρκαγιών εκπαιδεύεται με τη βοήθεια της τεχνητής νοημοσύνης από πολλαπλές πηγές δεδομένων, συμπεριλαμβανομένης μιας πληθώρας δεδομένων από δορυφορικές εικόνες. Η ανάλυση του δορυφόρου είναι περίπου 1 χλμ., αλλά καθώς οι δορυφόροι περνούν πολλές φορές την ημέρα και ενδέχεται κάποιες φορές να υπάρχουν σύννεφα, είναι πιθανό τα όριά μας να είναι αρκετά χιλιόμετρα πίσω από τη γραμμή της πυρκαγιάς. Επιπλέον, χρησιμοποιούμε την τεχνητή νοημοσύνη για να επικυρώνουμε το συγκεκριμένο μοντέλο, συγκρίνοντάς το με το επίσης δικό μας μοντέλο για τις καμένες εκτάσεις (model of fire scars) – δηλαδή τα σχήματα στο έδαφος που δημιουργούνται μετά τον περιορισμό μιας πυρκαγιάς και βασίζονται σε μετρήσεις από προηγούμενες πυρκαγιές. Αλλα μοντέλα τεχνητής νοημοσύνης χρησιμοποιούνται για την επαλήθευση πυρκαγιών και όλα αυτά συνδυαστικά επιτρέπουν την ανίχνευση των ορίων μιας πυρκαγιάς, με μεγαλύτερη ακρίβεια και σαφήνεια απ' ό,τι αποκλειστικά με τη χρήση δορυφορικών εικόνων», εξηγεί ο Αμερικανοϊσραηλινός Μηχανικός Πληροφορικής που αποτελεί γκουρού στο πεδίο της τεχνητής νοημοσύνης.

Οπως προσθέτει, ο αμερικανικός τεχνολογικός όμιλος βρίσκεται σε συζητήσεις με τις πυροσβεστικές αρχές της Ελλάδας, με στόχο να «κατανοήσουμε περισσότερα για τις ανάγκες τους καθώς και για το πώς τα δεδομένα μας μπορούν να φανούν χρήσιμα».

Κατά τον Γιοσί Ματίας, η ικανότητα της τεχνητής νοημοσύνης να εντοπίζει μοτίβα, να κάνει προβλέψεις και να μαθαίνει, μπορεί να διαδραματίσει βασικό ρόλο στην καταπολέμηση της κλιματικής κρίσης. «Τα εργαλεία που βασίζονται στην τεχνητή νοημοσύνη μπορούν να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση ορισμένων από τις χειρότερες επιπτώσεις των καταστροφών που σχετίζονται με το κλίμα και η προσπάθειά μας για τον εντοπισμό των δασικών πυρκαγιών είναι μόνο ένα παράδειγμα. Ενα άλλο παράδειγμα είναι το έργο μας για την πρόβλεψη πλημμυρών. Από το 2018, η Google Research χρησιμοποιεί προηγμένη τεχνητή νοημοσύνη, γεωχωρική ανάλυση (geospatial analysis) και υδρολογική μοντελοποίηση (hydrologic modeling) ώστε να παρέχει σε πραγματικό χρόνο πληροφορίες για πλημμύρες, επιτρέποντας σε κοινότητες αλλά και σε μεμονωμένα άτομα να προετοιμαστούν και να ανταποκριθούν σε περιπτώσεις πλημμύρας ποταμών. Η πλατφόρμα μας Flood Hub είναι διαθέσιμη σε περισσότερες από 80 χώρες, παρέχοντας προβλέψεις έως και επτά ημέρες νωρίτερα σε 460 εκατ. ανθρώπους», καταλήγει.

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Του* **ΟΥΓΚΟΥΡ ΓΙΛΜΑΖ / BLOOMBERG**

Οι τουρκικές τράπεζες και το ενδεχόμενο σεισμού στην Κωνσταντινούπολη

Οταν η τουρκική Denizbank πλήρωσε περισσότερα από 350 εκατ. δολ. για το κτίριο των κεντρικών της γραφείων στην ακριβότερη περιοχή της Κωνσταντινούπολης, εδραίωσε τη θέση της στην αγορά. Ωστόσο σχεδόν αμέσως μόλις ολοκληρώθηκαν τα συμβόλαια για τον επιβλητικό πύργο των 34 ορόφων, αναζητούσε αθόρυβα εναλλακτικές εγκαταστάσεις σε άλλη πόλη. Ο λόγος δεν ήταν μία εκ βάθρων μετακίνηση των δραστηριοτήτων του, αλλά οι προοπτικές σεισμικών δονήσεων στο υπέδαφος. Οι σεισμοί είναι απρόβλεπτοι, αναπόφευκτοι και οι ειδικοί λένε ότι μπορεί να οφείλονται στην ίδια την Κωνσταντινούπολη. Μετά την καταστροφή πέρυσι στα νοτιοανατολικά της χώρας και την κριτική που ασκήθηκε στις Αρχές, επειδή ήταν απροετοίμαστες για τέτοια συμβάντα, οι τράπεζες προχωρούν τώρα σε σχεδιασμό έκτακτης ανάγκης. Αυτό περιλαμβάνει τη δημιουργία ομάδων σε σκιώδη γραφεία στην Αγκυρα για να διασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία σε περίπτωση καταστροφής. Εκτός από την Denizbank, η οποία ανήκει στην Emirates NBD του Ντουμπάι, η τουρκική μονάδα Garanti της ισπανικής τράπεζας BBVA, η QNB Finansbank, που ανήκει στο Κατάρ, και η αναπτυξιακή τράπεζα TSKB επεξεργάζονται σχέδια για διαχείριση εκτάκτων γεγονότων. Εν τω μεταξύ, η Τράπεζα της Τουρκίας ανακαλεί μέρος του προσωπικού της από όλα τα τμήματα και το μεταφέρει στην Αγκυρα, παρά την ανέγερση νέου πύργου γραφείων στην ασιατική πλευρά της Κωνσταντινούπολης. Αυτό αποφασίστηκε για να μπορεί να συνεχίσει να λειτουργεί σε περίπτωση σεισμού, όπως τόνισαν καλά πληροφορημένες πηγές.

Ανοίγουν γραφεία στην Αγκυρα για να διασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία τους σε περίπτωση καταστροφής.

Κι ενώ η Κωνσταντινούπολη βρίσκεται ακριβώς βόρεια του ρήγματος της Ανατολίας, που διασχίζει τη βόρεια περιοχή της Τουρκίας, η Αγκυρα βρίσκεται ανάμεσα σε δύο μεγάλα ρήγματα και πιο μακριά από τις ζώνες κινδύνου. Περίπου το 40% των βιομηχανικών εγκαταστάσεων της Τουρκίας έχουν έδρα στην Κωνσταντινούπολη, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής πετροχημικών, αυτοκινήτων και κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων. Επίσης, η πόλη των σχεδόν 16 εκατομμυρίων κατοίκων και οι γύρω επαρχίες της αποτελούν κόμβο για την παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού. Τέλος, τα Στενά του Βοσπόρου, που χωρίζουν την Ευρώπη από την Ασία, λειτουργούν ως το μοναδικό σημείο διέλευσης για δεξαμενόπλοια και πλοία φορτωμένα σιτηρά από τις χώρες της Μαύρης Θάλασσας κατά τη διάρκεια του πολέμου στην Ουκρανία. «Δεδομένου του καίριου ρόλου της Κωνσταντινούπολης στη βιομηχανία της Τουρκίας, είναι απαραίτητο να αξιολογηθούν οι πιθανές απώλειες σε περίπτωση σεισμού και να εφαρμοστούν σχέδια διαχείρισης βιομηχανικού κινδύνου σε εθνικό, τοπικό και επιχειρηματικό επίπεδο χωρίς καθυστέρηση», δήλωσε ο Νουρκάν Μεράλ Οζέλ, καθηγητής στο Παρατηρητήριο Καντιλί και στο Ινστιτούτο Σεισμών στην Κωνσταντινούπολη.

Προς νέο ρεκόρ οδεύουν φέτος οι αφίξεις Αμερικανών τουριστών

Τρίτη μεγαλύτερη αγορά για τον ελληνικό τουρισμό οι Ηνωμένες Πολιτείες

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Σε ολόκληρη τη χώρα, σε νησιά και ορεινούς προορισμούς, σε πόλεις και σε σκάφη αναψυχής, συναντά φέτος κανείς Αμερικανούς ταξιδιώτες που έρχονται πλέον μαζικά στην Ελλάδα και τείνουν να γίνουν η τρίτη μεγαλύτερη εθνικότητα τουριστών μετά τους Γερμανούς και τους Βρετανούς, ξεπερνώντας τους Γάλλους.

Σε μέρη όπου η παρουσία τους ήταν πρακτικά ανύπαρκτη στο παρελθόν, όπως η Νάξος και η Σύμη, τα Κύθηρα και οι Παξοί αλλά και τα Ζαγοροχώρια και η Πελοπόννησος, βρίσκονται πλέον σε όχι αμελητέους αριθμούς, ενώ στην Αθήνα και στις ακτές της Αττικής η παρουσία τους δεσπόζει. Είναι οι περισσότεροι ταξιδιώτες στην πρωτεύουσα από κάθε άλλη εθνικότητα.

Από το 2013 έως το 2023 οι αριθμοί τους τετραπλασιάστηκαν, από τις 466,5 χιλ. ταξιδιώτες στην Ελλάδα σε 1,4 εκατ., ενώ φέτος, το πρώτο εξάμηνο οι αφίξεις από τις ΗΠΑ στο αεροδρόμιο της Αθήνας αυξήθηκαν κατά 7% και συνεχίζουν με ισχυρότερους ρυθμούς οδεύοντας προς νέο ρεκόρ.

Οι αφίξεις τους αυξάνονται με ρυθμό μεγαλύτερο από ό,τι το σύνολο των αφίξεων στη χώρα και οι αεροπορικές εταιρείες που πραγματοποιούν απευθείας πτήσεις από τις Ηνωμένες Πολιτείες στην Ελλάδα έχουν αυξήσει τις διαθέσιμες θέσεις τους προς το αεροδρόμιο της Αθήνας για το καλοκαίρι κατά 25,3%, σύμφωνα με το Ινστιτούτο του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΙΝΣΕΤΕ). Αυτό οφείλεται κυρίως στην εντυπωσιακή αύξηση των δρομολογίων, που ενίσχυσαν τη διαθέσιμη χωρητικότητα κατά +118% έναντι του 2019, σύμφωνα με στοιχεία του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών.

Η βελτιωμένη εικόνα της χώρας στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού τα τελευταία χρόνια, η συναλλαγματική ισχύς του δολαρίου έναντι του ευρώ και οι πολύ καλές εμπειρίες που μεταφέρουν όσοι Αμερικανοί έχουν ήδη επισκεφθεί τη χώρα σε συμπατριώτες τους βρίσκονται μεταξύ των κορυφαίων λόγων που προκαλούν την αυξητική αυτή τάση.

Το μέγεθος της αμερικανικής αγοράς επίσης σε συνδυασμό με το ενδιαφέρον της μεσαίας και ανώτερης τάξης για τον πολιτισμό και την ιστορία είναι δύο ακόμα λόγοι.

Μαζί με την αύξηση των αφίξεων αυξάνονται και τα έσοδα και μάλιστα με εύρωστους ρυθμούς καθώς ως τουρίστες κάθονται διπλάσιο σχεδόν χρόνο από τους υπόλοιπους στην Ελλάδα, από περίπου 6 μέρες κατά μέσον όρο σε 12, σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ), η μέση ημερήσια δαπάνη τους κινείται κοντά στα 100 ευρώ έναντι μέσου όρου 70 ευρώ και επισκέπτονται παραπάνω από μία περιφέρειες της χώρας. Η πλειοψηφία τους βεβαίως περνάει τις μισές σχεδόν μέρες του ταξιδιού στην Αθήνα.

Η εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση το 2023 στην Ελλάδα από όλες τις χώρες του κόσμου αυξήθηκε κατά 20,8% σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά και διαμορφώθηκε σε 36,082 εκατ. ταξιδιώτες, σύμφωνα με την ΤτΕ.

Ομως η ταξιδιωτική κίνηση από τις ΗΠΑ αυξήθηκε περισσότερο, κατά 29,2% και διαμορφώθηκε σε 1,406 εκατ. Οι εισπράξεις από τις ΗΠΑ αυξήθηκαν πέρυσι κατά 14,4% και διαμορφώθηκαν σε 1,373 δισ. ευρώ.

Εάν οι εκτιμήσεις των αεροπορικών εταιρειών που έχουν αυξήσει τη δυναμικότητά τους κατά 25,3% ευσταθούν, φέτος οι αφίξεις από τις ΗΠΑ αναμένεται να ξεπεράσουν το 1,7 εκατ. ταξιδιώτες, παραπέμποντας σε ταξιδιωτική δαπάνη της τάξης του 1,7 δισ.

Μεγέθη υψηλότερα από αυτά που σημείωσαν οι Γάλλοι πέρυσι οπότε και βρέθηκαν στην 3η θέση των αφίξεων και των εισπράξεων. Το 2023 οι εισπράξεις από τη Γερμανία διαμορφώθηκαν στα 3,571 δισ., από το Ηνωμένο Βασίλειο στα 3,294 δισ. και από τη Γαλλία στο 1,425 δισ.

Μελέτη που έγινε για το προφίλ των Αμερικανών τουριστών, τον βαθμό ικανοποίησής τους και τις συνήθειές τους από την GBR Consulting για λογαριασμό του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών και της Ενωσης Ξενοδόχων Αθηνών-Αττικής και Αργοσαρωνικού έδειξε ότι είναι περίπου 45 ετών και ταξιδεύουν συνήθως ως ζευγάρια ή και με φίλους, προτιμούν τα πολυτελή ξενοδοχεία και επιδιώκουν να ξοδέψουν τον χρόνο τους στη θάλασσα. Επιλέγουν την Αθήνα κυρίως λόγω αρχαιολογικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος και είναι από τους πιο φανατικούς επισκέπτες του ιστορικού κέντρου, κεντρικών γειτονιών της πρωτεύουσας και βέβαια του Μουσείου της Ακρόπολης και του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου. Αξιολογώντας την εμπειρία τους από την Αθήνα οι Αμερικανοί σε ποσοστό 85% την χαρακτηρίζουν υψηλότερη των προσδοκιών τους και σε ποσοστό 82% δηλώνουν ότι σκοπεύουν να ξαναέρθουν.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Αναμένεται να ξεπεράσουν το 1,7 εκατ. οι αφίξεις και το 1,7 δισ. οι εισπράξεις από τις ΗΠΑ.

Μείωση κρατικών δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη το 2023

Λιγότερα σε σύγκριση με το 2022, παρά την αντίθετη τάση στην Ευρωπαϊκή Ενωση, ήταν τα κονδύλια που δόθηκαν στην Ελλάδα από τον κρατικό προϋπολογισμό για δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης. Τούτο προκύπτει από τα προκαταρκτικά στοιχεία που δημοσιοποίησε η Eurostat για τις δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης από τους κρατικούς προϋπολογισμούς το 2023. Με βάση δε τον υπολογισμό για την κατά κεφαλήν δαπάνη, προκύπτει ότι η Ελλάδα κατατάσσεται αρκετά χαμηλά μεταξύ των κρατών-μελών της Ε.Ε., στη 18η θέση, με το σχετικό ποσό να υπολείπεται σημαντικά του μέσου κοινοτικού όρου.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, τα κονδύλια για έρευνα και ανάπτυξη από τον κρατικό προϋπολογισμό διαμορφώθηκαν το 2023 σε 1,27 δισ. ευρώ έναντι 1,53 δισ. ευρώ το 2022, λιγότερα δηλαδή κατά 17% περίπου. Πρόκειται για ποσό που αντιστοιχεί στο 0,58 του ΑΕΠ, ενώ τα κονδύλια του 2022 αντιστοιχούσαν στο 0,74% του ΑΕΠ.

Αρνητικό ρεκόρ

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα κονδύλια του 2023 είναι τα λιγότερα συνολικά της περιόδου 2019-2023, καθώς το 2019 διατέθηκαν, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, 1,28 δισ. ευρώ, το 2020 1,46 δισ. ευρώ και το 2021 1,55 δισ. ευρώ. Βεβαίως, σε σύγκριση με το 2013 υπάρχει μεγάλη αύξηση, καθώς τότε είχαν δοθεί από τον κρατικό προϋπολογισμό για έρευνα και ανάπτυξη μόλις 858,64 εκατ. ευρώ, ποσό κατά 32% μικρότερο. Κάτι, αναμενόμενο, φυσικά, δεδομένου ότι η Ελλάδα ήταν σε βαθιά οικονομική κρίση και υπό καθεστώς μέτρων δημοσιονομικής προσαρμογής.

Με βάση τα παραπάνω, η κατά κεφαλήν δαπάνη από τον κρατικό προϋπολογισμό για έρευνα και ανάπτυξη διαμορφώθηκε το 2023 σε 122,40 ευρώ, με τον μέσο ευρωπαϊκό όρο να διαμορφώνεται σε 275,60 ευρώ. Το 2022, η αντίστοιχη κατά κεφαλήν δαπάνη στην Ελλάδα ήταν 147 ευρώ, ενώ το 2013 μόλις 78 ευρώ. Με το ΑΕΠ αρκετά χαμηλότερο, το 2013, τα κονδύλια από τον κρατικό προϋπολογισμό για έρευνα και ανάπτυξη ανέρχονταν μόλις στο 0,48% του ΑΕΠ.

Η κατανομή των πόρων

Από το 1,27 δισ. ευρώ, 210,75 εκατ. ευρώ κατευθύνθηκαν σε δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη στη βιομηχανική παραγωγή και στις τεχνολογίες, 141,44 εκατ. ευρώ στην υγεία, 48,58 εκατ. ευρώ στις τηλεπικοινωνίες, στις μεταφορές και σε άλλες υποδομές, 44,76 εκατ. ευρώ στη γεωργία, 25,81 εκατ. ευρώ στην άμυνα, 20,32 εκατ. ευρώ στο περιβάλλον, 8,2 εκατ. ευρώ στην ενέργεια, 7,26 εκατ. ευρώ στην εκπαίδευση. Συνολικά στην Ε.Ε. οι δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη από τους κρατικούς προϋπολογισμούς ανήλθαν το 2023 σε 123,68 δισ. ευρώ, αυξημένες κατά 5,3% σε σύγκριση με το 2022 και κατά 54,8% σε σύγκριση με το 2013.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Τα σχετικά κονδύλια διαμορφώθηκαν σε 1,27 δισ. ευρώ έναντι 1,53 δισ. ευρώ το 2022, σύμφωνα με τη Eurostat.

Από το 1,27 δισ. ευρώ, 210,75 εκατ. ευρώ κατευθύνθηκαν σε δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη στη βιομηχανική παραγωγή και στις τεχνολογίες.

Υψηλές πτήσεις για την επιβατική κίνηση στα 14 περιφερειακά αεροδρόμια

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ**

Τον ισχυρότερο ρυθμό αύξησης επιβατικής κίνησης εμφάνισαν, κατά το πρώτο εξάμηνο της φετινής χρονιάς με χρονικό ορόσημο το 2019, τα 14 μεγαλύτερα περιφερειακά αεροδρόμια της χώρας, σε σύγκριση με τους υπόλοιπους αερολιμένες που διαχειρίζεται ο γερμανικός όμιλος Fraport μέσω της θυγατρικής του Fraport Greece. Από τις αρχές της χρονιάς μέχρι και τον Ιούνιο, συγκριτικά με το αντίστοιχο διάστημα του 2019 (οπότε δεν είχε εκδηλωθεί η πανδημία της COVID-19) η επιβατική κίνηση ενισχύθηκε κατά 116%, σε 12,7 εκατ. άτομα, στα αεροδρόμια σε Θεσσαλονίκη, Κέρκυρα, Κεφαλονιά, Ακτιο, Ζάκυνθο, Καβάλα, Χανιά, Ρόδο, Σάμο, Σκιάθο, Μυτιλήνη, Μύκονο, Σαντορίνη, Κω.

Σύμφωνα με όσα ανέφερε, κατά την πρόσφατη τηλεδιάσκεψη αναλυτών, ο οικονομικός διευθυντής του ομίλου Fraport δρ Ματίας Ζισανγκ, η επιβατική κίνηση αναμένεται να συνεχίσει να αυξάνεται τους επόμενους μήνες. Η προβλεπόμενη άνοδος του αριθμού των επιβατών συνάδει με την αναμενόμενη αύξηση των πτήσεων στην Ελλάδα, σύμφωνα με την πρόσφατη έκθεση του ευρωπαϊκού οργανισμού για την Ασφάλεια της Αεροναυτιλίας (Eurocontrol) για την τρέχουσα εβδομάδα μέχρι και τις 6 Οκτωβρίου. Κατά το εν λόγω δηλαδή διάστημα, η αεροπορική κίνηση εκτιμάται ότι θα αυξάνεται σταδιακά σε έως και 20%, σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2023.

Ενισχύθηκε το α΄ εξάμηνο κατά 116% σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019 – Αυξημένος κατά 5,1%, σε 201 εκατ. ευρώ, ο τζίρος της Fraport Greece.

Η αύξηση

Με κριτήριο τον ρυθμό αύξησης των επιβατών, τα 14 περιφερειακά αεροδρόμια της Fraport Greece, κατά το β΄ τρίμηνο της χρονιάς, συγκριτικά με το αντίστοιχο διάστημα του 2019, εμφάνισαν τις καλύτερες επιδόσεις, με την κίνηση να ενισχύεται κατά 118%. Σε σχέση με το α΄ εξάμηνο του 2023, η άνοδος της επιβατικής κίνησης ανέρχεται στο 7,8%, με το αεροδρόμιο της Μυκόνου να είναι το μοναδικό που καταγράφει υποχώρηση επιβατών σε ποσοστό 0,4%. Σε επίπεδο μήνα, τον Ιούνιο, μέσω των 14 περιφερειακών αεροδρομίων διακινήθηκαν συνολικά 5.279.366 επιβάτες, έναντι 4.983.800 πέρυσι, σημειώνοντας άνοδο 5,9%. Ξεχωρίζει το αεροδρόμιο της Μυτιλήνης, με άνοδο της τάξεως του 23,4%, ενώ η κίνηση υποχώρησε στους αερολιμένες Μυκόνου και Καβάλας σε ποσοστό 0,8% και 7,4% αντίστοιχα. Τις αμέσως καλύτερες επιδόσεις, σε όρους αύξησης της επιβατικής κίνησης, καταγράφει το αεροδρόμιο της Αττάλειας στην Τουρκία με άνοδο 106% και 109% το δεύτερο τρίμηνο και το πρώτο εξάμηνο, με τον αερολιμένα στη Λίμα του Περού να ακολουθεί με ποσοστά αύξησης ελαφρώς άνω του 100%. Στα υπόλοιπα αεροδρόμια της Fraport σε Βραζιλία, Λιουμπλιάνα και Μαύρη Θάλασσα, τα ποσοστά ανάκτησης επιβατικής κίνησης κυμαίνονται από 67% έως 76% το πρώτο εξάμηνο της φετινής χρονιάς.

Η ανάκαμψη της επιβατικής κίνησης στα αεροδρόμια της Fraport

Α' ΕΞΑΜ. 2024 ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ 2019

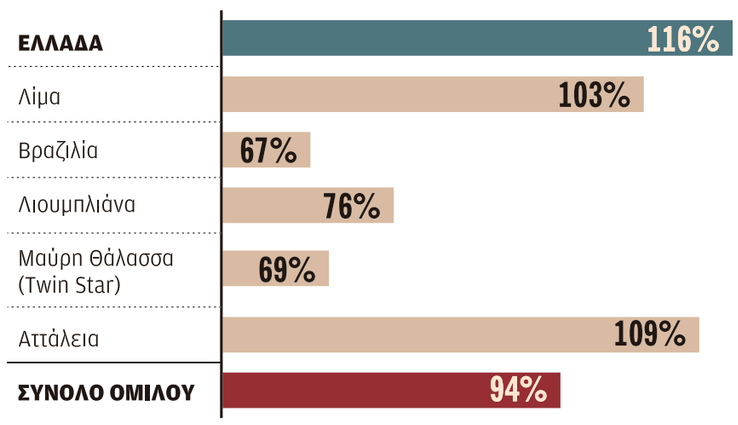

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Κύκλος εργασιών

Κατά το διάστημα Ιανουαρίου - Ιουνίου, βελτίωση εμφάνισαν και τα οικονομικά μεγέθη της Fraport Greece. Η εταιρεία, που διαχειρίζεται τα 14 μεγαλύτερα περιφερειακά αεροδρόμια της χώρας, ενίσχυσε κατά 5,1%, σε 201 εκατ. ευρώ, τον κύκλο εργασιών. Τα κέρδη προ τόκων, φόρων και αποσβέσεων (Ebitda) αυξήθηκαν κατά 12,2%, σε περίπου 103 εκατ. ευρώ, ενώ τα κέρδη προ τόκων και φόρων (Ebit) διευρύνθηκαν κατά 17,8%, σε 70,7 εκατ. ευρώ. Σε επίπεδο ομίλου, η Fraport κατά το α΄ εξάμηνο εμφάνισε τζίρο 2,04 δισ. ευρώ και Ebitda 567 εκατ. ευρώ.

Η Fraport Greece, τον Ιανουάριο του 2025 αναμένεται να προχωρήσει στην τρίτη φάση εργασιών αναμόρφωσης και ανακατασκευής διαδρόμων στα αεροδρόμια Ζακύνθου, Καβάλας, Κεφαλληνίας, Κέρκυρας, Μυκόνου, Σαντορίνης, Σάμου, Ρόδου και Μυτιλήνης. Στο πλαίσιο της τρίτης φάσης των εργασιών αναμόρφωσης και ανακατασκευής διαδρόμων από τις αρχές Νοεμβρίου αναμένεται να ανασταλεί η λειτουργία των διαδρόμων στα συγκεκριμένα εννιά αεροδρόμια.

Η εταιρεία επενδύει περίπου 40 εκατ. ευρώ τον χρόνο για περαιτέρω ανάπτυξη υποδομών πέραν των αρχικών υποχρεωτικών επενδύσεων ύψους 400 εκατ. που ολοκλήρωσε μετά την ανάληψη της διαχείρισής τους. Επιπλέον, από τον Απρίλιο του 2022 και μέχρι τα τέλη του 2025 αναμένεται να ολοκληρωθούν όλα τα έργα που έχουν ενταχθεί στο Ταμείο Ανάκαμψης, ο προϋπολογισμός των οποίων ανέρχεται σε άλλα 134 εκατ. ευρώ.

ALPHA BANK
www.alphabank.com.cy

Alpha Bank
Platinum Mastercard
Η Platinum εμπειρία που σας αξίζει!
• Ταξιδιωτική Ασφάλεια
• Priority Pass
• Mastercard Airport Security Fast Track
• Mastercard Flight Delay Pass
Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις.

Ολιβερ Ροέπκε, *πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινωνικής Επιτροπής - EESC*

Ιδρυση Ευρωπαϊκού Ταμείου για προσιτή στέγη

Ζωτικής σημασίας η αντιμετώπιση της στασιμότητας των μισθών, απαραίτητη η μείωση κόστους ζωής μέσω μέτρων ενίσχυσης

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ**

Τα ακίνητα είναι 50% ακριβότερα από το 2015 και σχεδόν το 10% των Ευρωπαίων διαθέτει πάνω από το 40% του εισοδήματος στην κατοικία, τονίζει στην «Κ» ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινωνικής Επιτροπής - EESC, Ολιβερ Ροέπκε. Στο πλαίσιο αυτό, εισηγείται την ίδρυση ενός Ευρωπαϊκού Ταμείου «για επενδύσεις σε οικονομικά προσιτή, αξιοπρεπή και κατάλληλη στέγη», με συνέργεια της Κομισιόν και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων. Ο επικεφαλής της ευρωπαϊκής ΟΚΕ, ο οποίος θα συμμετάσχει στο 12ο Athens Democracy Forum που θα διεξαχθεί στην Αθήνα από 1 έως 3 Οκτωβρίου, στέκεται στο ζήτημα της στασιμότητας των μισθών, τονίζοντας ότι θα πρέπει να αυξάνονται σε συνάρτηση με την αύξηση της παραγωγικότητας, ώστε «οι εργαζόμενοι να επωφελούνται από την οικονομική πρόοδο». Σημειώνει δε ότι η αύξηση των μισθών στην Ευρώπη ανέρχεται στο ήμισυ της αύξησης του κόστους ζωής. Αναφερόμενος στον αντίκτυπο της τεχνητής νοημοσύνης στην αγορά εργασίας, υπογραμμίζει ότι το 42% των Ευρωπαίων στερείται βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων παρότι το 90% των θέσεων εργασίας απαιτεί ήδη ένα βασικό επίπεδο ψηφιακής γνώσης – εξ ου και μιλάει για την ανάγκη να εφαρμοστούν προγράμματα επανεκπαίδευσης.

Το 9,1% του πληθυσμού της Ε.Ε., δηλαδή πάνω από 40,8 εκατ. άνθρωποι, διαθέτει περισσότερο από το 40% του εισοδήματός του για να πληρώσει τη στέγαση, σημειώνει ο Ολιβερ Ροέπκε.

Η αύξηση των μισθών ήταν μόλις το ήμισυ της αύξησης του κόστους ζωής, επηρεάζοντας σοβαρά την αγοραστική δύναμη των Ευρωπαίων.

– Υψηλές τιμές, μάλλον σταθεροί μισθοί, χαμηλές επενδύσεις. Με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, η αγοραστική δύναμη των Ευρωπαίων καταναλωτών έχει δεχθεί πλήγμα. Ποιες είναι οι συστάσεις της EESC με στόχο τη βελτίωση των οικονομικών συνθηκών στην Ευρώπη;

– Πέρυσι, η μέση ωρομίσθια αμοιβή στην Ε.Ε. αυξήθηκε μόνο κατά 4,4%, ενώ ο πληθωρισμός διαμορφώθηκε στο 9,2%. Αυτή η απόκλιση δείχνει ότι η αύξηση των μισθών ήταν μόλις το ήμισυ της αύξησης του κόστους ζωής, επηρεάζοντας σοβαρά την αγοραστική δύναμη των Ευρωπαίων καταναλωτών. Αν και ο πληθωρισμός πλησιάζει σταδιακά τον στόχο του 2%, εξακολουθούμε να αντιμετωπίζουμε περίπλοκες οικονομικές προκλήσεις και συνεχείς γεωπολιτικές εντάσεις.

Πρέπει να εργαστούμε για μια οικονομία που στηρίζει τις επιχειρήσεις και την ανταγωνιστικότητα, χωρίς όμως να ξεχνάμε τον αγώνα των εργαζομένων και των πολιτών. Πρέπει να καλλιεργήσουμε ένα ευνοϊκό περιβάλλον για επενδύσεις, ενισχύοντας ιδίως την ενιαία αγορά μας, υποστηρίζοντας παράλληλα πολιτικές δίκαιων μισθών και μειώνοντας το κόστος διαβίωσης. Η επιτυχία του οικονομικού μας μοντέλου δεν μπορεί να μετρηθεί αποκλειστικά με οικονομικούς όρους. Πρέπει να αντικατοπτρίζει τις ελπίδες και την ευημερία των Ευρωπαίων πολιτών.

Πιστεύω ότι η αντιμετώπιση της στασιμότητας των μισθών είναι ζωτικής σημασίας και υποστηρίζουμε πολιτικές που υποστηρίζουν την αύξηση των μισθών σε συνάρτηση με τις αυξήσεις της παραγωγικότητας, διασφαλίζοντας ότι οι εργαζόμενοι επωφελούνται από την οικονομική πρόοδο. Επιπλέον, η μείωση του κόστους ζωής μέσω μέτρων όπως η ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης και η επένδυση σε οικονομικά προσιτή στέγαση είναι απαραίτητη.

Η EESC επεξεργάζεται επίσης άλλα ενδιαφέροντα οικονομικά μοντέλα, όπως αυτό που προτείνουν οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων των συνεταιρισμών. Αυτοί οι παράγοντες είναι ζωτικής σημασίας για την οικονομία. Δημιουργώντας περίπου το 8% του ΑΕΠ και 13 εκατ. θέσεις εργασίας, ενσωματώνουν αρχές δημοκρατίας, βιωσιμότητας, αλληλεγγύης και εμπιστοσύνης, που είναι απαραίτητες για την αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών μετασχηματισμών οι οποίοι συνοδεύουν τη δίδυμη μετάβαση (πράσινη και ψηφιακή). Προωθούν τις τοπικές κοινωνίες και οδηγούν την οικονομική ανάπτυξη μέσω της κοινωνικής ένταξης.

– Πολλές ευρωπαϊκές χώρες είναι αντιμέτωπες με φαινόμενα που παραπέμπουν σε στεγαστική κρίση. Ποια είναι η δική σας προσέγγιση στο πρόβλημα;

– Η διαθεσιμότητα, η προσβασιμότητα και η βιωσιμότητα αξιοπρεπούς στέγασης είναι όλο και πιο σημαντικές για τους Ευρωπαίους, όχι μόνο για τις πιο ευάλωτες ομάδες. Το 9,1% του πληθυσμού της Ευρωπαϊκής Ενωσης, δηλαδή πάνω από 40,8 εκατ. άνθρωποι, διαθέτει περισσότερο από το 40% του εισοδήματός του για να πληρώσει τη στέγαση. Οι τιμές των κατοικιών συνέχισαν να αυξάνονται από το 2015 και τώρα είναι 50% υψηλότερες από τότε, ενώ το εισόδημα συγκριτικά δεν έχει αυξηθεί τόσο πολύ. Το να ζεις σε ένα αξιοπρεπές και προσιτό σπίτι δεν πρέπει να είναι προνόμιο. Είναι ένα βασικό οικουμενικό δικαίωμα που πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος οποιασδήποτε πολιτικής της Ε.Ε.

Ως εκ τούτου, ζητήσαμε ένα ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για τη στέγαση, συνοδευόμενο από μια σύνοδο κορυφής της Ε.Ε. για τη στέγαση, ώστε να συγκεντρωθούν όλοι οι ενδιαφερόμενοι. Είμαστε ευγνώμονες που η βελγική προεδρία υιοθέτησε την τελευταία πρόταση μετά την υπουργική της διάσκεψη για τη στέγαση τον Μάρτιο του 2024. Τον περασμένο μήνα, η πρόεδρος Φον ντερ Λάιεν παρουσίασε την πρόθεσή της να διορίσει έναν ειδικό Ευρωπαίο επίτροπο για τη στέγαση και να αναπτύξει ένα Ευρωπαϊκό Σχέδιο Προσιτής Στέγασης, το οποίο είναι απόδειξη του έργου που επιτελούμε στην EESC.

Από οικονομικής πλευράς, οι προοπτικές που ανέφερε η πρόεδρος της Επιτροπής είναι σύμφωνες με τις συστάσεις τις οποίες υποστηρίζουμε τα τελευταία χρόνια, όπως μια επενδυτική πλατφόρμα, κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις για αναθεώρηση και διπλασιασμό των επενδύσεων συνοχής.

Η καλύτερη χρήση των υπαρχουσών επιλογών είναι το κλειδί. Ζητάμε μεγαλύτερη ευελιξία για τα κράτη-μέλη στις δημόσιες επενδύσεις και τον αναπροσανατολισμό των κεφαλαίων RRF (ευρωπαϊκό ταμείο ανάκαμψης) και της Πολιτικής Συνοχής. Η πολιτική συνοχής μπορεί να διαδραματίσει βασικό ρόλο στην αντιμετώπιση πολλών από τα διακυβευόμενα ζητήματα, και θα υποστήριζα ότι η οικονομικά προσιτή στέγαση θα αποτελέσει προτεραιότητα στην επόμενη περίοδο συνοχής.

Προχωρώντας ένα βήμα παραπέρα για να σκεφτούμε φιλόδοξες λύσεις χρηματοδότησης, θα πρέπει επίσης να σκεφτούμε νέες μορφές χρηματοδότησης – για παράδειγμα μέσω ενός νέου ταμείου, ενός «Ευρωπαϊκού Ταμείου για επενδύσεις σε οικονομικά προσιτή, αξιοπρεπή και κατάλληλη στέγαση». Θέλουμε να το δούμε να αναπτύσσεται από την επόμενη Επιτροπή σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Εδώ άκουσα και χαιρετίζω θερμά την προθυμία της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων να εμπλακεί περισσότερο σε αυτόν τον τομέα, εάν λάβει εντολή.

– Είναι το μεταναστευτικό μέρος της λύσης ή μέρος του προβλήματος στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας; Είναι ένα από τα θέματα που συχνά απασχολεί και σε στενούς πολιτικούς όρους.

– Πιστεύω ακράδαντα ότι η μετανάστευση, όταν τη διαχειρίζεσαι αποτελεσματικά, μπορεί να αποτελέσει σημαντικό μέρος της λύσης στις προκλήσεις της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας. Βοηθάει στην αντιμετώπιση των δημογραφικών ανισορροπιών, καλύπτει τα κενά δεξιοτήτων και συμβάλλει στον οικονομικό δυναμισμό. Υποστηρίζει σθεναρά την επείγουσα ανάγκη για αποτελεσματικούς, γνήσιους, ανθρώπινους –και ανθρωπιστικούς– κοινούς ευρωπαϊκούς κανονισμούς για τη μεταναστευτική πολιτική, που περιλαμβάνει ισχυρά μέτρα ένταξης, διασφαλίζοντας ότι οι μετανάστες μπορούν να συμμετέχουν πλήρως και να συνεισφέρουν στην κοινωνία και την οικονομία. Είναι σημαντικό να προχωρήσουμε πέρα από τις στενές πολιτικές συζητήσεις και να επικεντρωθούμε σε πολιτικές που βασίζονται σε στοιχεία τα οποία αναγνωρίζουν τα οφέλη της μετανάστευσης, ενώ παράλληλα αντιμετωπίζουν τις θεμιτές ανησυχίες – δεν μπορούμε να αφήσουμε αυτό το θέμα στους λαϊκιστές.

– Στο μεταξύ, πώς μπορούν να θωρακιστούν οι παραδοσιακές θέσεις εργασίας χωρίς συγχρόνως να ανακοπεί η δυναμική των νέων τεχνολογιών όπως η τεχνητή νοημοσύνη;

– Η EESC πρωτοστατεί στη διαχείριση των δυνατοτήτων και των κινδύνων της τεχνητής νοημοσύνης από το 2017. Συνεισφέραμε με την άποψή μας στον πρώτο κανονισμό τεχνητής νοημοσύνης στον κόσμο και εξετάζουμε την ανάπτυξη αυτής της τεχνολογίας από διαφορετικές οπτικές γωνίες: η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να είναι ένα ισχυρό εργαλείο για την καινοτομία, αλλά συνοδεύεται από δημοκρατικούς, κοινωνικούς και ηθικούς κινδύνους που πρέπει να αντιμετωπιστούν.

Δεσμευόμαστε για την ανάπτυξη τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης που σέβονται την προσέγγιση «ο έλεγχος στα χέρια του ανθρώπου» και δεν απειλούν τα δημοκρατικά πρότυπα στον κόσμο της εργασίας. Η EESC τονίζει τη σημασία της κατάλληλης ψηφιακής πρόσβασης για τα συνδικάτα με στόχο τη διευκόλυνση του κοινωνικού διαλόγου σχετικά με τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης στους χώρους εργασίας. Η ενίσχυση των δικαιωμάτων προστασίας δεδομένων των εργαζομένων και η διασφάλιση των συλλογικών δικαιωμάτων των εργαζομένων είναι ζωτικής σημασίας.

Η τεχνητή νοημοσύνη παρουσιάζει σημαντικές ευκαιρίες, όπως η αύξηση της παραγωγικότητας, η ταχεία απόκτηση δεξιοτήτων και η απαλλαγή των εργαζομένων από κουραστικές εργασίες. Ωστόσο, εκτοπίζει και μετατρέπει επίσης θέσεις εργασίας, ιδιαίτερα σε τομείς που βασίζονται στη γνώση, όπως τα οικονομικά, η υγειονομική περίθαλψη, η τεχνολογία και η εκπαίδευση. Τα καθήκοντα όλων των εργαζομένων, σε όλα τα επίπεδα δεξιοτήτων, αλλάζουν και, ενδεχομένως, κάθε εργαζόμενος σε κάθε τομέα θα εκτεθεί σε συστήματα τεχνητής νοημοσύνης. Ηδη τώρα, πάνω από το 90% των θέσεων εργασίας απαιτούν ένα βασικό επίπεδο ψηφιακής γνώσης, αλλά περίπου το 42% των Ευρωπαίων στερείται βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένου του 37% που εργάζεται επί του παρόντος. Η EESC υποστηρίζει μια προορατική προσέγγιση που περιλαμβάνει προγράμματα επανεκπαίδευσης και αναβάθμισης δεξιοτήτων για την προετοιμασία των εργαζομένων στην εξελισσόμενη αγορά εργασίας. Ζητούμε μια εγγύηση δεξιοτήτων για να προσφέρουμε το δικαίωμα πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση για όλους.

Οι τιμές των κατοικιών συνέχισαν να αυξάνονται από το 2015 και τώρα είναι 50% υψηλότερες από τότε, ενώ το εισόδημα συγκριτικά δεν έχει αυξηθεί τόσο πολύ, λέει ο κ. Ροέπκε.

Σημαντική η πρόοδος της Ελλάδας, αλλά οι προκλήσεις παραμένουν

– Ορισμένοι εμφανίζονται επιφυλακτικοί με την περαιτέρω διεύρυνση της Ε.Ε., υπό τον φόβο ότι οι Ευρωπαίοι πολίτες θα απολέσουν πόρους και πλεονεκτήματα. Ποια είναι η γνώμη σας;

– Η διεύρυνση της Ε.Ε. ιστορικά έφερε σημαντικά οφέλη, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής ανάπτυξης, της πολιτικής σταθερότητας και της αυξημένης πολιτιστικής ανταλλαγής. Αν και υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με την κατανομή των πόρων, πρέπει να αναγνωριστεί ότι ανάλογα ερωτήματα τέθηκαν το 2013, το 2007, το 2004, το 1995, το 1986, το 1981 και το 1973. Είναι θεμιτό να αναγνωρίσουμε τις προκλήσεις, αλλά και το γεγονός ότι η διεύρυνση μπορεί να επεκτείνει τις αγορές και να προσφέρει νέες ευκαιρίες ενισχύοντας τη θέση της Ε.Ε. στη διεθνή σκηνή. Πιστεύω ακράδαντα ότι η Ε.Ε. πρέπει να επιδείξει τη δέσμευσή της στη διεύρυνση και να διατηρήσει και να ενισχύσει την υποστήριξή της, φέρνοντας ορισμένα από τα οφέλη της ένταξης στους ανθρώπους της περιοχής από τώρα.

– Ποια είναι η εικόνα που αποκομίζετε από τις οικονομικές προοπτικές και τις εργασιακές συνθήκες στην Ελλάδα; Σημειωτέον, ορισμένοι θεωρούν ευρύτερα ότι αυτά είναι δύο στοιχεία που δεν συμβαδίζουν απαραίτητα.

– Αν και δεν σχολιάζουμε συγκεκριμένες εθνικές ιδιαιτερότητες, σε γενικές γραμμές μπορούμε να δούμε ότι η Ελλάδα έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο μετά την οικονομική κρίση, αλλά οι προκλήσεις παραμένουν. Οι οικονομικές προοπτικές βελτιώνονται σταδιακά με την ανάπτυξη σε τομείς όπως ο τουρισμός και οι εξαγωγές, αλλά καταγράφουμε επίσης τις σημαντικές ελλείψεις εργατικού δυναμικού σε ορισμένους από αυτούς τους βασικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας. Ωστόσο, πιστεύω ότι οι κοινωνικοί εταίροι στην Ελλάδα συνεχίζουν να αισθάνονται τον αντίκτυπο των πολιτικών της τρόικας από το παρελθόν, που περιορίζουν την αποτελεσματικότητα του κοινωνικού διαλόγου. Ειδικά οι Ελληνες εργαζόμενοι εξακολουθούν να επιβαρύνονται από τα μέτρα λιτότητας τα οποία περιορίζουν σήμερα και τη δυνατότητά τους να συμμετέχουν σε συνδικαλιστικές ενέργειες, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε απώλειες μισθών, ειδικά στον ιδιωτικό τομέα. Ταυτόχρονα, εξακολουθεί να υπάρχει μεγάλο χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση (19,8%) και επίσης το 21% των νέων είναι άνεργοι. Η EESC τονίζει τη σημασία βιώσιμων οικονομικών πολιτικών που προωθούν τη δημιουργία θέσεων εργασίας και δίκαιες συνθήκες εργασίας. Οι επενδύσεις στην εκπαίδευση, στις υποδομές και την καινοτομία είναι κρίσιμες για τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη. Επιπλέον, η ενίσχυση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και η διασφάλιση του σεβασμού των εργασιακών δικαιωμάτων θα είναι καθοριστικής σημασίας για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, παράλληλα με την οικονομική ανάκαμψη.

Οδηγία Ε.Ε. για την επισκευή ηλεκτρικών συσκευών

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Σε 176,5 δισ. ευρώ σε 15 έτη υπολογίζεται η εξοικονόμηση χρημάτων για τους Ευρωπαίους καταναλωτές από την εφαρμογή της κοινοτικής οδηγίας για την προώθηση της επισκευής ηλεκτρικών συσκευών, την οδηγία 2024/1799, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 30 Ιουλίου 2024. Πλέον, τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ενωσης και βεβαίως και η Ελλάδα έχουν προθεσμία μέχρι τις 31 Ιουλίου 2026 για να ενσωματώσουν την εν λόγω οδηγία στις εθνικές τους νομοθεσίες. Σύμφωνα με τη νέα οδηγία, οι κατασκευαστές ορισμένων ηλεκτρικών συσκευών υποχρεούνται να προσφέρουν εγκαίρως και σε συμφέρουσες τιμές υπηρεσίες επισκευής, αντί να προωθούν την αντικατάσταση των χαλασμένων συσκευών με νέες, με τους καταναλωτές να κερδίζουν σε αυτή την περίπτωση ένα επιπλέον έτος εγγύησης για τη συσκευή τους. Σε πρώτη φάση η κοινοτική οδηγία αφορά τις ακόλουθες συσκευές: οικιακά πλυντήρια ρούχων, οικιακά πλυντήρια-στεγνωτήρια ρούχων, οικιακά στεγνωτήρια ρούχων, οικιακά πλυντήρια πιάτων, ψυκτικές συσκευές, ηλεκτρονικές διατάξεις απεικόνισης (τηλεοράσεις, οθόνες υπολογιστών), εξοπλισμό συγκόλλησης, ηλεκτρικές σκούπες, εξυπηρετητές και προϊόντα αποθήκευσης δεδομένων, κινητά τηλέφωνα, ασύρματα τηλέφωνα, υπολογιστές, tablets και αγαθά που περιέχουν μπαταρίες ελαφρών μέσων μεταφοράς (όπως ηλεκτρικά ποδήλατα και ηλεκτρικά σκούτερ).

Τα βασικά σημεία της νέας οδηγίας είναι τα ακόλουθα:

– Κατόπιν αιτήματος του καταναλωτή, ο κατασκευαστής επισκευάζει τα αγαθά. Η επισκευή πραγματοποιείται είτε δωρεάν είτε σε λογική τιμή και μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα από τη στιγμή που ο κατασκευαστής έχει υλική κατοχή του αγαθού. Ο κατασκευαστής μπορεί να δανείζει στον καταναλωτή αγαθό αντικατάστασης δωρεάν ή έναντι λογικού αντιτίμου κατά τη διάρκεια της επισκευής. Στις περιπτώσεις όπου η επισκευή είναι αδύνατη, ο κατασκευαστής μπορεί να προσφέρει στον καταναλωτή μεταχειρισμένο αλλά επισκευασμένο προϊόν.

– Δημιουργείται ευρωπαϊκή ηλεκτρονική πλατφόρμα για επισκευές, η οποία θα επιτρέπει στους καταναλωτές να βρίσκουν επισκευαστές και, κατά περίπτωση, πωλητές ανασκευασμένων αγαθών, αγοραστές ελαττωματικών αγαθών, αγοραστές ελαττωματικών αγαθών προς ανακαίνιση ή επισκευαστικές πρωτοβουλίες τοπικών κοινοτήτων. Η ευρωπαϊκή πλατφόρμα αποτελείται από εθνικά τμήματα και περιλαμβάνει συνδέσμους προς τις εθνικές ηλεκτρονικές πλατφόρμες για επισκευές.

– Οι καταναλωτές έχουν δικαίωμα παράτασης κατά ένα έτος της νόμιμης εγγύησης, εάν επιλέξουν την επισκευή ενός ελαττωματικού προϊόντος αντί της αντικατάστασής του από τον πωλητή. Η επέκταση της εγγύησης θα ισχύει για τα προϊόντα που θα αγοραστούν μετά τις 31 Ιουλίου 2026. Κατά την ενσωμάτωση της οδηγίας, τα κράτη-μέλη μπορούν να επιλέξουν την επέκταση της εγγύησης για διάστημα μεγαλύτερο του έτους.

Σύμφωνα με την έκθεση επιπτώσεων που διενήργησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, από την εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας υπολογίζεται ότι θα εξοικονομηθούν 18,4 εκατ. τόνοι διοξειδίου του άνθρακα σε ορίζοντα δεκαπενταετίας, 3 εκατ. τόνοι απορριμμάτων μέσα στην επόμενη δεκαπενταετία, καθώς και 1,8 εκατ. τόνοι πόρων (πρώτες ύλες κ.λπ.). Η πρόωρη απόρριψη προϊόντων που θα μπορούσαν να επισκευαστούν οδηγεί στη χρήση 10,5 εκατ. τόνων πολύτιμων πόρων ετησίως στην Ε.Ε. Τούτο περιλαμβάνει –για παράδειγμα– 0,3 εκατ. τόνους αλουμινίου, ποσότητα που αντιστοιχεί στο 15% του αλουμινίου που παρήχθη στην Ε.Ε. και στο Ηνωμένο Βασίλειο το 2020, 4,8 εκατ. τόνους χάλυβα και σιδήρου, ποσότητα που αντιστοιχεί στο 2,7% της ευρωπαϊκής παραγωγής χάλυβα και 2 εκατ. τόνους ξύλου ή 12,63% των ξύλινων παλετών που παρήχθησαν στην Ε.Ε. το 2015.

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ: ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω

Δήλωση Μεταβίβασης:	4/Π/2582/2024
Πωλητής /τές:	
COSTELIA ESTATES LIMITED	ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ, 32, ΔΙΑΜ. 103 2402 ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΕΓΚΩΜΗ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Αγοραστής:	
ΤΣΙΑΚΛΗΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ	ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ, 32, ΔΙΑΜ. 103 2402 ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΕΓΚΩΜΗ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Ακίνητο:	
Αρ. Εγγραφής	0/42239
Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ.	49/28/0/836/5
Είδος Ακινήτου	ΧΩΡΑΦΙ
Υποιδιοκτησία	ΕΛΕΙΕΣ (5)
Εμβαδό τ.μ.	5678
Γεωγραφική Περιοχή	ΛΑΡΝΑΚΑ ΛΕΥΚΑΡΑ, ΠΑΝΩ ΛΕΥΚΑΡΑ
Τοποθεσία	ΠΛΕΥΡΕΣ
Μεταβίβ. Μερίδιο στο Ακιν.	1/2
Ποσό Πώλησης	€10.000,00

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α. , ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

Ο φόρος ροκανίζει την πραγματική αύξηση των μισθών το 2024

Αιτία, το «πάγωμα» για 5η χρονιά των συντελεστών της φορολογικής κλίμακας

Του **ΘΑΝΟΥ ΤΣΙΡΟΥ**

Από το 2020 μέχρι και το τέλος του 2023, οι ακαθάριστες αποδοχές στην Ελλάδα αυξήθηκαν κατά 11%, αλλά ο φόρος εισοδήματος που αναλογεί σε αυτές τις αποδοχές «έτρεξε» με τετραπλάσιο ρυθμό: 41%. Αυτό προς το παρόν έχει ως αποτέλεσμα να «εξανεμιστεί» το όφελος από τη μείωση των ασφαλιστικών εισφορών και την κατάργηση της εισφοράς αλληλεγγύης. Ομως, από το 2024 και μετά, ο «φορολογικός πληθωρισμός» θα ροκανίζει και το καθαρό εισόδημα,

Στα φετινά εκκαθαριστικά, κατεγράφη πολύ μεγάλη αύξηση του βεβαιωθέντος φόρου λόγω μετατόπισης φορολογουμένων από το 1ο στο 2ο φορολογικό κλιμάκιο.

δυσχεραίνοντας ακόμη περισσότερο την προσπάθεια να επιταχυνθεί η διαδικασία μισθολογικής σύγκλισης με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης και του ΟΟΣΑ, η οποία έγινε «χαώδης» λόγω της 10ετούς οικονομικής κρίσης, ενώ εξακολουθεί να διευρύνεται –σε επίπεδο πραγματικών εισοδημάτων– κυρίως λόγω της ακρίβειας σε βασικές υπηρεσίες και είδη πρώτης ανάγκης.

Με βάση τα στοιχεία του ΟΟΣΑ, οι μέσες μεικτές αποδοχές το 2020 είχαν υποχωρήσει –και λόγω του lockdown που επέφερε η πανδημία– σε 15.943 ευρώ. Σε αυτό το ποσό αντιστοιχούσε τότε φόρος 946 ευρώ (μαζί με την εισφορά αλληλεγγύης που καταργήθηκε στη συνέχεια) αλλά και ασφαλιστικές εισφορές 2.443 ευρώ. Ετσι, οι μέσες καθαρές αποδοχές για τη συγκεκριμένη χρονιά ήταν 12.554 ευρώ, Από το 2021 και μετά, το μεικτό μέσο εισόδημα άρχισε να αυξάνεται, με την αναπροσαρμογή του κατώτατου μισθού να δίνει σημαντική ώθηση προς αυτή την κατεύθυνση. Στο τέλος του 2023, οι μεικτές αποδοχές εκτιμήθηκαν

Η μεταβολή εισοδημάτων, φόρων και εισφορών

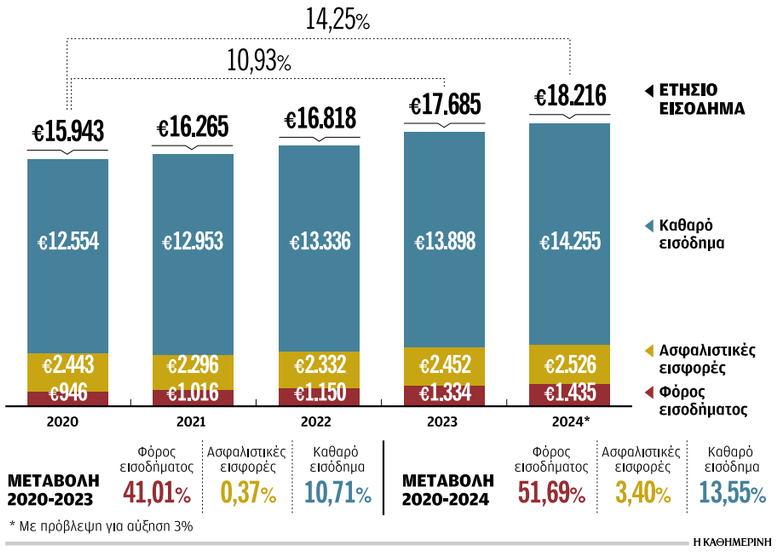

από τον ΟΟΣΑ σε 17.685 ευρώ. Αυτό το ποσό είναι αυξημένο κατά 10,93% σε σχέση με τα επίπεδα του 2020. Ο φόρος εισοδήματος, όμως, από τα 946 ευρώ το 2020 έχει διαμορφωθεί στα 1.334 ευρώ παρά το γεγονός ότι στο μεσοδιάστημα καταργήθηκε η εισφορά αλληλεγγύης. Δηλαδή, ενώ το μεικτό εισόδημα έχει αυξηθεί κατά 10,93%, ο φόρος εισοδήματος έχει ανέβει στην περίοδο 2020-2023 κατά 41,01%, κάτι που ροκανίζει το καθαρό εισόδημα. Ουσιαστικά, αυτή η αύξηση εκμηδένισε το όφελος από τη μείωση των ασφαλιστικών εισφορών και την κατάργηση της εισφοράς αλληλεγγύης, όπως επίσης και τη μείωση του πρώτου συντελεστή της φορολογικής κλίμακας στο 9%. Ενώ ο εργαζόμενος με το μέσο εισόδημα πλήρωσε 2.443 ευρώ στον e-ΕΦΚΑ, το 2023 κατέβαλε 2.452 ευρώ παρά την αύξηση του ονομαστικού εισοδήματος. Οι εισφορές αυξήθηκαν πάντως μόνο κατά 0,37% ενώ το ονομαστικό εισόδημα κατά 10,93%. Υποτίθεται ότι οι μειώσεις των συντελεστών υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών αλλά και η κατάργηση της εισφοράς αλληλεγγύης όπως και οι μειώσεις των συντελεστών της κλίμακας φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων (σ.σ νομοθετήθηκαν το 2019) είναι παρεμβάσεις με στόχο την αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος. Τελικώς, όμως, η αύξηση του καθαρού εισοδήματος είναι το διάστημα 2020-2023 αντίστοιχη με την αύξηση του ονομαστικού εισοδήματος, κάτι που σημαίνει ότι τα οφέλη από τις μειώσεις των συντελεστών υπολογισμού φόρων και εισφορών έχουν ήδη εκμηδενιστεί από πέρυσι: κατά 10,93% αυξήθηκε το ονομαστικό εισόδημα, κατά 10,71% έχει μεταβληθεί το διαθέσιμο.

Από φέτος, η αύξηση του πραγματικού εισοδήματος θα είναι –λόγω φόρου εισοδήματος– μικρότερη από την αύξηση του ονομαστικού εισοδήματος, ενώ όσο δεν θα προσαρμόζονται οι συντελεστές της φορολογικής κλίμακας, το πρόβλημα θα μεγαλώνει. Οπότε, αν το 2024 το ονομαστικό εισόδημα αυξηθεί κατά 3%, φτάνοντας από 17.685 ευρώ σε 18.216 ευρώ, ο φόρος εισοδήματος θα αυξηθεί με υπερδιπλάσιο ποσοστό (κατά 7,5%) με αποτέλεσμα η μεταβολή του καθαρού εισοδήματος να περιοριστεί στο 2,5% κάτω από τον πληθωρισμό. Ετσι, ο φορολογικός πληθωρισμός καταλήγει να οδηγεί σε μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος.

Η «πηγή του κακού» –και ταυτόχρονα η πηγή της σημαντικής αύξησης του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων– είναι το «πάγωμα» της φορολογικής κλίμακας. Το 2024 θα είναι η 5η συνεχόμενη χρονιά κατά την οποία τα κλιμάκια αλλά και οι συντελεστές θα παραμείνουν αμετάβλητα στα ίδια επίπεδα. Σε αυτό το διάστημα, ωστόσο, ο πληθωρισμός έχει «τρέξει» με ποσοστό άνω του 17%, ενώ περίπου στα επίπεδα του 15%-16% θα κλείσει και η μεταβολή του ονομαστικού εισοδήματος για τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Αυτό στην πράξη σημαίνει ότι όποιο ποσό της αύξησης θα φορολογείται με ολοένα και υψηλότερο φορολογικό συντελεστή. Ηδη, στα φετινά εκκαθαριστικά κατεγράφη πολύ μεγάλη αύξηση του βεβαιωθέντος φόρου και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι είχαμε μαζική μετατόπιση φορολογουμένων από το 1ο κλιμάκιο (σ.σ. εισόδημα έως 10.000 ευρώ, το οποίο φορολογείται με συντελεστή 9%) στο 2ο φορολογικό κλιμάκιο, όπου εφαρμόζεται συντελεστής 22%. Αυτό αφορά όλους: τους εργαζομένους στον ιδιωτικό τομέα, τους αυτοαπασχολούμενους, τους συνταξιούχους που αναμένεται να πάρουν αυξήσεις στο τέλος του χρόνου για 3η διαδοχική χρονιά, αλλά και τους εργαζομένους στο Δημόσιο, οι οποίοι είδαν τις αποδοχές τους να «ξεπαγώνουν» φέτος τον Ιανουάριο για πρώτη φορά μετά την έναρξη της μνημονιακής περιόδου.

Το μέτρο που αποτρέπει τη φορολόγηση τμήματος του εισοδήματος με υψηλότερο συντελεστή είναι η προσαρμογή και των φορολογικών κλιμακίων με βάση τον πληθωρισμό ή κάποιον άλλο δείκτη αναφοράς (π.χ. τον δείκτη μεταβολής μισθών). Αυτό διασφαλίζει την καθαρή αύξηση του εισοδήματος, αλλά προκαλεί σοβαρό δημοσιονομικό κόστος.

Data centers από ξένες εταιρείες στην Ελλάδα

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ**

Ισχυρές προοπτικές εμφανίζουν οι επενδύσεις σε κέντρα δεδομένων στην Ελλάδα, η οποία λόγω της τοποθεσίας της αναδεικνύεται κόμβος υποθαλάσσιων οπτικών ινών, που συνδέουν την Ευρώπη με την Αφρική, τη Μέση Ανατολή και την Ασία. Σύμφωνα με έκθεση ξένης συμβουλευτικής εταιρείας, η αξία της αγοράς των data centers τοποθετείται στα 695 εκατ. ευρώ το 2023 και αναμένεται να αυξηθεί σε 1,2 δισ. ευρώ μέχρι το 2029, με τον μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης να είναι 9,91%. Η ανοδική πορεία των μεγεθών σχετίζεται με τη μεγάλη στροφή της χώρας στην υιοθέτηση του ψηφιακού νέφους, την πρόοδο στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης και την προώθηση των επενδύσεων σε κέντρα δεδομένων, κατά τους αναλυτές. Ωστόσο, παρά τα κίνητρα που προβλέπονται, παραμένει βραδύς ο ρυθμός υλοποίησης των κέντρων δεδομένων, που ανήκουν στις γνωστές και ως greenfield επενδύσεις, δηλαδή υλοποιούνται σε εκτάσεις αναξιοποίητες, απαιτώντας μακρές γραφειοκρατικές διαδικασίες. Βάσει της ίδιας μελέτης, στην Ελλάδα αναμένεται να έχουν δημιουργηθεί έως το 2029 νέα data centers που αντιστοιχούν σε περίπου 70.000 τετραγωνικά μέτρα. Σήμερα στη χώρα υπάρχουν 14 κέντρα δεδομένων, δραστηριοποιούνται 57 πάροχοι υπηρεσιών, ενώ στις εταιρείες που συγκαταλέγονται στον σχεδιασμό και την κατασκευή των σύνθετων αυτών εγκαταστάσεων ανήκουν η Schneider Electric, η Vertiv, η AECOM, η LDK Consultants, η ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ και η Metlen.

Στους «παίκτες» που πραγματοποιούν ή δρομολογούν τις μεγαλύτερες επενδύσεις ανήκουν η Microsoft, η Google και η Digital Realty. Η τελευταία, με χρονικό ορίζοντα το 2026-2027, σχεδιάζει την ανάπτυξη του Athens 5, του πέμπτου κατά σειράν κέντρου δεδομένων της. Επίσης, στο Ηράκλειο της Κρήτης στις αρχές του 2025 θα έχει ολοκληρώσει την πρώτη φάση του Heraklion 1, του πρώτου data center της στο νησί, που θα διαθέτει δυναμικότητα έως 6,5 MW. Ταυτόχρονα, σε φάση υλοποίησης βρίσκεται ένα από τα τρία κέντρα δεδομένων της Microsoft, στο επιχειρηματικό πάρκο Σπάτων (Πέτρα Γιαλού - Βούλια - Προκαλήσι), σε δύο οικοδομικά τετράγωνα (41 και 54). Την εγκατάσταση, που θα έχει δυναμικότητα 19,2 MW, κατα-

Η αξία του κλάδου τοποθετείται στα 695 εκατ. ευρώ για το 2023 και αναμένεται να αυξηθεί στο 1,2 δισ. έως το 2029.

σκευάζει η ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ κοινοπρακτικά με τον ιταλικό όμιλο Renco. Από την πλευρά της η Google είχε ανακοινώσει τον Σεπτέμβριο του 2022 ότι θα δημιουργήσει τρία κέντρα δεδομένων, κατά πάσα πιθανότητα στην Αττική. Τη δημιουργία κέντρων δεδομένων δρομολογεί και η Amazon Web Services, ενώ σημαντική δραστηριότητα στον συγκεκριμένο τομέα διαθέτουν ο ΟΤΕ, η ιταλική Sparkle, η Lancom, η Synapsecom, η Space Hellas και η Interworks.

Με τα data centers να αποτελούν ιδιαίτερα ενεργοβόρες υποδομές, ερώτημα παραμένει εάν υπάρχει στην Ελλάδα η αναγκαία επάρκεια ηλεκτρικών δικτύων. Είναι ενδεικτικό ότι ένα κέντρο δεδομένων έχει ανάγκη από ηλεκτρική ενέργεια που είναι μεγαλύτερη κατά 50 φορές σε σχέση με αυτή ενός τυπικού κτιρίου γραφείων, σύμφωνα με το υπουργείο Ενέργειας των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

	Κλείσιμο	Προηγ.	Διαφορά	Μετ.
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ	1.425,51	1.432,28	-6,77	-0,47%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP	3.467,31	3.491,23	-23,92	-0,69%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ Χ.Α.	13.826,66	13.723,16	103,50	0,75%
FTSE/Χ.Α.ΥΨΗΛΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	3.881,17	3.879,30	1,87	0,05%
FTSE/Χ.Α. MID CAP	2.265,68	2.261,00	4,68	0,21%
FTSE/Χ.Α. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	826,92	832,89	-5,97	-0,72%
ΔΕΙΚΤΗΣ ATHEX ESG	1.629,20	1.640,88	-11,68	-0,71%
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ MID & SMALL CAP	2.036,52	2.032,76	3,76	0,18%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α.	2.688,19	2.700,96	-12,77	-0,47%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	1.260,27	1.274,59	-14,32	-1,12%
FTSE/ATHEX ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ & ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	5.625,61	5.636,53	-10,92	-0,19%
FTSE/ATHEX ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	5.918,54	5.984,80	-66,26	-1,11%
FTSE/ATHEX ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	4.888,67	4.857,11	31,56	0,65%
FTSE/ATHEX ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	4.915,29	4.938,46	-23,17	-0,47%
FTSE/ATHEX ΒΑΣΙΚΑ ΑΓΑΘΑ	6.151,03	6.215,06	-64,03	-1,03%
FTSE/ATHEX ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	6.529,60	6.457,27	72,33	1,12%
FTSE/ATHEX ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	4.789,28	4.773,22	16,06	0,34%
FTSE/ATHEX ΕΝΕΡΓΕΙΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	4.877,27	4.903,69	-26,42	-0,54%

* Το Χρηματιστήριο Αθηνών και ο οίκος FTSE Russell ανακοινώνουν τους νέους Συντελεστές Στάθμισης (Capping Factors) των μετοχών που συμμετέχουν στη σύνθεση των δεικτών FTSE/Χ.Α. Οι αλλαγές θα ισχύσουν από τη συνεδρίαση της Δευτέρας 18 Δεκεμβρίου 2023.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΤΡΑΠΕΖΕΣ	31.074.147,85
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	6.313.385,80
ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	5.220.672,58
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	3.576.132,81
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	3.026.638,14
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	2.670.291,40
ΣΤΑΘΕΡΗ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑ	2.398.433,48
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	2.214.927,91
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	1.860.192,15
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	1.710.511,28
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	1.449.813,90
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ	886.621,55
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	666.726,27
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	592.258,02
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	581.953,17
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	485.732,96
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	222.959,26
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ & ΘΕΜΑΤΟΦΥΛΑΚΕΣ	170.139,06
ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	154.687,89
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	150.887,25
ΤΡΟΦΙΜΑ	144.229,65
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ Α.Ε.Ε.Α.Π.	126.748,54
ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	125.471,40
ΥΔΡΕΥΣΗ	88.792,34
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	85.824,13
ΤΑΞΙΔΙΑ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	83.826,14
Α.Ε.Ε.Α.Π. ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ	76.816,96

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο	Μετ.
QUALITY & RELIABILITY (ΚΟ)	1,220	4,99%	ΚΕΚΡΟΨ (ΚΟ)	1,415	-6,91%
DIMAND A.E. (ΚΟ)	9,690	4,53%	ΙΝΤΕΡΓΟΥΝΤ - ΞΥΛΕΜΠΟΡΙΑ (ΚΟ)	0,263	-3,66%
ΡΕΒΟΪΛ (ΚΟ)	1,800	4,05%	ΔΟΜΙΚΗ ΚΡΗΤΗΣ (ΚΟ)	3,305	-2,94%
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	2,060	4,04%	ORILINA PROPERTIES ΑΕΕΑΠ (ΚΟ)	0,836	-2,34%
ΕΛΙΝΟΙΛ (ΚΟ)	2,170	2,84%	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	7,956	-1,97%
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	10,060	2,65%	COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	31,660	-1,92%
AUTOHELLAS (ΚΟ)	11,320	2,35%	ALPHA TRUST ΑΝΔΡΟΜ. ΑΕΕΧ (ΚΟ)	6,460	-1,52%
ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕΡΟΛ. ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	7,632	2,20%	JUMBO (ΚΟ)	22,700	-1,48%
ΕΥΡΩΣΥΜΒΟΥΛΟΙ (ΚΟ)	1,260	2,02%	FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	3,750	-1,19%
ΤΡΑΠΕΖΑ OPTIMA BANK A.E. (ΚΟ)	12,200	1,84%	ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD. (ΚΟ)	3,872	-1,15%

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE 25

		Κλείσιμο	Μετ.%
ΒΙΟ	(ΒΙΟΧΑΛΚΟ)	5,72	0,35
CENER	(CENERGY HOLDINGS SA)	10,06	2,65
TITC	(TITAN)	32,85	1,55
EEE	(COCA COLA HBC)	31,66	-1,92
OTE	(OTE)	15,23	0,2
ΑΡΑΙΓ	(AEGEAN AIRLINES)	10,77	0,65
ΤΕΝΕΡΓ	(ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ)	19,17	-0,05
ΣΑΡ	(ΣΑΡΑΝΤΗΣ)	10,22	-0,58
ΔΑΑ	(ΔΙΕΘΝ. ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΑΘ.)	7,632	2,2
ΕΛΛΑΚΤΩΡ	(ΕΛΛΑΚΤΩΡ)	2,06	4,04
ΓΕΚΤΕΡΝΑ	(ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ)	17,56	0,34
ΜΥΤΙΛ	(ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ)	34,2	-0,87
ΛΑΜΔΑ	(LAMDA DEVELOPMENT)	7,09	0,57
ΕΛΧΑ	(ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ)	1,788	-0,11
ΑΛΦΑ	(ALPHA BANK)	1,583	-0,75
ΜΠΕΛΑ	(JUMBO)	22,7	-1,48
ΕΤΕ	(ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ)	7,956	-1,97
ΠΕΙΡ	(ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ)	3,872	-1,15
ΕΥΡΩΒ	(EUROBANK)	2,005	-0,74
ΕΛΠΕ	(ΕΛΠΕ)	7,095	0,07
ΟΤΟΕΛ	(AUTOHELLAS)	11,32	2,35
ΕΥΔΑΠ	(ΕΥΔΑΠ)	5,5	0,73
ΟΠΑΠ	(ΟΠΑΠ)	16,1	0,06
ΜΟΗ	(MOTOR OIL)	21,4	-0,37
ΔΕΗ	(ΔΕΗ)	11,53	-0,77

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

ΑΞΙΑ		ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ	
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	10.840.376,49	QUALITY & RELIABILITY (ΚΟ)	0,40%
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	9.489.191,76	ΕΥΡΩΣΥΜΒΟΥΛΟΙ (ΚΟ)	0,32%
ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΚΟ)	6.313.385,80	ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΚΟ)	0,27%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	5.365.639,37	ALPHA ETF FTSE ATHEX LARGE CAP	0,22%
METLEN ENERGY & METALS (ΚΟ)	5.220.672,58	ΙΝΤΕΡΓΟΥΝΤ - ΞΥΛΕΜΠΟΡΙΑ (ΚΟ)	0,19%
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	4.848.900,18	INTRAKAT (ΚΟ)	0,17%
JUMBO (ΚΟ)	3.026.638,14	EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	0,15%
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	2.824.106,71	ΚΕΚΡΟΨ (ΚΟ)	0,13%
OTE (ΚΟ)	2.398.433,48	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0,13%
ΔΕΗ (ΚΟ)	2.081.401,04	ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	0,13%

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	176	705	4.841
FTSE/Χ.Α. Τράπεζες	0	0	1.254
FTSE/Χ.Α. Large Cap	176	705	3.564
MSCI GREECE REBASED	0	0	23
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	791	9.216	388.005
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	4	17	21.983
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΚΟ)	22	87	3.535
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	108	3.698	155.697
ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΑΘΗΝΩΝ(ΚΟ)	2	10	1.169
AUTOHELLAS (ΚΟ)	1	1	150
ΑΒΑΞ Α.Ε. (ΚΟ)	9	100	736
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	4	17	164
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	43	109	3.652
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	41	309	3.502
ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ (ΚΟ)	1	3	4.918
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	45	562	16.178
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	0	0	4.264
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	0	0	1.137
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	1	5	11.947
ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	22	50	3.823
HELLENiQ ENERGY (ΚΟ)	3	10	5.816
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	13	139	7.462
INTRAKAT (ΚΟ)	10	29	2.384
JUMBO (ΚΟ)	33	60	360
LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	5	25	6.014
MIG (ΚΟ)	29	133	4.326
ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΚΟ)	0	0	88
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	35	217	3.340
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	69	670	13.333
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	30	144	1.355
ΤΡΑΠΕΖΑ OPTIMA BANK (ΚΟ)	0	0	58
OTE (ΚΟ)	18	87	3.282
ΟΛΠ (ΚΟ)	0	0	75
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	181	2.364	55.740
ΔΕΗ (ΚΟ)	33	259	25.752
QUEST ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	0	0	183
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	2	13	20.811
TITAN CEMENT (ΚΑ)	13	65	403
VIOHALCO SA/NV (ΚΑ)	14	33	4.368
Δικαιώματα σε Δείκτες	12	112	509
FTSE/Χ.Α. Large Cap	12	112	509
Δικαιώματα σε Μετοχές	1	2	608
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	0	0	0
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	310
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	0	0	150
OTE (ΚΟ)	0	0	76
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	0	0	0
ΔΕΗ (ΚΟ)	1	2	72
Συνολική Δραστηριότητα	980	10.035	393.963

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 20 Αυγούστου 2024

ΚΩΔ.	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΩΤΑΤΗ	ΑΝΩΤΑΤΗ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΛΗΤ	HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD	2,8900	3,1000	2,9701	11,8850	81.576	2,9700	3,0000	2,9900	6,03
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	4,3200	4,4800	4,4215	16,2740	104.671	4,4700	4,4800	4,4700	4,44
ΔΗΕΠ	Demetra Holdings Plc (EM)	1,3000	1,3400	1,3115	0,6510	53.938	1,3150	1,3400	1,3250	1,15
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)						0,0000	0,1320		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC						0,0550	0,0585		
Τεχνολογία										
ΛΟΤΖ	LOGICOM PUBLIC LTD	3,0000	3,0800	3,0664	0,0920	34.007	3,0200	3,0600	3,0600	0,00
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD	1,9500	1,9600	1,9528	0,6210	4.571	1,9300	1,9900	1,9500	0,00
ΚΟΣΑ	ΚΟΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ						0,0000	0,1330		
MINE	MINERVA ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ	0,0210	0,0225	0,0216	0,0790	176.000	0,0200	0,0220	0,0220	4,76
ΑΙΕΠ	ΑΙΑΝΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (ΕΜ, Σ)						0,0450	0,0490		
ΑΚΕΠ	ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0000	0,0190		
ΓΙΕΠ	UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)						0,0000	0,0740		
ΕΛΛΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0,4000	0,0000		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC (ΕΜ, Σ)						0,0340	0,0360		
ΙΣΕΠ	ΙΣΧΥΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (ΕΜ, Σ)						0,0000	0,0405		
ΚΕΑΕ	CPI HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)						0,0090	0,0110		
ΡΕΕΠ	REGALLIA HOLDINGS & INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)						0,0040	0,0000		
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)						0,0025	0,0030		
ΧΑΕΠ	HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)						0,0000	0,0000		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΕΡΜΕ	ERMES DEPARTMENT STORES PLC	0,0220	0,0220	0,0220	0,1000	3.980	0,0210	0,0220	0,0220	4,76
ΑΓΡΟ	"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΟΥ ""Η ΠΡΟΟΔΟΣ"" ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ "						1,2200	0,0000		
ΚΛΑΡ	CLARIDGE PUBLIC LTD						0,0215	0,0220		
ΚΩΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0860	0,0900		
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD						0,0500	0,0550		
ΛΟΞΕ	LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD						0,7600	0,8200		
ΣΑΛΑ	SALAMIS TOURS (HOLDINGS) PUBLIC LTD (Σ)						3,4000	3,5000		
ΤΟΚΙ	TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD (Σ)						0,1040	0,0000		
Βιομηχανία										
ΝΤΙΑ	DISPLAY ART PLC (Σ)						0,0000	0,0500		
ΡΟΛΑ	ROLANDOS ENTERPRISES PUBLIC LTD (Σ)						0,0000	0,0000		
ΣΤΣΔ	CYPRUS TRADING CORPORATION PLC (Σ)						0,1550	0,1650		
ΔΒΚΔ	ΔΑΣΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ						1,0000	1,1000		
ΚΕΤΣ	THE CYPRUS CEMENT PUBLIC COMPANY LTD	0,7850	0,8050	0,7944	0,3440	7.300	0,7800	0,8050	0,7850	0,00
ΚΥΘΡ	K. KYTHREOTIS HOLDINGS PUBLIC LTD						0,3000	0,3200		
ΤΣΙΒ	ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ	3,4800	3,5000	3,4947	-0,5290	1.360	3,4800	3,5000	3,5000	0,00
Βασικά Καταναλωτικά Αγαθά										
ΙΟΑΝ	CHRIS JOANNOU PUBLIC LTD (Σ)						0,0400	0,0000		
ΚΕΟ	ΚΕΟ PLC	2,2400	2,2800	2,2496	0,9400	726	2,2400	2,2800	2,2600	0,00
ΜΙΤΣ	ΜΙΤΣΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ						0,0000	0,3780		
ΜΠΛΕ	BLUE ISLAND PLC	0,9750	0,9750	0,9767	3,5290	3	0,9200	0,9550	0,9750	3,17
ΦΡΟΥ	ALKIS H. HADJIKYRIACOS (FROU-FROU BISCUITS) PUBLIC LTD						0,3000	0,3180		
Τεχνολογία										
NETIN	NET INFO PLC (Σ)						0,0000	1,0800		
Βασικά Υλικά										
ΛΟΡΔ	LORDOS UNITED PUBLIC LTD						0,1330	0,1430		
Ακίνητη Περιουσία										
ΓΟΥΛ	WOOLWORTH (CYPRUS) PROPERTIES PLC (Σ)						0,0000	0,1480		
ΚΚΟΜ	K + G COMPLEX PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,2700	0,2760		
ΠΑΝΔ	ΠΑΝΔΩΡΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ						0,0800	0,0820		
ΦΙΛΟ	ΦΙΛΟΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (Σ)						0,0900	0,1100		
Ενέργεια										
ΛΙΝΑ	PETROLINA (HOLDINGS) PUBLIC LTD	0,8600	0,8700	0,8638	-0,6200	14.577	0,8600	0,8650	0,8650	-0,57
ΑΓΟΡΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ										
Χρηματοοικονομικά										
ΚΑΕΠ	ΚΑΡΥΕΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ (Σ)						0,0000	0,2080		
ΦΑΣΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0005	0,0000		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΤΟΕΠ	ΤΟΞΟΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (ΑΝ, Σ)						0,0000	0,0315		
ΝΤΟΔ	DOME INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0,0000	0,0000		
ΤΣΟΚ	A. TSOKKOS HOTELS PUBLIC LTD	0,0500	0,0550	0,0505	-0,4640	10.000	0,0500	0,0550	0,0505	-8,18
ΑΓΟΡΑ ΟΜΟΛΟΓΩΝ										
ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ										
ETMA1	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 1						101,0000	105,0000		
ETMA2	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 2						102,0000	102,5000		

* Η διαφορά αυτή αντιπροσωπεύει την αυξομείωση της μέσης σταθμικής τιμής σε σεντ από την προηγούμενη χρηματιστηριακή συνάντηση.
** Στον υπολογισμό της μέσης σταθμικής τιμής συμπεριλαμβάνονται και η αξία και τα τεμάχια συναλλαγών που εκτελέστηκαν με τη μέθοδο 'Απλή Προσυμφωνημένη Συναλλαγή'.
Ειδική κατηγορία διαπραγμάτευσης: Στην Κατηγορία αυτή θα ταξινομούνται εταιρείες όταν ενδεχομένως θα συντρέχουν σοβαροί λόγοι μη πλήρους συμμόρφωσης τους με τη νομοθεσία και μη παροχής επαρκών στοιχείων /εγγυήσεις προς τους επενδυτές.
Αγορά ειδικών χαρακτηριστικών: ταξινομούνται εταιρείες οι οποίες έχουν: (α) δεν τηρούν τις υποχρεώσεις της διασποράς ή της εμπορευσιμότητας ή της χρηματιστηριακής αξίας της αγοράς στην οποία είναι εισηγμένες ή (β) παραλείπουν να εισαγάγουν στο Χρηματιστήριο μετοχές τους όπως προβλέπεται από το Άρθρο 129 των περί Αξιών και Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου Νόμων ή (γ) i. για τις οποίες επίκειται ουσιαστική διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων τους ή ii. για τις οποίες επίκειται αντίστροφη εξαγορά ή iii. οι οποίες είναι επενδυτικοί οργανισμοί και επιζητούν την απαλλαγή τους από περιορισμό αναφορικά προς τις υποχρεώσεις τους.

NBG Securities

Κατασχέσεις λογαριασμών για οφειλές προς το Δημόσιο

Εχουν γίνει 35.000 από τις αρχές του έτους σε όσους χρωστούν σημαντικά ποσά

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Σε διαρκή πίεση βρίσκονται πλέον όσοι χρωστούν στο ελληνικό Δημόσιο αλλά και όσοι υπάρχουν ενδείξεις ότι μπορούν να δημιουργήσουν χρέη. Τα ηλεκτρονικά συστήματα, τα οποία αναβαθμίστηκαν πρόσφατα, ενεργοποιούν τον συναγερμό και στις δύο περιπτώσεις, καθώς στόχος είναι από τη μια να εισπράττονται άμεσα οι οφειλές και να γίνονται οι απαραίτητες κατασχέσεις όπου χρειάζεται και από την άλλη να λαμβάνονται μέτρα όταν ελλοχεύει κίνδυνος δημιουργίας χρεών.

Τα στοιχεία που έρχονται από το εξωτερικό, η άμεση πρόσβαση στους τραπεζικούς λογαριασμούς και η ταχύτερη επικοινωνία με φορείς του Δημοσίου δίνουν πλέον μια διαφορετική εικόνα, κινητοποιώντας όλους τους μηχανισμούς της ΑΑΔΕ. Η διαφορά συγκριτικά με τα προηγούμενα χρόνια, όπως αναφέρουν στελέχη της φορολογικής διοίκησης,

Στο διάστημα Ιανουαρίου - Μαΐου, τα νέα ληξιπρόθεσμα χρέη που έχουν δημιουργηθεί φθάνουν τα 3 δισ. ευρώ.

είναι ότι πλέον οι εντολές για κατασχέσεις πραγματοποιούνται αμέσως, χωρίς να χαθεί πολύτιμος χρόνος και να εξαφανιστούν χρήματα από λογαριασμούς ή να εκποιηθούν περιουσιακά στοιχεία.

Ηδη έχουν ενεργοποιηθεί τα κέντρα βεβαίωσης και είσπραξης οφειλών, μπαίνει σε λειτουργία προσεχώς η μονάδα μαζικών διασταυρώσεων, ενώ στα τέλη του μήνα ενεργοποιείται πλήρως το ηλεκτρονικό σύστημα Eispraxis. Με τα νέα συστήματα δημιουργείται ένας ψηφιακός φάκελος για κάθε φορολογούμενο με ληξιπρόθεσμα χρέη στην εφορία με βάση το ύψος της οφειλής και την εισοδηματική και περιουσιακή του κατάσταση, αυτόματες κατασχέσεις τραπεζικών λογαριασμών, αλλά και δημιουργία «μαύρης λίστας» με όσους έχουν την οικονομική δυνατότητα αλλά αφήνουν απλήρωτες οφειλές.

Τα στοιχεία από το εξωτερικό, η άμεση πρόσβαση στους τραπεζικούς λογαριασμούς και η ταχύτερη επικοινωνία με φορείς του Δημοσίου δίνουν πλέον μια διαφορετική εικόνα, κινητοποιώντας τους μηχανισμούς της ΑΑΔΕ.

Παράλληλα, οι δύο νέες εισπρακτικές υπηρεσίες της ΑΑΔΕ, τα Κέντρα Βεβαίωσης και Είσπραξης (ΚΕΒΕΙΣ), που λειτουργούν σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, τα οποία έχουν αναλάβει τον εντοπισμό των οφειλετών σε όλη τη χώρα, βρίσκονται σε εγρήγορση, όπως αναφέρουν πηγές της φορολογικής διοίκησης, με στόχο να μη διογκωθούν τα χρέη προς το Δημόσιο, που αυτή τη στιγμή ξεπερνούν τα 107 δισ. ευρώ.

Με το νέο σύστημα οι κατασχέσεις θα είναι αυτόματες από το σύστημα στους λογαριασμούς των οφειλετών αμέσως μόλις καταστεί ληξιπρόθεσμη η οφειλή, ενώ η εφαρμογή θα αναλύει το προφίλ του κάθε οφειλέτη, καθώς θα αντλεί πληροφορίες για τα εισοδήματα και την περιουσιακή του εικόνα από όλα τα πληροφοριακά συστήματα της ΑΑΔΕ, το myAADE, το Taxisnet, το Icisnet, το Elenxis, καθώς και από τρίτους, όπως Κτηματολόγιο, ΓΕΜΗ, ΕΦΚΑ, ΚΕΑΟ, «Εργάνη», Χρηματιστήριο, τις τράπεζες, όπως και από φορολογικές αρχές άλλων χωρών.

Επίσης, στο σύστημα θα είναι καταγεγραμμένες η περιουσιακή κατάσταση του οφειλέτη και οι πηγές των εισοδημάτων του, και εφόσον υπάρχουν ληξιπρόθεσμα χρέη η ΑΑΔΕ θα προβαίνει σε άμεσες κατασχέσεις. Οι κατασχέσεις δεν θα περιορίζονται μόνο στον βασικό οφειλέτη, αλλά θα παρακολουθούνται και θα λαμβάνονται μέτρα και κατά των συνυπόχρεων προσώπων (σύζυγοι, λοιποί συγγενείς, εγγυητές, νόμιμοι εκπρόσωποι).

Μέσω του Eispraxis εφαρμόζονται κριτήρια ανάλυσης κινδύνου και λαμβάνονται μέτρα αναγκαστικής είσπραξης με βάση τη συμπεριφορά του οφειλέτη και τις ειδοποιήσεις και υπενθυμίσεις για τις κυρώσεις, ταξινομούνται οι υποθέσεις οφειλής βάσει συνόλου ιδιοτήτων (ονοματεπώνυμο οφειλέτη, ποσό οφειλής, χρονικό διάστημα καθυστέρησης υπόθεσης, ημερομηνία τελευταίας ενέργειας κ.λπ.), δημιουργείται βάση δεδομένων σε πραγματικό χρόνο για την εικόνα του οφειλέτη και των οφειλών και λοιπών συνδεδεμένων στοιχείων, ώστε να είναι δυνατή η υλοποίηση συμψηφισμών και ρυθμίσεων, η αποστολή ορθών ειδοποιήσεων και η λήψη κατάλληλων μέτρων.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΑΑΔΕ, αυτή τη στιγμή γίνονται περισσότερες από 186 κατασχέσεις τραπεζικών λογαριασμών, μισθών, συντάξεων, ενοικίων και άλλων εισοδημάτων για ληξιπρόθεσμες οφειλές προς το Δημόσιο, σε ημερήσια βάση.

Τα «φρέσκα» ληξιπρόθεσμα χρέη στην εφορία, αυτά δηλαδή που δημιουργήθηκαν από την αρχή του έτους, ξεπέρασαν τα 3 δισ. ευρώ στο τέλος Μαΐου, ενώ η εικόνα αναμένεται να επιδεινωθεί τους επόμενους μήνες με τους φόρους που θα κληθούν να πληρώσουν οι φορολογούμενοι για τα εισοδήματα και την ακίνητη περιουσία τους. Από τις αρχές του έτους μέχρι και τα τέλη Μαΐου έχουν πραγματοποιηθεί περί τις 35.000 κατασχέσεις, ή διαφορετικά 186 την ημέρα. Οι οφειλέτες που βρέθηκαν αντιμέτωποι με τις κατασχέσεις έφθασαν ήδη τους 1.525.162, ενώ με αναγκαστικά μέτρα είσπραξης απειλούνται 2.134.014 νοικοκυριά και επιχειρήσεις.

Υπεραπόδοση φορολογικών εσόδων τον Ιούλιο

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Εκτινάχθηκαν τα φορολογικά έσοδα τον Ιούλιο, υπερβαίνοντας τον στόχο του προϋπολογισμού κατά 1,059 δισ. ή 15,7%, εξαιτίας κυρίως της καλύτερης απόδοσης του φόρου εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων. Συνολικά έφτασαν τα 7,739 δισ. ευρώ.

Κατά το επτάμηνο Ιανουαρίου - Ιουλίου, εξάλλου, τα φορολογικά έσοδα ανήλθαν σε 36,993 δισ. ευρώ, αυξημένα κατά 2,317 δισ. ευρώ ή 6,7% έναντι του στόχου του προϋπολογισμού, όπως αναφέρει το δελτίο εκτέλεσης του προϋπολογισμού της περιόδου Ιανουαρίου - Ιουλίου 2024.

Η επίδοση αυτή εξασφάλισε, σύμφωνα με πηγές του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, την κάλυψη με ασφάλεια των αναθεωρημένων –σε σχέση με τον προϋπολογισμό– στόχων που είχαν τεθεί στο Πρόγραμμα Σταθερότητας τον Απρίλιο, ενώ αφήνουν ένα επιπλέον περιθώριο 432 εκατ. ευρώ, που θα μπορούσε να θεωρηθεί «δημοσιονομικός χώρος» με περιθώριο για παροχές. Ωστόσο, όπως υποστηρίζουν οι πηγές, κάτι τέτοιο θα αποτελούσε παραβίαση του στόχου για αύξηση δαπανών (2,6%), που έχει θέσει η Κομισιόν από φέτος ενόψει των νέων δημοσιονομικών κανόνων.

Σύμφωνα με την ανακοίνωση, από τα 2,317 δισ. ευρώ της υπέρβασης των φορολογικών εσόδων της περιόδου Ιανουαρίου - Ιουλίου, τα 647 εκατ. ευρώ προσμετρώνται στο δημοσιονομικό αποτέλεσμα του 2023, καθώς προέρχονται από την καλύτερη απόδοση του φόρου εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων του προηγουμένου έτους που εισπράχθηκαν σε δόσεις μέχρι και το τέλος Φεβρουαρίου 2024. Συνεπώς, η υπέρβαση των φορολογικών εσόδων που προσμετράται στο 2024 ανέρχεται σε 1.670 εκατ. ευρώ.

Επιπλέον, η υπέρβαση αυτή αφορά τη σύγκριση με τους στόχους του προϋπολογισμού. Στο Πρόγραμμα Σταθερότητας του Απριλίου, με βάση το οποίο κινείται τώρα η κυβέρνηση, έχει ληφθεί υπόψη αύξηση των φορολογικών εσόδων κατά 1,238 δισ. ευρώ. Τα εν λόγω έσοδα αντικρίζονται με αυξημένες δαπάνες για το 2024 του τακτικού προϋπολογισμού των φορέων γενικής κυβέρνησης, καθώς και του εθνικού σκέλους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, όπως αποτυπώνεται στο Πρόγραμμα Σταθερότητας. Υπενθυμίζεται ότι θα απαιτηθούν, μεταξύ άλλων, περίπου 400 εκατ. ευρώ επιπλέον δαπάνες σε σχέση με τον προϋπολογισμό για συντάξεις, λόγω αύξησης του αριθμού όσων βγαίνουν σε σύνταξη πέραν των προβλέψεων, καθώς και 360 εκατ. ευρώ για κάλυψη των δαπανών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων για την αποκατάσταση των ζημιών των πλημμυρών στη Θεσσαλία. Ετσι, στην πραγματικότητα η υπέρβαση των φορολογικών εσόδων σε σχέση με τους στόχους του Προγράμματος Σταθερότητας είναι 432 εκατ. ευρώ. Στο Γενικό Λογιστήριο θα περιμένουν, μάλιστα, να διαπιστώσουν αν αυτή θα διατηρηθεί έως το τέλος, ή οφείλεται εν μέρει σε ενδεχόμενη αύξηση –σε σχέση με τις προβλέψεις– του αριθμού των φορολογουμένων που έσπευσαν να πληρώσουν τον φόρο εφάπαξ τον Ιούλιο για να εξασφαλίσουν την έκπτωση 3%.

Εν τω μεταξύ, μειωμένες σε σύγκριση με τον στόχο του προϋπολογισμού ήταν και οι δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού για την περίοδο Ιανουαρίου - Ιουλίου. Ανήλθαν σε 39,362 δισ. ευρώ, χαμηλότερα κατά 2,763 δισ. ευρώ έναντι του στόχου. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται κυρίως στον ετεροχρονισμό των μεταβιβαστικών πληρωμών προς ΟΚΑ κατά 1,693 δισ. ευρώ και των πληρωμών που αφορούν τα εξοπλιστικά.

Ετσι, το ισοζύγιο του κρατικού προϋπολογισμού παρουσιάζει έλλειμμα 121 εκατ. ευρώ, έναντι στόχου για 3,745 δισ. ευρώ. Το πρωτογενές αποτέλεσμα διαμορφώθηκε σε πλεόνασμα 5,683 δισ. ευρώ έναντι στόχου για πρωτογενές πλεόνασμα 1,655 δισ. ευρώ.

GoGordian
REAL ESTATE

Go Holidays
VACATION HOMES!

Εξαιρετική ευκαιρία απόκτησης Στούντιο στο Λατσί, Πάφος

- Μοναδική ευκαιρία να αποκτήσετε την επένδυση ή το εξοχικό σας διαμέρισμα δίπλα στη θάλασσα.
- Βρίσκεται μόλις 3 λεπτά οδικώς από την παραλία και το Λιμάνι του Λατσιού.
- Πολύ κοντά από τη χερσονήσο του Ακάμα, την Πόλη Χρυσοχούς και ιστορικά αξιοθέατα.
- Καλυμμένο εμβαδόν 28 τ.μ. και καλυμμένες Βεράντες 4 τ.μ..
- Ενιαίος χώρος με κουζίνα, καθιστικό, διπλό κρεβάτι και μπάνιο με τουαλέτα.
- Πλήρως επιπλωμένο.

Ref: 9352

Η ιδανική επενδυτική ευκαιρία!

7777 5656
www.gogordian.com

€68,000

Θρεπτικά συστατικά για γερά οστά καθώς μεγαλώνουμε

Τροφές - ασπίδα στην οστεοπόρωση

Καθώς γερνάμε ο οστικός ιστός διασπάται ταχύτερα από ό,τι αντικαθίσταται. Αυτό μπορεί να αυξήσει τον κίνδυνο οστεοπόρωσης, μιας κατάστασης που χαρακτηρίζεται από αδύναμα και εύθραυστα οστά, τα οποία γίνονται πιο επιρρεπή σε σπασίματα και κατάγματα. Για τους ηλικιωμένους, οι συνέπειες μπορεί να είναι καταστροφικές – τα κατάγματα ή τα σπασμένα οστά μπορούν να οδηγήσουν σε παρατεταμένη παραμονή στο νοσοκομείο ή το γηροκομείο, μακροχρόνια αναπηρία ή ακόμη και θάνατο.

Παρότι η ηλικία, το φύλο και τα γονίδια παίζουν σημαντικό ρόλο στην υγεία των οστών, υπάρχουν τρόποι για να επιβραδυνθεί η οστική απώλεια στη μέση ηλικία και μετά.

Η ιδανική περίοδος για την ανάπτυξη των οστών είναι κατά την εφηβεία, όταν το σώμα αναπτύσσεται και αφιερώνει περισσότερους πόρους σε αυτή τη διαδικασία. Και παρότι η ηλικία, το φύλο και τα γονίδια παίζουν σημαντικό ρόλο στην υγεία των οστών, υπάρχουν τρόποι για να επιβραδυνθεί η οστική απώλεια στη μέση ηλικία και μετά. Η άσκηση είναι βασικός παράγοντας, αλλά σημαντικό ρόλο παίζει και η διατροφή, λέει η δρ Μπες Ντόουσον-Χιουζ, καθηγήτρια και ανώτερη επιστήμονας στο Κέντρο Διατροφής του υπουργείου Γεωργίας των ΗΠΑ στο Πανεπιστήμιο Ταφτς.

Ακολουθούν κάποια θρεπτικά συστατικά στα οποία πρέπει να δώσετε προτεραιότητα για να διατηρήσετε τα οστά σας υγιή, καθώς μεγαλώνετε.

Οι ειδικοί συνιστούν, εφόσον είναι δυνατόν, οι ανάγκες σε ασβέστιο και άλλες βιταμίνες να καλύπτονται μέσω της διατροφής αντί των συμπληρωμάτων.

Ασβέστιο

Οταν δεν λαμβάνετε επαρκή ποσότητα ασβεστίου από τη διατροφή σας, το σώμα σας θα αντλήσει το μέταλλο από τα οστά σας, γεγονός που μπορεί να τα αποδυναμώσει, λέει η Σου Σάπσις, καθηγήτρια επιστημών διατροφής στο Πανεπιστήμιο Ράτγκερς. Η ικανότητά σας να απορροφάτε ασβέστιο από τις τροφές μειώνεται επίσης με την ηλικία, λέει.

Σύμφωνα με τα εθνικά ινστιτούτα υγείας, οι γυναίκες ηλικίας 19 έως 50 ετών χρειάζονται 1.000 mg ασβεστίου ημερησίως, ενώ από 51 ετών και άνω χρειάζονται 1.200 mg την ημέρα. Οι άνδρες ηλικίας 19 έως 70 ετών χρειάζονται 1.000 mg ασβεστίου ημερησίως, ενώ όσοι είναι άνω των 70 ετών χρειάζονται 1.200 mg.

Οι ειδικοί συνιστούν, εφόσον είναι δυνατόν, να καλύπτετε αυτές τις ανάγκες μέσω της διατροφής σας αντί για συμπληρώματα. Τα γαλακτοκομικά προϊόντα, όπως το γάλα και το γιαούρτι, είναι εξαιρετικές πηγές ασβεστίου, λέει η Κόνι Γουίβερ, επιστημονική ερευνήτρια στο πολιτειακό Πανεπιστήμιο του Σαν Ντιέγκο, η οποία μελετά την επίδραση της διατροφής στην υγεία των οστών. Για παράδειγμα, μια κούπα ελληνικό γιαούρτι με χαμηλά λιπαρά περιέχει περίπου το ένα τέταρτο της ημερήσιας συνιστώμενης ποσότητας ασβεστίου για τον άνθρωπο.

Βιταμίνη D

Η βιταμίνη D, απαραίτητη για τη διατήρηση ισχυρών οστών, καθώς βοηθάει το σώμα να απορροφήσει το ασβέστιο από τις τροφές, συντίθεται στο δέρμα μετά την έκθεσή του στις ακτίνες UVB του ηλίου. Ωστόσο, η ικανότητα του δέρματος να συνθέτει τη βιταμίνη D μειώνεται με την ηλικία, λέει η Ντόουσον-Χιουζ.

Ορισμένες τροφές πλούσιες σε βιταμίνη D μπορούν να βοηθήσουν στην αναπλήρωση αυτής της απώλειας. Αυτές περιλαμβάνουν την ιριδίζουσα πέστροφα, τον σολομό, τον τόνο σε κονσέρβα, τα μανιτάρια, τους κρόκους αυγών και το γάλα, καθώς και τρόφιμα και ποτά που είναι εμπλουτισμένα με βιταμίνη D, όπως κάποιοι χυμοί πορτοκαλιού, φυτικά γάλατα και δημητριακά.

Ατομα ηλικίας 1 έως 70 ετών χρειάζονται 600 IU (διεθνείς μονάδες) βιταμίνης D καθημερινά, ενώ όσοι είναι άνω των 70 ετών χρειάζονται 800 IU ημερησίως. Ωστόσο, για τους περισσότερους ανθρώπους είναι δύσκολο να καλύψουν αυτές τις ανάγκες αποκλειστικά μέσω της διατροφής, λέει η Σάπσις.

Δεν είναι επίσης βέβαιο αν η λήψη συμπληρώματος βιταμίνης D θα συμβάλει στην υγεία των οστών. Πρόσφατες έρευνες δείχνουν ότι τα συμπληρώματα βιταμίνης D δεν μειώνουν τον κίνδυνο καταγμάτων.

Πρωτεΐνη

Αρκετές μελέτες σε ηλικιωμένους έχουν δείξει ότι η αυξημένη κατανάλωση πρωτεϊνών συνδέεται με ισχυρότερα οστά. Η πρωτεΐνη αποτελεί περίπου το ήμισυ του όγκου των οστών και είναι απαραίτητη για την αναδόμησή τους όταν αυτά φθείρονται.

Επειδή όμως η πρωτεΐνη παίζει διπλό ρόλο στο σώμα –βοηθώντας στην απορρόφηση του ασβεστίου στο έντερο και την αποβολή του με τα ούρα– είναι σημαντικό να διατηρείτε επαρκή επίπεδα τόσο πρωτεΐνης όσο και ασβεστίου για καλή υγεία των οστών, λέει η Σιβάνι Σάχνι, αναπληρώτρια καθηγήτρια στην Ιατρική Σχολή του Χάρβαρντ.

Σε μελέτη του 2021 που πραγματοποιήθηκε σε περισσότερους από 7.000 ηλικιωμένους σε οίκους ευγηρίας στην Αυστραλία, όσοι κατανάλωναν 3,5 μερίδες γαλακτοκομικών την ημέρα για δύο χρόνια (πλούσια τόσο σε ασβέστιο όσο και σε πρωτεΐνες), παρουσίασαν 33% λιγότερα κατάγματα σε σύγκριση με εκείνους που κατανάλωναν μόνο δύο μερίδες την ημέρα. Οι συγγραφείς της μελέτης σημείωσαν ότι αυτό το αποτέλεσμα είναι συγκρίσιμο με την επίδραση ορισμένων φαρμάκων για την οστεοπόρωση, τα οποία στοχεύουν στη μείωση του κινδύνου καταγμάτων.

* Η κ. Νίκι Κάμπο είναι ανεξάρτητη συγγραφέας στη Βόρεια Καρολίνα.

Φρούτα και λαχανικά

Οι δίαιτες που περιλαμβάνουν ποικιλία φρούτων και λαχανικών, όπως η μεσογειακή διατροφή και η δίαιτα DASH, μπορούν επίσης να συμβάλουν στην υγεία των οστών, λέει η Σάχνι. Τα ευεργετικά θρεπτικά συστατικά και οι φυτικές συνθέσεις μπορούν να προστατεύσουν τα κύτταρά μας από βλάβες, αποτρέποντας ή επιβραδύνοντας την εξέλιξη της οστεοπόρωσης, λέει.

Τα φυλλώδη λαχανικά, τα φρούτα, οι ξηροί καρποί και τα όσπρια είναι πλούσια σε μαγνήσιο και κάλιο, δύο θρεπτικά συστατικά που υποστηρίζουν την υγεία των οστών. «Η αύξηση της ποικιλίας των τροφίμων που καταναλώνετε είναι ένας από τους καλύτερους τρόπους για να βελτιώσετε την υγεία των οστών σας», λέει η Κέλσι Μανγκάνο, αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο της Μασαχουσέτης στο Λόουελ, η οποία μελετάει τη διατροφή και τη μυοσκελετική γήρανση.

Τα δαμάσκηνα και τα βατόμουρα έχουν επίσης συνδεθεί με την υγεία των οστών σε γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας. Σε μελέτη του 2022 σε 235 μετεμμηνοπαυσιακές γυναίκες, εκείνες που κατανάλωναν τέσσερα έως έξι δαμάσκηνα την ημέρα για έναν χρόνο είχαν μικρότερη πιθανότητα να χάσουν την οστική πυκνότητα στα ισχία σε σύγκριση με εκείνες που δεν κατανάλωναν καθόλου δαμάσκηνα. Μια άλλη μικρή μελέτη σε 13 μετεμμηνοπαυσιακές γυναίκες, έδειξε ότι όσες κατανάλωναν 17,5 γραμμάρια κατεψυγμένης αποξηραμένης σκόνης βατόμουρου (που ισοδυναμεί με τρία τέταρτα ενός φλιτζανιού βατόμουρα) την ημέρα για έξι εβδομάδες διατήρησαν περισσότερο οστικό ασβέστιο σε σύγκριση με τις εβδομάδες που δεν κατανάλωναν τη σκόνη.

Η Γουίβερ, συγγραφέας των μελετών για τα βατόμουρα και τα δαμάσκηνα, λέει ότι παρόλο που η μελέτη με τα βατόμουρα είχε λίγους συμμετέχοντες, τα αποτελέσματα ήταν «στατιστικά σημαντικά και περίπου κατά ένα τέταρτο τόσο αποτελεσματικά όσο η θεραπεία ορμονικής υποκατάστασης, αλλά χωρίς τις παρενέργειες».

Αλλά, προσθέτει, είναι δύσκολο να πει κανείς αν αυτά τα οφέλη προήλθαν από το ίδιο το φρούτο, τις φυτικές ίνες ή άλλους παράγοντες, όπως το μικροβίωμα του εντέρου του ατόμου που το καταναλώνει. «Εχουμε πολλά ακόμη να μάθουμε», λέει.

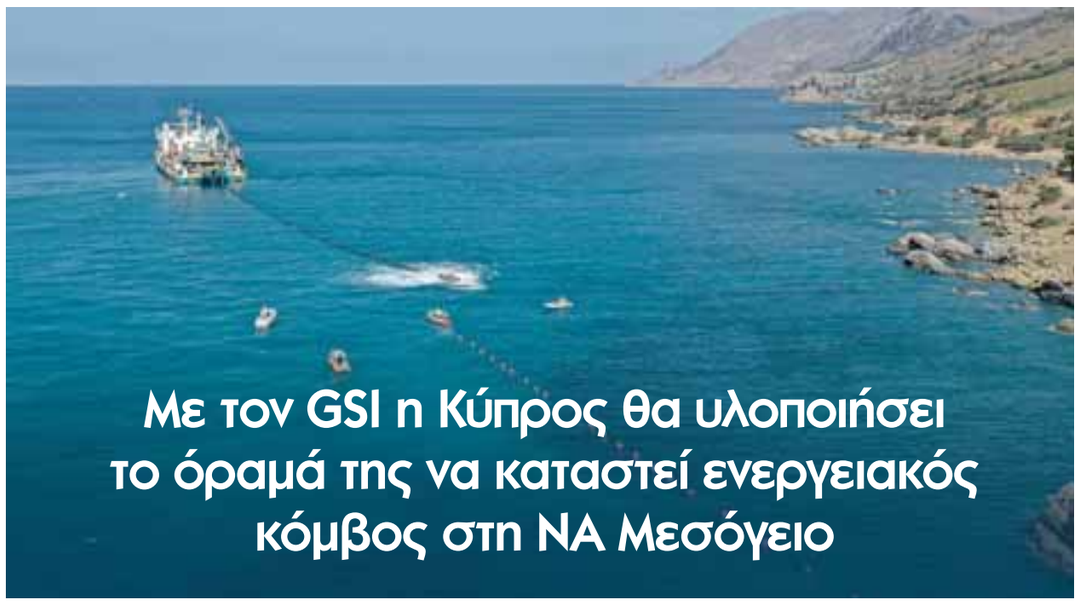

Με τον GSI η Κύπρος θα υλοποιήσει το όραμά της να καταστεί ενεργειακός κόμβος στη ΝΑ Μεσόγειο

Το διαχρονικό όραμα της Κύπρου να καταστεί ενεργειακός κόμβος στην περιοχή της ΝΑ Μεσογείου θα γίνει πραγματικότητα με την κατασκευή του μεγαλεπήβολου έργου της ηλεκτρικής διασύνδεσης Κύπρου-Ελλάδας-Ισραήλ. Αυτό συνάγεται από όλες τις σχετικές μελέτες που έχουν γίνει από την Ε. Ένωση, τις κυβερνήσεις Κύπρου και Ελλάδας και τον ΑΔΜΗΕ, ενώ οι ειδικοί του τομέα εκτιμούν ότι από το 2030 και εφόσον όλος ο σχεδιασμός υλοποιηθεί με βάση τις προτάσεις του Φορέα Υλοποίησης, του ΑΔΜΗΕ Ελλάδας, η Κύπρος θα μετατραπεί σε κύριο παίκτη ηλεκτρικής ενέργειας στην περιοχή μας.

Σύμφωνα, με τον όλο σχεδιασμό, η ηλεκτρική διασύνδεση Ελλάδας- Κύπρου - Ισραήλ θα άρει την ενεργειακή απομόνωση του τελευταίου μη διασυνδεδεμένου κράτους της ΕΕ, συμβάλλοντας στην επίτευξη των υψηλών στόχων που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Ένωση για διείσδυση ΑΠΕ μέχρι το 2040. Προς αυτή την κατεύθυνση κινούνται ήδη όλες οι χώρες της ΕΕ, προχωρώντας σταδιακά στη διασύνδεση των νησιωτικών περιοχών τους τις τελευταίες δεκαετίες.

Η ηλεκτρική διασύνδεση Ελλάδας- Κύπρου- Ισραήλ θα δώσει στην Κύπρο τη δυνατότητα να εξελιχθεί σε μείζονα ενεργειακό κόμβο της Μεσογείου, χάρη στις εξαγωγές πράσινης ενέργειας προς την Ευρώπη μέσω των διασυνοριακών ηλεκτρικών διασυνδέσεων που προωθεί ο ΑΔΜΗΕ. Αντιστοίχως θα δώσει την δυνατότητα για εξαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας και προς το Ισραήλ, τις οποίες θα τροφοδοτήσει τόσο το εγχώριο δυναμικό ΑΠΕ, όσο και τα κοιτάσματα φυσικού αερίου που διαθέτει.

Επίσης, η ηλεκτρική διασύνδεση Great Sea Interconnector παρουσιάζει πολλαπλά οφέλη καθώς θα προσφέρει στην Κύπρο αυξημένη ενεργειακή ασφάλεια, πιο "πράσινο" μείγμα ηλεκτροπαραγωγής και φθηνότερη ενέργεια για όλους τους Κύπριους καταναλωτές.

Άλλα οφέλη της ηλεκτρικής διασύνδεσης είναι τα εξής:

Η διασύνδεση εντάσσει την Κύπρο στην ενιαία αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, ανοίγοντας τον δρόμο για συμμετοχή των Κυπρίων επιχειρηματιών σε όλες τις δραστηριότητες της ενεργειακής ευρωπαϊκής αγοράς, ήτοι στην παραγωγή, την προμήθεια και το εμπόριο ηλεκτρικής ενέργειας.

Η ένταξη στην ενιαία αγορά θα οδηγήσει νομοτελειακά σε σύγκλιση των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας της Κύπρου με αυτές της υπόλοιπης Ευρώπης προς όφελος των ιδιωτών και εταιρικών καταναλωτών, το οποίο είναι πολύ σημαντικό, αναφέροντας ενδεικτικά για ένα νοικοκυριό με κατανάλωση 5.000 KWh ετησίως, αγγίζει τα 400 ευρώ στους λογαριασμούς ηλεκτρικού ρεύματος κατ' έτος.

Μέσω του διασυνδεδεμένου συστήματος, η παραγόμενη ενέργεια ΑΠΕ βρίσκει διέξοδο προς τη ζήτηση, γεγονός που δίνει πλεονέκτημα στους παραγωγούς ΑΠΕ (κυρίως φ/β) της Κύπρου που παράγουν φθηνότερα σε σύγκριση με την Ανατολική και Βόρεια Ευρώπη. Αυτό σημαίνει ότι, μόλις η Κύπρος διασυνδεθεί, η μεγάλη παραγωγή ΑΠΕ των σταθμών της (κυρίως ΦΒ) που θα πρέπει να εγκατασταθούν στη νήσο για την επίτευξη πολύ υψηλών στόχων διείσδυσης ΑΠΕ, μετατρέπει την Κύπρο σε εξαγωγική για την περίσσεια παραγωγής ΑΠΕ.

> Πολλά τα πλεονεκτήματα για τις επιχειρήσεις ενέργειας και τους καταναλωτές της Κύπρου

Δεδομένου ότι το φυσικό αέριο συνιστά μεταβατικό καύσιμο και για την Κύπρο στην κοινή πορεία απανθρακοποίησης της Ευρώπης μέχρι το 2050, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της χώρας έναντι της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, οι μονάδες παραγωγής Φ/Α μαζί με τις υπόλοιπες μονάδες συμβατικών καυσίμων, όταν η διείσδυση των ΑΠΕ θα έχει αυξηθεί σημαντικά, θα λειτουργούν στη βάση της εφεδρείας ή συμπληρωματικής λειτουργίας μέσω μηχανισμού ισχύος για εφεδρεία - ευελιξία (capacity mechanism).

Υπενθυμίζεται ότι η ηλεκτρική διασύνδεση Ελλάδας- Κύπρου- Ισραήλ είναι ενταγμένη στα Έργα Κοινού Ενδιαφέροντος (PCIs), λαμβάνοντας επιχορήγηση ύψους 657 εκατ. ευρώ από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Για να προχωρήσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε τόσο υψηλή χρηματοδότηση ενός διασυνοριακού έργου, έχει προβεί σε λεπτομερείς μελέτες κόστους - οφέλους, οι οποίες έχουν αποδείξει το όφελος για τους καταναλωτές και την οικονομική βιωσιμότητα του έργου.

Το έργο της ηλεκτρικής διασύνδεσης Ελλάδας- Κύπρου- Ισραήλ αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα έργα ηλεκτρικών διασυνδέσεων παγκοσμίως, πρωτοπορώντας στην πόντιση καλωδίων σε βάθος 3.000 μέτρων και καινοτόμου τεχνολογίας σταθμών μετατροπής (High Voltage Direct Current).

ΠΛΗΡΩΜΕΝΗ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ

Επιστρέφουν τα καταναλωτικά δάνεια

Ιδιωτική κατανάλωση και αγορά αυτοκινήτου στηρίζουν την ανάκαμψη της καταναλωτικής πίστης το πρώτο εξάμηνο

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Με ρυθμό 30% περίπου τρέχει το α΄ εξάμηνο του έτους η καταναλωτική πίστη, που έχει ανακάμψει σε επίπεδο εκταμιεύσεων έπειτα από μακρά περίοδο καθίζησης της ζήτησης για νέα δάνεια. Σύμφωνα με στοιχεία των τραπεζών, βασικοί προσδιοριστικοί παράγοντες της ζήτησης είναι η ενίσχυση της ιδιωτικής κατανάλωσης και οι πωλήσεις αυτοκινήτων, που τρέχουν με ρυθμό 6,5% το α΄ εξάμηνο του έτους σε ό,τι αφορά τα νέα οχήματα ή τις εισαγωγές μεταχειρισμένων.

Οι εκταμιεύσεις νέων καταναλωτικών δανείων αγγίζουν τα 650 εκατ. ευρώ από 500 εκατ. ευρώ περίπου το περυσινό α΄ εξάμηνο και σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των τραπεζών αναμένεται να ξεπεράσουν το 1,3 δισ. ευρώ από 1 δισ. ευρώ το 2023. Χαρακτηριστικό της ανάκαμψης που εμφανίζει η καταναλωτική πίστη είναι ότι οι εκταμιεύσεις είναι αντίστοιχες με αυτές της στεγαστικής πίστης που έκλεισε πέρυσι με ανάλογο ύψος νέων εκταμιεύσεων.

Στο διάστημα Ιανουαρίου - Ιουνίου οι εκταμιεύσεις νέων καταναλωτικών δανείων αγγίζουν τα 650 εκατ. ευρώ.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Από τα καταναλωτικά δάνεια που εκταμιεύονται στο σύνολο της αγοράς 5 στα 10 είναι απλά καταναλωτικά (είτε με αίτηση στο φυσικό κατάστημα είτε μέσω ψηφιακής πλατφόρμας), 3 στα 10 είναι δάνεια για αγορά αυτοκινήτου και 2 στα 10 είναι μέσω εμπόρων λιανικής και συνεργαζόμενων επιχειρήσεων.

Στα απλά τοκοχρεολυτικά δάνεια το μέσο δάνειο είναι σήμερα κοντά στα 6.000 ευρώ και η μέση διάρκεια στα 4 χρόνια, ενώ στα δάνεια αυτοκινήτου ο μέσος όρος ανέρχεται κοντά στα 11.500 ευρώ και η μέση διάρκεια στα 4,5 χρόνια. Πολύ μικρότερη είναι η μέση διάρκεια των δανείων που διατίθενται μέσω εμπόρων λιανικής και η οποία διαμορφώνεται κοντά στα 800 ευρώ, ενώ η μέση διάρκεια διαμορφώνεται περίπου στον ενάμιση χρόνο. Πρόκειται ωστόσο για μια ταχεία αναπτυσσόμενη αγορά καταναλωτικών δανείων, που εξασφαλίζει άμεση έγκριση του δανείου τη στιγμή της αγοράς ενός προϊόντος, π.χ. μιας τηλεόρασης, με την προϋπόθεση ότι ο πελάτης επιτρέπει την άμεση πρόσβαση στα φορολογικά του στοιχεία και η πιστοληπτική του ικανότητα διασφαλίζει τη χορήγηση του δανείου.

Οι βασικοί λόγοι για τους οποίους παίρνει κάποιος καταναλωτικό δάνειο είναι η κάλυψη έκτακτων αναγκών και η αγορά αυτοκινήτου. Η αγορά αυτοκινήτου προβάλλει ως έναν από τους βασικούς λόγους προσφυγής σε δανεισμό μέσω καταναλωτικού δανείου σε ό,τι αφορά τα μεταχειρισμένα οχήματα που αποκτώνται από ιδιώτες και όχι μέσω αντιπροσωπείας αυτοκινήτων, ανεβάζοντας ουσιαστικά τα καταναλωτικά δάνεια που προορίζονται για την αγορά αυτοκινήτου κοντά στα 500 εκατ. ευρώ. Ενας τρίτος σημαντικός λόγος είναι η κάλυψη εξόδων για ανακαινίσεις και αγορά οικιακού εξοπλισμού, αλλά και η ανάγκη για την κάλυψη εξόδων φοίτησης, καθώς αρκετοί γονείς καταφεύγουν σε αυτή τη λύση προκειμένου να ανταποκριθούν στα έξοδα φοίτησης των παιδιών τους κυρίως στο εξωτερικό.

Το επιτόκιο ενός τυπικού καταναλωτικού δανείου διαμορφώνεται μεταξύ 11%-14% και είναι από τα υψηλότερα στην Ευρωζώνη, αλλά οι τράπεζες έχουν δημιουργήσει ειδικά προγράμματα με χαμηλότερο επιτόκιο κοντά στο 10% για όσους διατηρούν σχέση με την τράπεζα τηρώντας είτε τη μισθοδοσία είτε τη σύνταξή τους.

Στα δάνεια αυτοκινήτου ο μέσος όρος είναι κοντά στο 8,5%-9% (φτάνουν ακόμη και το 11%), αλλά σύμφωνα με στοιχεία από τις τράπεζες η γκάμα των επιτοκίων ποικίλλει και το τελικό επιτόκιο εξαρτάται από το κατά πόσον το δάνειο αφορά καινούργιο ή μεταχειρισμένο όχημα, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις συνδέεται ακόμη και με τη μάρκα του αυτοκινήτου. Οι τράπεζες αναπτύσσουν ειδικές συνεργασίες με αντιπροσωπείες με προσφορές για συγκεκριμένες μάρκες ή ακόμη και μοντέλα και σε ορισμένες περιπτώσεις το τελικό επιτόκιο διαφοροποιείται, ανάλογα με το κατά πόσον επιδοτείται από τον έμπορο.

Δάνεια με εξασφάλιση

Ειδική κατηγορία που εξασφαλίζει προνομιακή τιμολόγηση κοντά στο 4,5%-7,5%, είναι τα δάνεια με εξασφάλιση που δίνουν τη δυνατότητα σε κάποιον να καλύψει προσωπικές, οικογενειακές ή καταναλωτικές ανάγκες, μέσω δανειοδότησης ακόμη και για μεγάλα ποσά (π.χ. άνω των 10.000 ευρώ και διάρκεια από 2 έως 20 χρόνια) με ευνοϊκότερο επιτόκιο. Η εξασφάλιση μπορεί να είναι με:

- Προσημείωση ακινήτου.
- Εξασφάλιση με κατάθεση 100% μετρητών σε ειδικό λογαριασμό ενεχύρου με ιδιαίτερα προνομιακή τιμολόγηση.
- Ενεχυρίαση μετρητών με προθεσμιακή κατάθεση ή ενεχυρίαση τίτλων, όπως αμοιβαία κεφάλαια, τραπεζοασφαλιστικά προϊόντα κ.λπ.

Στα δάνεια με 100% εξασφάλιση μετρητών ο πελάτης καταθέτει ίσο ποσό με το δάνειό του ως εξασφάλιση και επωφελείται από την ιδιαίτερα προνομιακή τιμολόγηση τόσο στο δάνειο όσο και στην κατάθεση, χωρίς να χρειαστεί να ξοδέψει τις αποταμιεύσεις του.

Ετσι λόγω της εξασφάλισης, το επιτόκιο του δανείου είναι χαμηλότερο, η διάρκεια του δανείου είναι μεγαλύτερη, με αποτέλεσμα χαμηλότερη δόση σε σχέση με ένα τυπικό καταναλωτικό δάνειο, ενώ υπάρχει και η δυνατότητα να προσφερθούν επιπλέον εκπτώσεις ανάλογα με την πιστοληπτική ικανότητα και τη σχέση του πελάτη με την τράπεζα. Στην περίπτωση των καταναλωτικών δανείων μέσω cash collateral οι αποταμιεύσεις αποδεσμεύονται σταδιακά ανάλογα με την αποπληρωμή του δανείου.

Σημαντική αύξηση 2,86% στο ΧΑΚ

Σημαντική αύξηση κατέγραψε την Τρίτη το κυπριακό Χρηματιστήριο, με τη στήριξη των μεγάλων κερδών που σημείωσαν οι τραπεζικές μετοχές. Ο Γενικός Δείκτης σημείωσε σημαντική άνοδο 2,86%, κλείνοντας στις 175,61 μονάδες. Ο Δείκτης FTSE/CySE 20 παρουσίασε άνοδο 2,88%, κλείνοντας στις 106,95 μονάδες. Ο ημερήσιος τζίρος διαμορφώθηκε στις €918.214.

Κέρδη από τους επιμέρους χρηματιστηριακούς δείκτες παρουσίασαν η Κύρια Αγορά, σε ποσοστό 3,43%, και οι Επενδυτικές Εταιρείες κατά 1,12%. Αντίθετα, πτώση σημείωσε η Εναλλακτική Αγορά κατά 0,01%, ενώ ο τομέας των Ξενοδοχείων παρέμεινε αμετάβλητος.

Το μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον προσέλκυσαν οι τίτλοι της Τράπεζας Κύπρου με €462.805 (άνοδος 4,44% - τιμή κλεισίματος €4,47). Ακολούθησαν οι μετοχές της Ελληνικής Τράπεζας με €242.288 (άνοδος 6,03% - τιμή κλεισίματος €2,99), της Logicom με €104.278 (χωρίς μεταβολή - τιμή κλεισίματος €3,06), της Demetra Holdings Plc με €70.738 (άνοδος 1,15% - τιμή κλεισίματος €1,325) και της Πετρολίνα με €12.591 (πτώση 0,57% - τιμή κλεισίματος €0,865). Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγμάτευσης, έξι κινήθηκαν ανοδικά, δύο πτωτικά και πέντε παρέμειναν αμετάβλητες. Ο αριθμός των συναλλαγών ανήλθε σε 276. Στο μεταξύ, η Bank of Cyprus Holdings Public Limited Company ανακοίνωσε, μέσω ΧΑΚ, πως στις 19 Αυγούστου 2024 απέκτησε συνολικά 26.600 συνήθεις μετοχές ύψους €0,10, η κάθε μία, στο Χρηματιστήριο Αξιών του Λονδίνου (22.000 μετοχές) και στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (4.600 μετοχές) από τους εντεταλμένους χρηματιστές της εταιρείας, Numis Securities Limited (που διαπραγματεύεται ως Deutsche Numis) και τον Κυπριακό Οργανισμό Επενδύσεων και Αξιών Λτδ ('CISCO').

Προσθέτει ότι οι μετοχές που αποκτήθηκαν θα ακυρωθούν.

γαστρονόμος

+

Η ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ ΜΑΣ ΦΤΙΑΧΝΕΙ ΣΥΝΤΑΓΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΕΑΣ

Τταβά της πόλης
Γλυκόξινο κοτόπουλο α λα κυπριακά
Μελιτζάνες στον φούρνο
με κρέμα γιαουρτιού
Καρυδόπιτα με άρωμα Κύπρου

Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΜΕΖΕ

Εγχειρίδιο Αυγούστου με αγαπημένες συνταγές

ΚΥΡΙΑΚΗ 25/8

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ